

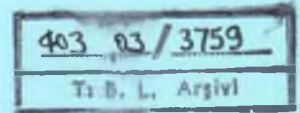
MİMAR SİNAN

Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

ISSN 1301-2762

5. Büyük Üstat Mesajı..... M. Remzi SANVER
7. Message From The Grand Master..... M. Remzi SANVER
9. Büyük Mahfil Umumi Heyet Toplantısı No: 3 9/4/1955
Derleyen: Erdal TÜRKER
22. Arşivimizde Bulunan Büyük Maşrık Tüzük ve Ritüelleri..... Ergin KOPARAN
31. İngiltere Birleşik Büyük Locası Anayasası..... Taylan KARABEY
48. Kasırganın Ortasında (Weimar Cumhuriyeti ve
Nazi Almanyası'nda Alman Hürmasonluğu)..... Ralf MELZER
Çeviren: Yücel KUBANÇ
64. Ramon Lull Erol DOLUNAY
88. İlk Türk Ritüelleri: Mişel A. Noradunryan ve
İki Önemli Belge Koray ÖZALP
95. Anadolu'da Hoşgörü Tamer AYAN
119. Localardan Haberler Mimar SİNAN
150. Aramızdan Ayrılanlar..... Mimar SİNAN
151. Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Kuralları Mimar SİNAN

YIL : 2013

NO : 159

MİMAR SİNAN

Gevşemeyin, endişe etmeyin.

İnancınız sağlamsa, mutlaka başarılırsınız.

Şanı Yüce Kur'an (III: 139)

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz Sahibi : AHMET ŞENKUT

Yazı İşlerini fiilen idare eden : ERGİN KOPARAN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR. ÜYELERE MAHSUSTUR. PARAYLA SATILMAZ.

ISSN 1301-2762

SAYI:159 • Nuruziya Sokağı No: 9 34430 Beyoğlu – İstanbul
Tel: 0212 251 26 50 HAZİRAN 2013

5. Büyük Üstat Mesajı	M. Remzi SANVER
7. Message From The Grand Master	M. Remzi SANVER
9. Büyük Mahfil Umumi Heyet Toplantısı No:3 9/4/1955	<i>Derleyen:</i> Erdal TÜRKER
22. Arşivimizde Bulunan Büyük Maşrık Tüzük ve Ritüelleri	Ergin KOPARAN
31. İngiltere Birleşik Büyük Locası Anayasası	Taylan KARABEY
48. Kasırganın Ortasında (Weimar Cumhuriyeti ve Nazi Almanyası'nda Alman Hürmasonluğu)	Ralf MELZER
	<i>Çeviren:</i> Yücel KUBANÇ
64. Ramon Lull	Erol DOLUNAY
88. İlk Türk Ritüelleri: Mişel A. Noradunqyan ve İki Önemli Belge	Koray ÖZALP
95. Anadolu'da Hoşgörü	Tamer AYAN
119. Localardan Haberler	Mimar Sinan
150. Aramızdan Ayrılanlar	Mimar Sinan
151. Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Kuralları	Mimar Sinan

Kapak Kompozisyonu: Şinasi BARUTÇU

Rekmay Reklam ve Tanıtım Ltd. Őti.
Cihan Sok. No: 12/B Sıhhiye - 06430 ANKARA
Tel: 0.312. 231 09 26 - 229 81 29

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim,

Sizlere Büyük Üstadınız olarak son defa sesleniyorum. 19 Haziran 2010 tarihinde emanet ettiğiniz Türkiye Büyük Locası'nın birinci çekicini, 11 Mayıs 2013 tarihinde halefime devredeceğim.

Büyük Locamız son üç yılda büyük dönüşümlere sahne oldu. Görev süremi muhasebesini, sizlerle Mayıs ayında paylaşacağım "Unutma Beni Çiçeklerinin Devrim Hikayesi" adlı kitabımda detaylı olarak yaptığımdan, bu son mesajım, geçmişe yönelik bir değerlendirme içermiyor. Bugün, sadece, sizlere teşekkür ve veda etmek istiyorum.

Teşekkürüm, şahsıma göstermiş olduğunuz sevgi ve güven için. Umarım buna layık olabilmişimdir. Eğer görev sürem içerisinde güzel adımlar atabildiysek, bunların hepsi desteğiniz sayesinde. Aksaklıklar ve eksiklikler içinse, bunların tek sorumlusu olarak, anlayışınıza sığınıyorum.

Vedam ise idari manada elbette. Yoksa, ömrümün geri kalan kısmını sizlerle birlikte, Büyük Locamızın neferi bir Kardeşiniz olarak geçireceğim. Ayrıca, Masonluğumuza, Büyük Locamızın kurumsal bünyesinin dışında örgütlenen hasenat faaliyetleriyle hizmet etmeye gayret edeceğim. Bu yönde bir adım olarak, 2001 yılında Kar-

deşlerimiz tarafından kurulmuş olan Kardeşlik Vakfı'nda göreve başlamış bulunuyorum. Vakfın, dünyadaki emsalleri gibi, Masonlar tarafından sahiplenilen ama Büyük Loca'yla kurumsal bağı olmayan güçlü bir sivil toplum örgütü haline gelmesinin, Türkiye'de Masonluğun çehresini değiştireceğine inanıyorum. Buna katkıda bulunmak için elimden geleni yapacağım.

Sevgili Kardeşlerim,

Görevimi gönül huzuru içerisinde devrediyorum çünkü bu göreve talip olan ve hepsiyle idari mesai paylaşma mutluluğunu yaşadığım beş Kardeşimin de birbirinden seçkin Masonlar olarak bu vazifeyi en mükemmel şekilde yerine getirebilecek birikimde olduklarını düşünüyorum. Ayrıca, üç yıllık görev sürem boyunca hissettiğim büyük sevgi ve desteğinizi, halefime de göstereceğinizden eminim. Nihayet ve hepsinden önemlisi, biliyorum ki görevlendirme süreci içerisindeki bireysel değerlendirmelerimiz ne olursa olsun, 11 Mayıs'tan itibaren yeni Büyük Üstadımızın etrafında kenetlenip Büyük Locamızı ileriye elbirliğiyle ve emin adımlarla taşıyacağız.

Hepinize bir kere daha yürekten teşekkür ediyorum.

Kardeş sevgi ve saygılarımla.

**M. Remzi SANVER
Büyük Üstat**

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

This is my last address to you as the Grand Master of the Grand Lodge of Turkey. On May 11, 2013 I will hand the gavel which you had entrusted me on the 19th of June 2010 to my successor.

During these three years, our Grand Lodge has witnessed some important transformations. I will share the account of this period with my brethren in my book "The Revolutionary Tale of the Forget Me Not Flowers" which will be published in May 2013. Therefore, this message does not include any evaluation regarding this term. Today, I only wish to thank and bid farewell to you.

I thank you all for the brotherly love and confidence that you have extended to me. I hope I have deserved your trust. If we have enjoyed the taste of some achievements during my duty, please believe me that all these achievements have been accomplished by your continuous support and assistance. As for the mistakes and defects, please accept my apologies as the sole responsible of them.

Of course, my farewell is in the sense of an official duty. I will spend the rest of my life as a member of our Grand Lodge amongst my brethren. Furthermore, I will continue my masonic duties with charity activities within the framework of an organization asides from the institutional body of our Grand Lodge. For this purpose, I have already started my duty in the "Fraternity Foundation" established by our brethren in the year 2001 for charity organizations. Similar to its examples in

the world, a powerful non-governmental organization managed by Freemasons which has no official connection with the Grand Lodge will strengthen the brotherhood all over our country. I will do my best to contribute for this achievement.

My Dear Brethren,

I will soon hand over my duty in peace and content because I am confident that the brother who will be elected to this chair is equipped with sufficient knowledge and experience to accomplish this duty. I personally know all five of the candidates and can easily vouch for their merit and sufficiency. I am also confident that all my brethren will extend their Brotherly Love and confidence to my successor as well, that you have denoted to me during these three years. Finally and most important of all, despite all our personal evaluations during this period, starting from the date of 11th May 2013, we shall clinch around our new Grand Master and will carry forward our Grand Lodge towards new achievements with our full support and benevolence.

Please accept once again my heartfelt thanks.

With fraternal greetings,

***M. Remzi SANVER
Grand Master***

TARİH

BÜYÜK MAHFİL UMUMİ HEYET TOPLANTISI No: 3 9.4.1955

Derleyen : Erdal TÜRKER

GENERAL ASSEMBLY NO: 3, APRIL 9, 1955

The minutes of the General Assembly [Grand Lodge] held on April 9, 1955 is republished due to its significance in the history of Turkish Freemasonry.

İstanbul, 9 - 4 - 1955

İSTANBUL GRAN LOJU

Sayın

Üs:.

İstanbul Gran Lojumuz 9 Nisan 1955 Cumartesi günü saat 14'te toplanacak ve âtideki gündemi müzakere edecektir.

Ruzname:

- 1 - Eski zabtın okunması,
- 2 - Büyük Muhafızı Dahili Fehmi Çeltikçi B. in istifası kabulü halinde yenisinin seçilmesi,
- 3 - Daimi Heyetin Gran Loj hakkında hazırladığı projenin müzakeresi,
- 4 - Menafii Umumiye.

Not: Arşivimizden alınan bu belgeler orijinal haliyle dizilmiş, metne herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır. EDİTÖR

İKİNCİ BÖLGE
ALİ İBRAHİM S. A. D. O.

236

İSTANBUL GRAN LOJU

LA GRANDE LOGE d'ISTANBUL

Sayı:

Adres: Rue Magnuget No. 111
TEPEBAĞI

İstanbul, 9 Nisan 1955
Tel: 49030

İstanbul Gran Lojunun 9 Nisan 1955 tarih
ve 3 sayılı toplantı saptıdır:

Türkiye Süprem Konseyine bağlı İstanbul Gran Loju, 9 Nisan 1955 tarihli
Cumartesi günü saat 14 de Gran Metr Dr. Fethi Erden Üstadın Riyasetinde top-
landı.

Bu toplantıya Gran Metr Muavini Dr. Muhittin Celâl Duru, BU .. Birinci
Nazır Hayrullah Örs, BU .. İkinci Nazır Selahattin Güvendiren, BU .. Hatip Sacit
Üncel, BU .. Kâtip İbrahim Memduh Seydol, BU .. Muhakkık Ruhi Vamık Girgin, BU ..
Hazine Emni Muhsin Türen, BU .. Hasanat Emni Aristo Papadis, BU .. Teşrifatçı
S. Sırrı Tümer ve BU .. Muhafız Dahili yerinde vekâleten Hami Özgür birader-
lerle Muavinlerden Kenan İnal, Antoine Zoletti, Jak Nahum, Hilmi Naili Barlo
biraderler de hazır idiler.

Gran Metr Dr. Fethi Erden birader tarafından celse kûgat edildi.

BU .. Kâtip İbrahim Memduh Seydol birader yoklama yaptı. 36 Murahhasan
28 Murahhasın mevcut olduğu görüldükçe, mevcut olmayan Murahhasların yerlerine
mülesimlar ikame edildi. ve ekeeriyetin hazırı bilmeolis olduğu görüldü.

Rıznamede yazılı olan eski saptın okunmasına geçildi. saptın okunduktan
sonra söz verildi.

Kültür Mahfili Muhtereminden Saffet Rona birader; saptın teferruat ile
meşbu olduğunu, pek uzun yazıldığını makâmı itirazda *istediği*, buna karşılık;
BU .. Kâtip İbrahim Memduh Seydol birader; tarihi bir heyeti Umumiye
celsesinin en küçük teferruatına kadar tesbitine bilhassa itina edildiğini,
yıkas alelade bir celse olsa idi Saffet biraderin istediği, dileği olurdu dedi.

Fazilet Mahfili Muhteremi Murahhası Refet Hakul birader; saptın çok gûse
teferruatlı yazılmasından dolayı Büyük Kitabete teğekkürlerini bildirdi.

Gran Metr Dr. Fethi Erden birader; saptılar umumiyetle hulasa halinde
tutuluyor. fakat tarihi, hayati, önemli bir celsenin bu suretle teferruatlı

M. Seydol

Tersimatın İlk Sayfası

İstanbul, 9 Nisan 1955
İstanbul Gran Lojunun
9.4.1955 tarih ve 3 sayılı
toplantı zabtıdır:

Türkiye Süprem Konseyine bağlı İstanbul Gran Loju, 9 Nisan 1955 tarihli Cumartesi günü saat 14'te, Gran Metr Dr. Fethi Erden Üstadın riyasetinde toplandı.

Bu toplantıya Gran Metr Muavini Dr. Muhittin Celal Duru, Bü.: Birinci Nazır Hayrullah Örs, Bü.: İkinci Nazır Selahattin Güvendiren, Bü.: Hatip Sacit Öncel, Bü.: Katip İbrahim Memduh Seydol, Bü.: Muhakkik Ruhi Vamık Girgin, Bü.: Hazine Emimi Muhsin Türen, Bü.: Hasanat Emimi Aristo Papadis, Bü.: Teşrifatçı S.Sırrı Tümer, Bü.: Muhafızı Dahili yerine vekaleten Hami Özgör biraderlerle Muavinlerden Kenan İnal, Antoine Zoletti, Jak Nahum, Hilmi Naili Barlo biraderler de hazır idiler.

Gran Metr Dr. Fethi Erden birader tarafından celse küşat edildi.

Bü.: Katip İbrahim Memduh Seydol birader yoklama yaptı. 36 Murahhas-tan 28 Murahhasın mevcut olduğu görülerek, mevcut olmayan Murahhasların yerlerine Mülazımlar ikame edildi ve ekseriyetin hazır bilmeclis olduğu görüldü.

Ruznamede yazılı olan eski zabtın okunmasına geçildi. Zabıt okunduktan sonra söz verildi. Kültür Mahfili Muhtereminden Saffet Rona birader; zabtın teferruat ile meşbu olduğunu, pek uzun yazıldığını makamı itirazda söyledi; buna karşılık:

Bü.: Katip İbrahim Memduh Seydol birader; tarihi bir heyeti Umumiye celsesinin en küçük teferruatına kadar tesbitine bilhassa itina edildiğini, yoksa alelade bir celse olsa idi Saffet biraderin istediği, dileği olurdu, dedi.

Fazilet Mahfili Muhteremi Murahhası Refet Hakul birader; zabtın çok güzel teferruatlı yazılmasından dolayı Büyük Kitabete teşekkürlerini bildirdi.

Gran Metr Dr. Fethi Erden birader; zabıtlar umumiyetle hulasa halinde tutuluyor. Fakat tarihi, hayati, önemli bir celsenin bu suretle teferruatlı bir surette zabt edilmiş olmasına ancak teşekkür edilebilir, yine böyle mü-

him celseler olursa aynı ihtimam ve himmetli olarak itina göstermelerini büyük kitabetten bilhassa temenni ederim dediler ve zabıt Bü.: Hatip Sa-cit Öncel biraderin kanuni mütalaasile aynen kabul edildi.

Ruznamenin ikinci maddesine geçildi. Mezkûr madde; Bü.: Muhafızı Da-hili Dr. Fehmi Çeltikçi biraderin istifası ve kabulü halinde yenisinin in-tihabına dair idi. Dr. Fehmi Çeltikçi biraderin sıhhi vaziyetinin bozuklu-ğu hasebile bu biraderimiz Gran Lojdaki vazifesinden istifa ediyorlardı. Büyük Katip birader kendisile görüştüğünü ve bu istifasının hakiki bir sebebe dayandığını söyledi. Bu istifa; Büyük Hatibin mütalaası kanuniye-sinden sonra rey vazedildi ve ekseriyetle kabul edildi.

Bundan sonra Muhafızı Dahili namzedi olarak Edip Seydi, Hami Özger ve İsmet Somer biraderler namzed gösterildiler. İsmet Somer birader feragat etti. Edip Seydi birader de feragat göstererek Fazilet Mahfilî Muhteremi Murahhası Hami Özger biraderi tavsiye etti. Rey puslaları dağıtıldı, Neti-ceyi tasnifte 36 mevcuttan 19 azanın gizli reyile Edip Seydi birader Büyük Dahili Muhafız intihap edildi. Derhal tahlifi icra edilen bu birader vazifesi başına geçtiler.

Ruznamenin üçüncü maddesi Gran Lojun Unvanı hakkında idi. Bu hu-sustaki müzakereyi Gran Metr Dr. Fethi Erden birader açarak İstanbul Gran Lojunun bir müddet evvel adının Türkiye Gran Loju olduğunu, filen İstanbul Gran Loju bir Türkiye Gran Loju vazifesini görmekte olmasına, bilhassa mütekâsif Masonluğun İstanbul vadisinde temerküz etmiş bu-lunmasına nazaran İstanbul Gran Loju unvanının eskiden olduğu gibi Türkiye Gran Loju unvanına tebdilinin Süprem Konseydan talep edilmesi lazım geldiğini bildirdiler. Ana Gran Lojun yani Türkiye Gran Lojunun İs-tanbulda kurulmasının mucip sebeplerini ihtiva eden 8 maddelik bir rapor sureti Büyük Katip İbrahim Memduh Seydol birader tarafından okundu, Bu mucip sebeplerde; Mason ekseriyetinin İstanbul vadisinde bulunması, uzun bir tarih devresinde İstanbulun obedi-yans merkezi ödevini ifa etmiş olmas, İstanbulun başka vadilere nazaran münasip bir noktai hendesiye-de bulunması, Süprem Konseyin ve Mason Derneğinin İstanbulda oluşu, Remzi derecelerin Demokratik esaslara istinad ederek azınlığın çoğunlu-ğa tabi olması gibi mucip sebepler raporda gösteriliyordu.

Hami Özger birader; rapor okunduktan sonra söz aldı ve aynen şöyle de-diler; Daimi Heyetin hazırladığı 8 maddeyi can kulağıle dinledim. Daimi Heyet bunların kabul ve tasvibini mi Delege Üstadlardan rica ediyor.

Nuradunkian birader; Ana Gran Lojun kurulması gerekiyorsa İstanbulda bu obediyanın, otoritenin kurulmasını bende canı gönülden arzularım. Yalnız bunda acele etmemek lazımdır, daha beş gün evvel başka obediyanlardan İstanbul Gran Loju diye mektuplar, Levhalar, muhaberat gelirken şimdi bu heyetin Türkiye Granj Loju haline geldiğini ilan etmek biraz garip olur. Hareket ve icraatımızda tedbirli ve müteenni olmamız lazım geliyor.

Refet Hakul birader; Türkiye Gran Lojunu kurmak için evvela Gran Loj nizamnamesinin tebdiline ihtiyaç bulunduğunu karar altına almalıyız. Bu mes'ele herşeyden evvel bir nizamname işidir dediler.

Gran Metr Dr. Fethi Erden birader; Biz derhal bu işin intaç edileceğini zan etmiyoruz. Türkiye Gran Lojunun Daimi Heyetinin raporunda gösterdiği mucip sebeplerle müracaattaki gayemiz; herhangi bir oldu bitti, emri vaki karşısında kalmamak, istemediniz, bildirmediniz dedirtmemek içindir. Bu mevzuda Saffet Rona, Tarık Ziyal, Dr. Muhittin Celal Duru biraderler mutaalalar beyan ettiler.

Gran Metr Muavini Dr. Muhittin Celal Duru birader; İstanbul Gran Loju ismi kalırsa Süprem Konseye merdud kalır, fakat isim Türkiye Gran Lojuna tebdil edilirse o vakit diğer Gran Lojlar, obediyan ve otorite olarak bu Gran Loja bağlanırlar, yahut Remzi derecelerdeki Localar bir federasyon kurarlar, dediler.

Gran Metr Dr. Fethi Erden birader; Gran Loj vezaifinin normal bir duruma girebilmesi için Süprem Konsey ile Gran Loj heyetlerinin fikir ve kanaat mübadelesinde bulunmaları, müzakere etmeleri, ihtiyaçları tesbit etmeleri lazım geldiğini belirttiler.

Refet Hakul birader; yine Türkiye Gran Loju teşkili davasının bir nizamname mes'eleşi olduğu hususunda ısrar ettiler.

Büyük Hatip Sacit Öncel birader; Bu 8 maddede zikr ettiğimiz mucip sebepler altında Türkiye Gran Loju teşkilini Süprem Konseye arz ve tatbikini talep etmeliyiz, Deyince Libertas Mahfili Muhteremi Murahhası Emin Sayıt birader; ben arz ve niyaz tarafdarı değilim, arz ve niyaz doğru değildir, teklif ederiz, fakat bu hususta emri vakiler olması muhtemel olduğundan istical etmeliyiz.

Tarık Ziyal birader; İstanbul Gran Lojunun Türkiye Gran Loju haline gelmesi talebini Süprem Konseye acele yazmalıyız. Nizamnamenin tadili hususuna gelince: bu cihet her zaman temin edilebilir, Hazırlanan raporun

Süprem Konseye verilmesi hakkındaki muhtelif Delegelerin tekliflerini Büyük Hatip tekrarladı.

Gran Metr; bu teklifi reye vaz etti, teklif ittifaka yakın bir ekseriyetle kabul edildi.

Menafii Umumiye hakkında söz verildi. Hami Özger birader; Mecburi uykudan evvel Türkiye meşrıkı azamı idaresi altında Localarımız faaliyette bulunurken, biz hiç bir zaman Süprem Konsey azalarını tanıımıyorduk, Bu Muhterem kimselerin kimler olduğundan haberimiz bile yoktu. Büyük Locada Delege olan kimsenin oturacağı yer sütunlardır, şark değildir dediler.

Hürriyet Mahfili Muhteremi Murahhası Dr. İsmail Kenan Sunal birader; Delege olan biraderlerin Delege makamı olan sütünlara geçmesini istediler.

Fazilet Mahfili Muhteremi Murahhası Refet Hakul birader; Mason dergisinin, mecmuasının içi ile dışının bir olmadığını, merhum Suvren Gran Komandör Mim Kemal Öke Üstadınız hakkındaki bir kısım yazıları beğenmediklerini tenkit makamında belirttiler.

Gran Metr Muavini Dr. Muhittin Celal Duru birader; buna cevap verdiler.

Ali Galip Taş birader; Eski Üstadı Muhteremlerin Şarkta oturmak hakkından bahs ettiler.

Menafii Umumiye hakkında başkaca söz isteyen bulunmadığından sadaka kesesi dolaştırıldı, 2050 Tuğla geldiği görülerek mesai hakkında Büyük Hatip biraderin mütalası kanuniyesinden sonra celse tatil edildi.

Gran Metr
(İmza)

Bü.: Hat:.

(İmza)

Bü.: Kâ:.

(İmza)

Menafii Umumiye hakkında söz verildi. Hami Üzger birader; Mecburi Uykudan evvel Türkiye Meğrıkı Şzami idaresi altında Localarımız faaliyette bulunurken, biz hiç bir zaman Süprem Konsey azalarını tanıımıyorduk, Bu Muhterem kimselerin kimler olduğundan haberimiz bile yoktu. Büyük Locada Delege olan kimsenin oturacağı yer sütunlardır, şark değildir dediler .

Hürriyet Mahfilii Muhteremi Murahhası Dr. İsmail Kenan Sunal birader ; Delege olan biraderlerin Delege makamı olan sütunlara geçmesini istediler.

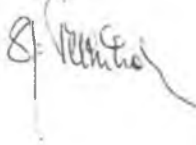
Fazilet Mahfilii Muhteremi Murahhası Refet Hakul birader; Mason Dergisinin, mecmuasının içi ile dışının bir olmadığını, merhum Süvren Gran Komandör Mim Kemal Öke Üstadımız hakkındaki bir kısım yazıları beğenmediklerini tenkit makamında belirttiler.

Gran Metr Muavini Dr. Muhittin Celâl Duru birader; buna cevap verdiler.

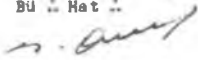
Ali Celip Taş birader; Eski Üstadı Muhteremlerin Şarkta oturmak hakkından bahse ettiler.

Menafii Umumiye hakkında başkaca söz isteyen bulunmadığından sadaka kesi si dolandırıldı, 2050 Tuğla geldiği görüldüğü meesai hakkında Büyük Hatip biraderin mütealei kanuniyesinden sonra celse tatil edildi.

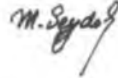
Gran Metr

Bü .: Hat .:

Bü .: KA .:

MURAHHAS ve MÜLAZIMLARİDEAL den:

Veli Şefik Gizer	B:	Sadullah Gökçek	B:
Sadık Bigat	B:	Şeref Barı	B:
.....	B:	Samim Aksu	B: (imza)

KÜLTÜR den:

İ. Memduh Seydol	B:	Saffet Rona	B:
Celal Öget	B:	İbrahim Kender	B:
Ruhi Vamık Girgin	B: (imza)	Hikmet Gündüz	B:

ÜLKÜ den:

Dr. Ekrem Tok	B:	Hasan Vafi	B:
Edip Seydi	B: (imza)	Nihat S. Güran	B:
Mecit Duruiz	B:	Mehmet Erer	B:

KARDESLİK den:

Ferit Up	B:	Harun Çiprut	B:
H. Nuradunkian	B: (imza)	Dr. Sarım Gökssel	B:
Fazlı Güleç	B: (imza)	Reşat Atabek	B:

HÜRRİYET den:

Ali Galip Taş	B: (imza)	Asaf Sirman	B: (imza)
Dr. İsmail Kenan S.	B:	Vedat Başar	B:
Dr. Fahri Arel	B:	Sedat Kandoğlu	B: (imza)
Muhsin Türen	B: (imza)	Suad Arpad	B: (imza)

SEVGİ den:

Hüsamettin Sunol	B:	Kenan Özsan	B: (imza)
Dimitraki Güner	B:	Hristaki Angelis	B:
İsmet Somer	B: (imza)	Nedim Ergüven	B:

ATLAS dan:

Cemil İpekçi	B:	Reoul Rozental	B: (imza)
Antoine Zoletti	B: (imza)	Mehmet Fuat Akev	B: (imza)
Jak Nahum	B: (imza)	Dr. Artin Mezbur	B:

MÜSAVAT dan:

S. Sırrı Tümer	B: (imza)	Nacil Seltik	B:
Arif Rüştü Görgün	B:	Ardavatz Savcı	B:
Selahattin Güvendiren	B: (imza)	Behzat Ergüven	B:

Murahhas ve Mülahızlarİ D E A L deni:

Veli Şefik Gizer *alt* B.: Sadullah Gökçek *alt* B.:
Sadık Bigat *alt* B.: Şeref Barı *alt* B.:
..... B.: Sanım Aksu B.: *alt*

K Ü L T Ü R deni:

İ. Memduh Seydöl B.: Saffet Rona *alt* B.:
Celâl Çeget *alt* B.: İbrahim Kender *alt* B.:
Ruhî Vanık Girgin B.: *alt* Hikmet Gündüz *alt* B.:

Ü L K Ü deni:

Dr. Ekrem Tok *alt* B.: Hasan Vafi *alt* B.:
Edip Seydi B.: *alt* Nihat Sezai Güran *alt* B.:
Kecit Duruis *alt* B.: Mehmet Erer *alt* B.:

KARDESLİK deni:

Ferit Uy *alt* B.: Dr. Harun Çiprut *alt* B.:
H. Nuradunkian B.: *alt* Dr. Sarım Göknel *alt* B.:
Fazlı Güleş B.: *alt* Reşat Atabek *alt* B.:

MÜRRIYET deni:

Ali Galip Tıp B.: *alt* Asaf Sirmen B.: *alt*
Dr. İsmail Kenan *alt* B.: Yıfat Bayar *alt* B.:
Dr. Pâhri Arslan *alt* B.: Sedat Kantoglu B.: *alt*
Muhsin Türen B.: *alt* Süed Arpaç B.: *alt*

S E V G İ deni:

Hüsamettin Sunol *alt* B.: Dr. Kemal Üzsan B.: *alt*
Dimitrakı Güner *alt* B.: Hristaki Angelidis *alt* B.:
İsmet Somer B.: *alt* Nedim Ergüven *alt* B.:

A T L A S deni:

Cemil İpekci *alt* B.: Reol Rozenthal B.: *alt*
Antoine Zoletti B.: *alt* Mehmet Paat Akev B.: *alt*
Jak Nahum B.: *alt* Dr. Artin Mesbur *alt* B.:

MÜSAVAT deni:

S. Sırrı Tümer B.: *alt* Nacil Seltik *alt* B.:
Arif Rıfîh Görgün *alt* B.: Arnavatz Savcı *alt* B.:
Selahattin Güveniren B.: *alt* Behşad Ergüven *alt* B.:

3 Nisan 1955 Celsesi devamı

LIBERTAS dan:

Emin Sayıt	B.: (imza)	Garbis Veziryan	B.: (imza)
Münif Sait	B.: (imza)	Adil Gabay	B:.....
Hilmi Naili Barlo	B.: (imza)	Samy Sperer	B.: (imza)

HAKİKAT den:

Aristo Papadis	B:.....	Yorgi Mavromati	B.: (imza)
Cevat Meruş	B.: (imza)	Haralambos Vasil	B:.....
Dr. Agapjos Ananyadi	B:	Yorgi Diktaban	B:.....

AHENK den:

Dr. Zühtü Kamil Ergin	B:.....	Sıdkı Şinikoğlu	B.: (imza)
Sacit Öncel	B:.....	Dr. Hüseyin Salor	B.: (imza)
Hayrullah Örs	B:.....	Muhittin Akgün	B:.....

FAZİLET den:

Refet Hakul	B.: (imza)	Rıza Kehnemoyi	B:.....
Hami Özger	B.: (imza)	Asım Köknar	B:.....
Kenan İnal	B:	Reşid Güvengil	B:.....

Gran Metr Dr. Fethi Erden B.:

Gran Metr Muavini Dr. Muhittin Celal Duru B.: (imza)

ÜSTADI MUHTEREMLER

<u>MAHAFİL adı</u>	<u>Üs. Muh. ler adı</u>	<u>İmzaları</u>
İDEAL	Nuri Pere	B.: (imza)
KÜLTÜR	Dr. Fahri Günergin	B.:
ÜLKÜ	Yaşar Ali Şinasi	B.:
KARDEŞLİK	Cevdet Hıfzı Oşan	B.: (imza)
HÜRRİYET	H. Bezmi Ötkeren	B.:
SEVGİ	Fuat Aydemir	B.:
ATLAS	Piyer Psalti	B.:
MÜSAVAT	Tarık Ziyal	B.: (imza)
LİBERTAS	Hugo Charvat	B.:
HAKİKAT	Tomas Naçinas	B.:
AHENK	Dr. Ziya Üstün	B.: (imza)
FAZİLET	İbrahim Hoyi	B.:

LÛGATÇE

(KÛÇÛK SÖZLÛK)

(Yazıda geçen, bugün kullanımdan düşmüş kelime, deyim ve terimlerin günümüz dilindeki karşılıkları aşağıda gösterilmiştir. Bazı kelimelerin, geçmişte, Arap (Acem) harflerinin özelliği nedeniyle Latin harfleriyle birden fazla şekilde yazıldığı göz önünde tutulmalıdır.)

ahkam	hükümler
âti	gelecek, ilerde
beliğ	düzgün, anlaşılır; (güzel söz anlamında)
beyanı itizar	çekildiğini bildirmek
Büyük Kitabet	Büyük Sekreterlik
Büyük Mahfil	Büyük Loca
Daimi Heyet	Büyük Görevliler Kurulu
derpiş	en önde, göz önünde bulunan
ekseriyetin hazırı bilmeclis olduğu	çoğunluğun toplanmış olduğu (hazır bulunduğu)
Gran Loj	Büyük Loca
Gran Metr	Büyük Üstat
Gran Metr Muavini	Büyük Üstat Kaymakamı
ibka	sürekli kılma, önceki halinde bırakma
ikmal	tamamlama bitirme, sona erdirmeye
ilga	yürürlükten kaldırma
intaç	sonuç verme; sonuçlandırma
intihabat	seçimler
istical	acele etme; çabuklaştırma
karargir	kararlaştırılmış, karara bağlanmış
Katip	Sekreter
küşat	açılış
mâ adâ	-den başka
mabad	sonu, sonrası
mahafil	mahfiller, localar
mahremane	gizlice
mecmuu reylerin	oyların toplamının
menafii umumiye	genel yararlar
merbut	bağlı

meriyet	yürürlükte olma
meşbu	dolu
mezkur	söz edilen
muaddel	değişik, değiştirilmiş
muayyen selahiyetle	belirli yetkiyle (özel yetkiyle)
muavin	yardımcı
Muhafızı Dahili	Koruyucu
muhik	haklı
mukaddem	önce
murahhas	delege
muvakkaten	geçici olarak
mülazım	yedek (delege)
müteenni	temkinli; acele etmeyen; sakınan
müzakere	görüşme
nazaran	bakarak, bakılırsa; kıyaslayarak
neticei tasnif	sayım sonucu
noktai nazar	bakış (görüş) açısı
noktai hendesiye	geometrik nokta
reze vaz	oya koymak
ruzname	gündem
Soveren Gran Komandör	Hakim Büyük Amir
Süprem Konsey	Yüksek Şura
Süprem Konsey Kaymakamı	Hakim Büyük Amir Kaymakamı
tahlif	yemin etmek
talip	istekli, aday
tebdil	değiştirme
telhis	özetleme
temerküz	toplanma; birikme, yığılma
Teşrifatçı	Tören Üstadı
teşriki mesai	birlikte çalışmak
tezekkür edilen	konusulan
Umumi Heyet	Genel Kurul, Büyük Loca Toplantısı
vakfai sukun	saygı duruşu
vazifedar	görevliler
vezaifin	görevler
zaruri	gerekli
zuhur ederse	ortaya çıkarsa

ARŞİVİMİZDE BULUNAN BÜYÜK MAŞRIK TÜZÜK VE RİTÜELLERİ

Derleyen: Ergin KOPARAN

Rituals, Constitutions and Regulations in the Grand Lodge Archives

There are several rituals, constitutions and regulations in the Grand Lodge Archives, dating to the first decades of the 20th century. The oldest books are the first constitutions and regulations of the jurisdiction which were published in 1910. Later the second editions were made in 1923. A third edition of 1932 of the Regulations is also in the archives.

The first rituals have no date but they seem to be published from 1909 to 1912. There are other rituals printed in 20's and 30's. Rituals in French and German languages were published besides the Turkish ones. All these documents are open for the researchers.

Arşivimizde, Osmanlı / Türkiye Büyük Maşrıkı döneminden kalma tüzük ve ritüeller bulunmaktadır. Bu yazıda, bunlardan sadece derece ritüelleri ile günümüzde Büyük Loca Tüzüğü ve Localar Genel Tüzüğü adı verilen tüzüklere karşılık gelen tüzükler araştırmacılara kılavuz olması bakımından tanıtılmaktadır.

Arşivde yer alan en eski kitapların Türkçe ve Fransızca olduğu görülmektedir. Arşivde 1910 sonrasına ait Fransızca tüzük ve ritüel bulunmamaktadır. Sadece Almanca çalışmakta olan İstanbul locasına ait 1925 tarihli bir Almanca Çırak Ritüeli mevcuttur.

• ***Maşrık-ı A'zam-ı Osmâni'nin Kavânîn-i Esâsiyye ve Nizâmât-ı Umûmiyyesi.***

Arşivde [D201/1] numara ile kayıtlı olan bu tüzük ilk Büyük Loca Tüzüğü sayılmalıdır.

Kitabın 14. sayfasında yer alan, Büyük Maşrık'ın ilk Büyük Sekreteri Osman Talat imzasını taşıyan aşağıdaki nota göre 24 Ekim 1909 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

“Meşrik-i A'zam-ı Osmanî'nin 29 Eylül sene 1325 [12 Ekim 1909] tarihli celsesinde tefviz eylediği selahiyete istinaden Heyet-i Muazzama tarafından tanzim olunan işbu layiha-i kanuniye fi 11 Teşrin-i evvel sene 1325 [24 Ekim 1909] tarihinden itibaren mevki-i icraya vazı takarrür etmiş olduğu beyan olunur.

Aslına mutabıktır

K.: A'.: ve Me.: İd.:

Osman Talat”

• ***Statuts et Règlements Généraux de L'Ordre Maç.: en Turquie, Constantinople.***

Arşivde [D201/18] numara ile kayıtlı olan bu Fransızca Büyük Loca tüzüğünün 9. sayfasında Osman Talat imzasıyla yer alan aşağıdaki nottan 20 Kasım 1909 tarihinde yürürlüğe girdiği anlamı çıkarılabilir.

“En exécution de la mission qui lui été confiée par le Gr.: Or.: en ten du 9 août 1909. Promulgue les Statuts généraux dont la teneur précède et seront mis en vigueur à partir du 20 novembre 1909.”

• ***Règlement Général du Grand Orient Ottoman pour les ateliers du 1er au 3me degré Constantinople.***

Arşivde [D201/19] numara ile kayıtlı olan bu Fransızca Localar Genel tüzüğünün 56. sayfasındaki nottan 28 Şubat 1910 tarihinde yürürlüğe girdiği anlaşılabilir.

“Le présent règlement a été élaboré par le Gr.: Comité conformément du aux pouvoirs conférés au Gr.: Or.: dans la séance du 29 Septembre 1909/1325. Il doit être mis en vigueur à partir du 15/28 février 1325/1910.”

• ***Maşrık-ı A'zam-ı Osmâni'nin Alelumûm Mahâfil Hakkında Cârî Nizâmname-i Umûmiyyesi***

Arşivde [D201/2] numara ile kayıtlı olan bu Localar Genel tüzüğünün 77. sayfasındaki Osman Talat imzalı notta 14 Mart 1910 tarihinde yürürlüğe gireceği yazılıdır.

“Meşrik-i A’zam-ı Osmani’nin (29 Eylül 1325) [12 Ekim 1909] tarihli cel- sesinde tefviz eylediği selahiyete istinaden Heyet-i Muazzama-i Daime tarafından tanzim olunan işbu layiha-i kanuniye (1 Kanun-ı sani 1325) [14 Ocak 1910] tarihinde Üs.: A’.: canibinden tasdik edilmiş ve (1 Mart 1325) [14 Mart 1910] tarihinden itibaren mevki-i icraya vaz-ı takarrür eylemiştir.

Aslına mutabıktır

K.: A’.: ve Me.: İd.:

Osman Talat”

• *Loge les Vres Amis de Progres et de l’Union, Rituel de premier degré, t.y.*

Arşivde [D220/785] numara ile kayıtlı olan bu Fransızca Çıracak Ritüeli, Terakki ve İttihat Hakiki Muhipleri Locası’na aittir. Birinci sayfasındaki “approuvé par décision du Gr.: Com.:", “Hakim Büyük Amir tarafından onaylanmıştır” notu dikkate alındığında, Büyük Maşrık’ın diğer bütün ya- yınları ya Büyük Sekreter imzalı ya da imzasız olduğuna göre erken bir tarihe, muhtemelen 1909 yılına ait olduğu düşünülebilir.

• *Grand Orient Ottoman, Instruction pour le Premier Grade Symbolique, Apprenti, 1910.*

Arşivde [D202/20]numara ile kayıtlı olan bu Fransızca Çıracak Ritüeli, 1910 tarihini taşımaktadır.

• *Refik Derecesi Tarz-ı Âyîni, t.y.*

Arşivde [D 201/9] numara ile kayıtlı olan bu Kalfa Ritüeli üzerinde ta- rih olmamakla birlikte 27. sayfasında yer alan “aslına mutabıktır Kâtib-i A’zam ve İdare Memuru Fuad Süreyya” imzası nedeniyle Büyük Sekreter Fuad Süreyya’nın görev dönemi göz önüne alındığında 1912 yılına tarih- lenebilir.

• *Maşrık-ı A’zam-ı Osmâni, Üstâd Derecesine Mahsûs Rehber-i Mesâisi, t.y.*

Arşivde [D 201/10] numara ile kayıtlı olan bu Üstat Ritüeli üzerinde ta- rih olmamakla birlikte 39. sayfasında yer alan “aslına mutabıktır Kâtib-i A’zam” imzası nedeniyle Büyük Sekreter Fuad Süreyya’nın görev dönemi göz önüne alındığında 1912 yılına tarihlenebilir.

• *Maşrık-ı A'zam-ı Osmânî, Mübtedî Mason A'mâl-ü Mesâî Rehberi, t.y.*

Arşivde [D 201/7] numara ile kayıtlı olan bu Çıracak Ritüeli Osmanlı dönemine ait olmakla birlikte tarih taşımamaktadır.

• *Maşrık-ı A'zam-ı Osmânî, Mübtedî Derecesi Rehber-i Mesâîsi, t.y.*

Arşivde [D 201/8] numara ile kayıtlı olan bu Çıracak Ritüeli de Osmanlı dönemine ait olmakla birlikte tarih taşımamaktadır.

• *Maşrık-ı A'zam-ı Osmânî, Birinci Derece-i Remziyyeye Mahsûs Ma'lûmât, Mübtedî, 1330.*

Arşivde [D 201/11] numara ile kayıtlı olan bu Çıracak Ritüeli rumi 1330, miladi 1914 tarihini taşımaktadır.

• *Maşrık-ı A'zam-ı Osmânî, Remzî İkinci Derecenin Ta'limât-nâmesi Refîk, 1330.*

Arşivde [D 201/12] numara ile kayıtlı olan bu Kalfa Ritüeli rumi 1330, miladi 1914 tarihini taşımaktadır.

• *Maşrık-ı A'zam-ı Osmânî, Üçüncü Derece-i Remziyyeye Mahsûs Ma'lûmât, 1330.*

Arşivde [D 201/13] numara ile kayıtlı olan bu Üstat Ritüeli rumi 1330, miladi 1914 tarihini taşımaktadır.

• *Türkiye Maşrık-ı A'zamı'nın Kavânîn-i Esâsiyye ve Nizâmât-ı Umûmiyyesi "İkinci Tabı".*

Arşivde [D202/16] numara ile kayıtlı 1923 tarihli bu Büyük Loca tüzüğü, Büyük Maşrık'ın adının Türkiye Büyük Maşrıkı olarak değiştirilmesinden sonra yayınlanmıştır. Arşiv'de [D 201/1] numara ile kayıtlı tüzüğün ikinci baskısıdır. Tüzük aşağıdaki notla yayınlanmıştır: "On ikinci bab - Maş.: A'.'. nizamnamesinde vukubulacak tadilat - Madde 124 - İşbu nizamnamenin mevki-i icraya vaz'ı tarihi olan 1 kanunuevvel sene 1325 tarihinden itibaren üç sene mürûr etmedikçe ve beş A'.'. murahhası tarafından talep vaki olub da azayı mevcudenin sülusunca kabul olunmadıkça hiç bir noktası tadil olunamaz. Maş.: A'.'. mührü kebirî"

• *Türkiye Maşrık-ı A'zamı'nın Alelumûm Mahâfil Hakkında Cârî Nizâm-nâme-i Umûmiyyesi "İkinci Tabı", Dersaadet, Murkides Matbaası - Galata Lüleci Hendek 125, 1339.*

Arşivde [D202/17] numara ile kayıtlı 1923 tarihli bu Localar Genel tüzüğü, Büyük Maşrık'ın adının Türkiye Büyük Maşrıkı olarak değiştirilmesinden sonra yayınlanmıştır. Arşiv'de [D 201/2] numara ile kayıtlı tüzüğün ikinci baskısı olup çevrimyazısı arşivde [2185] numara ile mevcuttur. Tüzük aşağıdaki notla yayınlanmıştır:

“Meşrik-i A'zam'ın (29 Eylül 1325) [12 Ekim 1909] tarihli celsesinde tefviz eylediği selahiyete istinaden Heyet-i Muazzamai Daime tarafından tanzim olunan işbu layiha-i kanuniye (1 Kanun-ı sani 1325) [14 Ocak 1910] tarihinde Üs.: A'.: canibinden tasdik edilmiş ve (1 Mart 1326) [14 Mart 1910] tarihinden itibaren mevki-i icraya vazı takarrür eylemiştir.

(esbak) K.: A'.:

Osman Talat (merhum)

Nüsh-i matbuasının hitamına mebni Fransızca metn-i esasiyesine tamamen mutabık olmak üzere tashihat-ı lazime bil icra Türkiye Meşriki A'zama Heyet-i Muazzama-i Daimesi'nin 11 Haziran 1339 [1923] tarihinde münakid celsesinde yeniden tab'ı kararlaştırılmıştır.

Katib-i A'zam

Ali Refik

Meşrik-i A'zam mühr-i kebirî”

• *Türkischer Gross Orient, A.: L.: Stanbul, Rituel 1. Grad, 1925.*

Arşivde [D207/223] numara ile kayıtlı bu Almanca ritüel, İstanbul'da 1924 yılında Almanca çalışmak üzere kurulmuş 43 numaralı İstanbul locasının Çırac Ritüeli'dir.

• *Türkiye Maşrık-ı A'zama, Çırac Derecesine Mahsûs Ta'limât, İstanbul, 1926.*

Arşivde [D202/21] numara ile kayıtlı bu ritüel arşivde bulunan 1935 öncesine ait son Çırac Ritüeli'dir.

• *Türkiye Büyük Meşriki, İkinci Dereceye Ait Ta'limât, 1927.*

Bu Kalfa Ritüeli arşivde [D202/22] numara ile kayıtlıdır.

• *Türkiye Bü.: Meş.:i, Remzî İkinci Derece Talimatnamesi Refik, 1932.*

Latin harflerinin 1929 yılında kabul edilmesinden sonra, Büyük Sekreterlik levhalarından anlaşıldığına göre, 1932 yılında Kalfa ve Üstat Ritüelleri ile Localar Genel tüzüğü bastırılmıştır. Arşivde [D203/27] numara ile kayıtlı bu Kalfa Ritüeli söz konusu kitaplardan biridir.

• *Türkiye Bü.: Meş.:i, Üçüncü derecei remziyeye mahsus malûmat Üstat, 1932.*

Arşivde [D203/28] numara ile kayıtlı olan bu Üstat Ritüeli 1932 tarihli-
dir.

• **Türkiye Büyük Meşriki'nin Alelumum Mahfiller hakkında cari nizamnamei umumisi, Üçüncü tabı, Alaeddin Matbaası, İstanbul, 1932.** Arşivde [D203/25] numara ile kayıtlı bu belge Localar Genel Tüzüğü'nün 1932 tarihli üçüncü baskısıdır. Aşağıdaki notu taşımaktadır:

“Büyük Meşrik hey'eti umumiyesinin (29 Eylül 1325) [12 Ekim 1909] tarihli celsesinde tefviz eylediği selahiyete istinaden Daimi Büyük Heyet tarafından tanzim olunan işbu layihai kanuniye (1 Kanunusani 1325) [14 Ocak 1910] tarihinde Bü.: Üs.: canibinden tasdik edilmiş ve (1 Mart 1326) [14 Mart 1910] tarihinden itibaren mevkiî icraya vaz'ı takarrür eylemiştir.

(esbak) K.: Um.:

(merhum) Osman Talat

Nüşhu matbuasının hitamına mebni fransızca metni aslısına tamamen mutabık olmak üzere tashihâtı lazıme bilicra Türkiye Büyük Meşriki Daimi Büyük Heyeti'nin 11 Haziran 1339/1923 tarihinde münakid celsesinde yeniden tab'ı kararlaştırılmıştır.

Ka.: Um.:

Ali Refik

[Büyük Meşrik möhrü kebirî]"

Arşivde başka tüzük ve ritüeller de vardır. Bunlar arasında Osmanlı Büyük Maşriki'nin “Hukuk Kanunları” [D201/4]; Vilayet Büyük Locası tüzüğü [D201/6]; Matem celsesi ve tesis ritüeli [D201/5]; Türkiye Büyük Maşriki'nin 1924 tarihli Mesâî talimatı [D201/14]; 1927 [D205/203] ve 1930 tarihli Müfettişler talimatnameleri [D213/503] sayılabilir.

Elektronik ortama aktarılmış olan Büyük Loca tarihi arşivindeki tüzük, ritüel ve diğer belgeler araştırmacıları beklemektedir.

Maşrık-ı A'zam-ı Osmanî'nin Alelumum Mehafil Hakkında Cari Nizamnamei Umumiyesi

Osmanlı Büyük Maşrıkı'nın 14 Ocak 1910'da kabul edilen ilk Localar Genel Tüzüğü'nün kapağı

(اوچردن اوج ضربه اورر، نا، لوده تکرار ایدر)
ص : ا : ک : ش : ج : ن : و : م : ش : ا : ع : ع : ع :
حایه سنده و آنک نامنه اضافه و بکا تودیع ایدیان صلاحیتله
بنای حجره وسطیه نیک مساعیسی تعطیل اولدینی اعلان ایدرم .
اشارت و آلفش خصوصتده بکا اشتراک ایدیکر قی : لرم
(اشتراک ایدیلور)
مساعی تعطیل ایلشدر صلح و سلام اوزره چکللم .

اصلته مطابقدر

ک : ا : ع : ع :

فواد تریا

Maşrık-ı A'zam-ı Osmani, Üstad Derecesine Mahsus Rehber-i Mesâisi
başlıklı Üstat ritüelinin 39. sayfası:

“Ashyla mutabıktır

K.: A'.

Fuad Süreyya”

— ۲۷ —

نا. او. ب.

عشق اخوت امانزه رهبر اولسون

نا. تا. ب.

امید . عدل و رأفتك فرزندیدر .

اس . بح . ب.

ص . بح . ك . ش . بح . نه . ش . بح . اع . بح . نامه و

بكا تودیع قلنان صلاحیتنه بآ بو كارگاه محترمك قو. لر مساعیسی

تعطیل ایدیورم .

—●—●—●—●— (متعاقباً ناظرلر طرفندن تکرار ایدیلور)

اشارت و مثلت القیش ایچون بكا التحاق ایدیكز برادرلر .

— . نهایت . —

• •

اصلته مطابقدر

ك . بح . اع . بح . و ما . بح . اد . بح .

فواد ژبا

Refik Derecesi Tarz-ı Âyini başlıklı Kalfa ritüelinin 27. sayfası:

“Ashyla mutabıktır

K.: A'.: ve Me.: İd.:

Fuad Süreyya”

İNGİLTERE BİRLEŞİK BÜYÜK LOCASI ANAYASASI

Taylan KARABEY

The Book of Constitutions of the United Grand Lodge of England

With the establishment of the United Grand Lodge of England in 1813 after the union of two rival grand lodges, new constitutions were clearly necessary and these were published in 1815. The Book of Constitutions is the rule book of the United Grand Lodge of England that regulates all Lodges and Freemasons. Being revised 36 times in the history of the UGLE , the most recent edition of the Book of Constitutions is dated 2009 and it is still in effect. This research paper is done on this 314 page document.

*“Her Büyük Loca, Masonluğun çıkarları için,
eski Landmarkların dikkatlice korunması şartıyla,
yeni tüzükler yapmaya veya değiştirmeye
yapısında olan kudret ve yetkiyle sahiptir.”*

Anderson Anayasası, L. G. T. 39. Maddesinden

Anderson Anayasasından alınan yukarıdaki ifadenin uygulamadaki ilk örneklerini İngiltere’deki Büyük Loca Anayasalarında görmekteyiz. Bunlardan en önemlisi de İngiltere Birleşik Büyük Locası Anayasasıdır.

1813 yılında kurulmuş olan İngiltere Birleşik Büyük Locası, ilk anayasasını 1815 tarihinde yapmış ve sonrasında yapılan 36¹ muhtelif revizyon ile nihayet 2009 yılında halen yürürlükteki halini yayımlayarak ilan etmiştir. Bu durumda, işbu anayasa, tarihi bir belge olmanın ötesinde, yaşayan, günün şartlarına göre güncelleştirilen, boşluklar ortaya çıktıkça doldurulan bir metin olup, daha da ötesinde, konu geliştikçe fark edileceği üzere “olası her durum için çözüm belirten bir mevzuat silsilesi” şeklinde değerlendirilebilir.

Bu çalışma, 2009 yılında yayımlanan ve halen yürürlükte olan 314 sayfalık Anayasa metni esas alınarak yapılmıştır. Elbette ki bir dokümanın kaç sayfadan oluştuğu, onun ne derece detaylı, iyi irdelenerek hazırlanmış olduğu hakkında yeterli bir veri olmayabilir, ama en azından bir işaret de kabul edilebilir.

Hukukunda yazılı bir anayasa bile bulunmayan bir ülkenin ve geleneğin, ileride daha açıkça görüleceği üzere, bu kapsamda ve detayda bir Masonik anayasası olması oldukça ilginç ve düşündürücüdür. Herhalde bu olgu, “mesleğimizin, sanatımızın” yönetiminin ne derece özen ve dikkatle uygulanması gerektiğine verilen önemin bir sonucudur.

Bu çalışma, söz konusu “yönetsel yapılanma ve süreçlerin” evrensel alanda nasıl yürütüldüğünü görmek ve kardeşlerimizle paylaşmak amacıyla yapılmıştır. Tabiatıyla burada özetlenen İngiltere Birleşik Büyük Locası Anayasası sadece bir örnek olarak kabul edilmelidir. Yoksa, Türkiye Büyük Locası, bir asırlık geleneği ile, kendine has usul ve yöntemleri oluşturabilecek birikime sahiptir ve geçmişinde de bunu kanıtlayacak örnekleri yaratmıştır. Ancak bütün bu söylenenler, yaklaşık üç asırlık bir geleneği incelemekten de bizi alıkoymamalıdır diye düşünülmüştür.

Anayasa metni şu maddeleri içermektedir :

- İngiltere Birleşik Büyük Locasının Onay ve Tasdiki,
- Eski Yükümlülük ve İlkelerin Özeti,²

1 *Revizyon yapılan yıllar sırası ile 1819, 27, 41, 47, 53, 55, 58, 61, 63, 67, 71, 73, 84, 96, 1901,11,17,19,22,26,40,47,55,60,65,70,79,84,89,95,99,2001,3,5,7 ve en son 2009.*

2 *Bu metnin seçilmiş Üstadı Muhterem'in is'adından önce Sekreter kardeş tarafından okunması gerektiği de bildiriliyor ki, bizde de Hatip kardeş tarafından okunmaktadır.*

- Mesleğin, (Craft³) Amaç ve İlişkileri,
- Büyük Locaları Tanıma ve Tanışma Temel Prensipleri,
- Mesleği Yönetmenin Kuralları ve Mevzuatı:
 - o Büyük Loca, (Grand Lodge)
 - o Büyükşehir (metropolitan), İl (Provincial), Bölge (District) Büyük Locaları,
 - o Denizaşırı (Overseas) Localar,
 - o Localar, (Private Lodges)
 - o Yöneticiler Forumu (Meclisi) (Rulers' Forum),
 - o Genel İşler ve Amaçlar Kurulu, (Board of General Purposes)
 - o Regalyeler, Kıyafet, Önlük, Nişan ve Bijular,
 - o Aidat ve Katkılar,
 - o Temyiz Kurulları, (Appeal Courts)
 - o Af Kurulu, (Panel for Clemency)
- Hür Masonun Yükümlülükleri,
- Büyük Hasenat, (The Grand Charity)

Anlaşılabacağı üzere, bu metinde, “Büyük Loca Tüzüğü, Localar Genel Tüzüğü, Masonik Protokol” içinde kapsanan hususlar ve hatta daha fazlası bulunmaktadır.

Başlıklarda yer alan tüm konuları, bu yazının sınırları içerisine almak mümkün olmadığı gibi, amacımızı da aşacağı düşünülmektedir. Zira, “Eski Yükümlülükler ve İlkeler, Mesleğin Amaç ve İlişkileri, İngiltere Birleşik Büyük Locası'nın Tanıma ve Tanışma prensipleri, Hür Masonun Yükümlülükleri” gibi başlıklar, bildiğimiz ve tanıdığımız konular olmalarının yanı sıra, her biri ayrı bir çalışma olacak önem ve kapsamdadırlar. Ayrıca büyükşehir, il, bölge büyük locaları, deniz aşırı localar ve Royal Arch derecesi de Türk Masonluğunun uygulama konuları dışında olmaları bakımından irdelenmeyecektir.

Dolayısıyla, çalışmanın kapsamı; “Mesleği, (Sanatı) Yönetmenin Kuralları ve Mevzuatı” ana başlığında yer alan ; “Büyük Loca, Localar, İdari Kurullar, Aidat ve Katkılar, Temyiz Kurulları ve Büyük Hasenat” ile sınırlandırılacaktır.

3 *Craft: İngiliz Masonluğunda sembolik derecelere verilen isim. Sonradan buna Royal Arch nizamı da eklenmiştir. Zanaat olarak da tercüme edilebilirse de bu çalışmada “Meslek” tercih edilmiştir.*

4 *Anabashiğın hemen altında yer alan “ön bildirim” başlığında, “Eski Masonluğun” sadece, “çırak, kalfa ve Royal Arch Nizamını da kapsamak üzere, üstat derecelerini” ihtiva ettiği ifade edilmektedir.*

Büyük Loca (Grand Lodge)

Büyük Loca şöyle tanımlanmaktadır :

“Kardeşliğin yararları ve meseleleri; “ Büyük Üstat ” başkanlığında, “tüm kayıtlı locaların temsilcileri”, o yılın “Büyük Şölen Üstatları”, eylemli ve önceki “Büyük Görevliler” tarafından yönetilir. Bu kolektif yapı, “Eski Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar İngiltere Birleşik Büyük Locası” şeklinde, kısacası “Büyük Loca” olarak adlandırılır.”

Localar, Büyük Locada, “Üstadı Muhterem, Birinci ve İkinci Nazırları” ile temsil edilirler. Düzenli olmaları şartıyla, locaların tüm “Önceki Üstadı Muhteremleri” de Büyük Locanın üyesidirler.

Büyük Loca, eski landmarkları dikkate almak ve gözetmek koşuluyla, mesleği yönetmek üzere “kurallar koyma ve mevzuat yapma”, bunları değiştirme, askıya alma, yürürlükten kaldırma, yürütme ve denetleme konularında, tek başına en üst otoritedir. Büyük Loca, keza, mesleğe, localara, kardeşlere ilişkin her türlü konuda; araştırma, düzenleme ve karar verme yetki ve gücüne sahiptir.

Bunları kendi yapabileceği gibi, yetkilerini dağıtabilir. Büyük Loca, bir kardeşi ihraç etme veya bir locayı kapatma konularında yetkisini elinde tutarken, hukuki ve disipline ilişkin yetkisini “Genel İşler ve Amaçlar Kuruluna, Temyiz Kuruluna ve Af Kuruluna” havale eder.

Büyük Loca, üç ayda bir olmak üzere yılda dört kez toplanır. Ayrıca, yılda bir kere “Büyük Festival” olarak adlandırılan ve katılımın bilet satın alınarak mümkün olduğu bir şölen tertiplenmektedir. Önemli bir ilkesel yaklaşımı sergilemesi bakımından dikkat çekmek gerekirse; bu şölenin, hiçbir şekilde “Büyük Loca Hazinesine” (ve dolayısıyla kardeşlerin aidatlarına) ek bir parasal yük getirmeden organize edilmesinin zorunlu olduğu, bir tüzük maddesi olarak yazılmıştır ve dolayısıyla davetiye satın alınarak girilebilmektedir.

Büyük Loca toplantılarının gündemi; “Genel İşler ve Amaçlar Kurulu” (Board of General Purposes) tarafından havale edilen konular; Büyük Loca üyelerinin “Büyük Sekreter” kanalı ile ilettiği, “Genel İşler ve Amaçlar Kurulu” tarafından onaylandıktan sonra “Büyük Üstat” tarafından da müsaade edilen konular ve “Büyük Üstat” tarafından re’sen konulan konulardan oluşur.

5 *Bizde olduğu gibi sadece Bir Önceki Üstadı Muhterem değil*

Yani, Büyük Locanın her üyesinin önerilerde bulunma hakkı vardır. Üyelerce önerilen konular; “Genel İşler ve Amaçlar Kurulu” tarafından, “Anayasaya uymama, mesleğin ilgi alanı dışında olma, havai, saçma, kötuleyici olma, iftira ihtiva etme” gibi nedenlerle gündeme alınmayabilir. Ancak, bu hususlar mutlaka Büyük Üstad’a sunulurken nihai karar ondan talep edilir.

Bu konuda önemli bir ayrıntıya da dikkat çekmek gerekir: Genel İşler ve Amaçlar Kurulunun, Büyük Loca üyelerinden birisinin, bir konunun gündeme alınması yönünde önerisini işleme almamak yönünde bir kararı olmuş ise, o üyeyi, konuyu ayrıntılı görüşmek üzere toplantıya davet edebilir. Bu süreç işletilmez ise, söz konusu üyenin, Büyük Sekreter vasıtası ile, Büyük Üstada yazılı başvurma hakkı vardır.

Yeri gelmişken, ilginç gelen, önemli bir başka ayrıntı şudur : Büyük Loca üyesi olmayan, ancak Büyük Locaya bağlı localardan birisine üye olan, her düzenli Üstat Masonun, posta bedelini ödemek şartı ile, Büyük Locanın tersimatı ve Büyük Loca’da görüşülen raporları isteme hakkı vardır.

Mesleğin tarihi ve evrensel yapısından kaynaklanan, “Toplantı yönetimi de Büyük Üstadın mutlak otoritesi, çekiç kullanma, dışarıya davet hakkı”, “öneri sahipleri dışında bir defadan fazla söz alınmaması”, “kararların seçimler dışında açık oylama ile alınması” ve benzeri bir çok konuya, bizim uygulamalarımıza çok benzerlik taşımaları bakımından, bu çalışmada yer verilmemiştir.

Büyük Locanın Üyeleri ve Büyük Görevliler :

Büyük Locanın üyeleri Anayasada aşağıda belirtilen sıra ile sayılmıştır:

Büyük Üstat, Büyük Üstat Naibi (Pro Grand Master)⁶, Büyük Üstat Kaymakamı, Büyük Üstat Yardımcısı, Büyük I. Nazır, Büyük II. Nazır, Genel İşler ve Amaçlar Kurulu Başkanı, Büyük Duahan (Grand Chaplain), Büyük Kayıt Üstadı (Grand Registrar), Büyük Sekreter, Büyük Şansölye, Büyük Hasenat Başkanı, Kız ve Erkek Çocukları için Krali Masonik Vakıf Başkanı, Krali Masonik Hayırseverlik Enstitüsü Başkanı, Masonik Yar-

⁶ İngiltere’ye has bir özellik olarak, Büyük Üstadın Kraliyet ailesinden olması durumunda, Büyük Üstat, kendi yetkilerini kullanabilecek bir Pro Grand Master atayabilir.

dım Fonu Başkanı⁷, Büyük Tören Üstadı, Büyük Kılıç Eminleri, Büyük Genel İşler Denetmeni, Büyük Müfettişler⁸, Büyük Hazine Emini, buraya kadar belirtilen görevlilerin yardımcısı, Büyük Koruyucu, Önceki Büyük Görevliler, o yılın Büyük Şölen Üstatları (Grand Stewards), Büyük Gözcü ile Locaların Üstadı Muhteremleri, Nazırları ve düzenli durumdaki Önceki Üstadı Muhteremleri.

Çok sayıda Büyük Görevli bulunduğu dikkat çekici olmakla birlikte, bunlar birlikte bir kurul oluşturmamakta yani, Türkiye Büyük Locası tüzüklerine göre var olan "Büyük Görevliler Kurulu" benzeri yapı söz konusu olmamaktadır. Büyük Loca Görevlileri, Büyük Locanın, localardakine benzer görevlileridirler ve bu nedenle, işlevleri de törensel görevlerdir. Sadece, Büyük Üstat, Büyük Üstat Kaymakamı ve Yardımcıları, Büyük Hazine Emini, Büyük Sekreter, Büyük Şansölye ve yukarıda adı geçen Kurul Başkan ve Yardımcıları gibi görevliler, görevleri ile ilgili kurul ve komitelerin doğal üyesidirler. Buna ilgi çekici bir örnek vermek gerekirse, nazırlar, bir çok törensel, inisiyatif görevlerde, Büyük Üstadın yanında yer alırlarken, hiçbir idari, mali, yargısal kurulda, doğal üye olarak işlevleri yoktur.

Büyük Loca Görevlilerininin Büyük Locadaki işlevleri genellikle Localardaki görevlerine benzer olduğu ifade edilmişti. Ancak, özellikle idari yapılanma ile ilgili görevlendirmelerde göze çarpan, bize farklı gelen bazı örnekler belirtilecektir.

Büyük Üstat Kaymakamı ve Yardımcıları, Büyük Üstadın yokluğunda onun bütün güç ve yetkisine sahiptirler. Bizde olmayan, Büyük Kayıt Üstadı (Grand Registrar) Büyük Locaya hukuki tavsiyelerde bulunan ve Büyük Loca Mührünü kullanma yetkisindeki görevli olup, bazı idari belgeleri imza ve mühürleme yetkisini Büyük Sekretere devreder. Büyük Duahan (Grand Chaplain) ritüelik toplantıda duruma uygun dini duaları okumaktadır. Protokoldaki yeri nazırlardan hemen sonra gelen Genel İşler ve Amaçlar Kurulu Başkanı, (President of Board of General Purposes) bu çok önemli kurulu yönetmek üzere atanan görevlidir. Bu kurul ileride daha detaylı incelenecektir. Büyük Yapım İşleri Denetmeni (Grand Superintendent of Works), Büyük Locanın binaları ve yapım işleri konularında Genel İşler Kuruluna tavsiyelerde bulunma hakkı ve bu konularda Büyük

7 Bahsi geçen son dört kurumun bazıları Masonluk dışı yardım ve hasenat için çalışmasına rağmen başkanları Büyük Loca üyesidir.

8 Bunlar; Büyükşehir, İl, Bölge Büyük Locaları için Büyük Üstat tarafından atanan müfettişlerdir.

Locaya raporlama görevi olan kişidir. Büyük Hasenat Başkanı (President of Grand Charity) hasenat konusundaki vakıf ve kurulları yönetmek üzere Büyük Üstat tarafından atanır.

İdari ve mali yapılanmaya ilişkin görevler için “Büyük Görevli” sıfatından çok, “Başkan” (President) ünvanı kullanılmasının, inisiyatif-ezoterik mesleğimiz ve gerekleri ile idari, mali işlerin ayrılmasına gösterilen özenin bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Anayasadaki bize ilginç ve farklı gelecek iki husus daha bahsedilmeye değer bulunmuştur:

Birincisi, Anayasanın 33. Maddesi⁹:

“Büyük Sekreterliğin bütün çalışanları Üstat Mason olmalıdır.”

İkincisi ise ilginç olduğu kadar, düşündürücü de gelecektir : Bütün Büyük Görevliler, Büyük Üstat tarafından atanarak göreve gelmektedirler. Ayrıca Büyük Üstadın Büyük Görevlileri görevden alma ve değiştirme yetkisi de bulunmaktadır.

Bizim uygulamalarımıza göre değişiklik gösteren bazı ünvanlara da kısaca göz atılacak olursa;

Büyük Üstatlar ve Büyük Üstat Naipleri ile öncekileri **En Muhterem**, (*Most Worshipful*), Büyük Üstat Kaymakamı ve Yardımcıları, Büyük Nazırlar, Genel İşler ve Amaçlar Kurulu Başkanı ile öncekileri **Pek Muhterem** (*Right Worshipful*), bazı Büyük Görevliler ile öncekileri **Çok Muhterem** (*Very Worshipful*), diğer Büyük Görevliler ve locaların Üstadı Muhteremleri ile öncekileri de **Muhterem** (*Worshipful*) ünvanı taşırlar.

Büyük Üstat Seçimi :

Büyük Üstatlar bir sene için seçilmektedirler ve yeniden seçilmeleri hususunda bir sınırlama bulunmamaktadır. Büyük Üstadın vefatı veya istifası, veya geçici yokluğu durumları için çok ayrıntılı kurallar konmuş ise de, bir özel durum için ; “Büyük Üstadın görevini kötüye kullanması durumu” ile ilgili madde şu şekildedir:

“Eğer Büyük Üstat, görevini kötüye kullanır ve locaların itaat ve hürmetini sağlayamayacak bir duruma gelir ise, bu duruma uy-

⁹ Bu madde, 1949 yılında, yeni bir karara kadar askıya alınmıştır.

gun yeni kurallar geliştirilerek uygulanacaktır. Zira, bugüne kadar Eski Kardeşliğin, hiçbir zaman meydana gelmeyeceğini kabul ettiği böyle bir durum için kural geliştirmesine bir neden olmamıştır.”

Görülen odur ki; her olası durum için çözümlerin önceden vazedilmesini esas alan bir yaklaşıma rağmen, Büyük Üstatlık makamı ve kurumu, inisiyatif konumu dolayısıyla, çok hassas bir şekilde korunmaktadır.

Yöneticiler Forumu (Meclisi) : (*The Rulers' Forum*)

Bu Kurul, bir anlamda danışma işlevi ile toplanan, en üst düzeyde bir organdır.

Büyük Üstadın, Büyük Locanın, Genel İşler ve Amaçlar Kurulunun ve Yöneticiler Forumu üyelerinden birisinin; görüş ve yorum talep ettiği durumlarda, görüş bildirir. Dolayısıyla, bu kurulun, icraya yönelik bir görevi olmadığı gibi, bildirdiği görüşlerin de bir yaptırımı yoktur.

Kurul; Büyük Üstat , Büyük Üstat Kaymakamı ve Yardımcıları, Genel İşler ve Amaçlar Kurulu Başkan ve Yardımcısı, Büyük Şapitrin Genel İşler Komitesi Başkanı¹⁰ ile bunlara ek olarak, sayıları otuzaltıyı aşmayacak şekilde Büyük Üstat ve çeşitli organlarca atanarak veya seçilerek gelen, Büyük Loca üyesi kardeşlerden oluşmaktadır.

Genel İşler ve Amaçlar Kurulu : (*The Board of General Purposes*)

Yazının başından bu yana bahsedilenlerden de anlaşılacağı üzere, “Genel İşler ve Amaçlar Kurulu”, çeşitli konularda Büyük Loca adına hareket edebilen, yönetsel anlamda ise en işlevsel organdır. Yılda beş kere olağan ve ayrıca gerektiğinde olağanüstü toplanan Genel İşler ve Amaçlar Kurulu; Büyük Üstat tarafından atanan Başkan ve Yardımcısı, Büyük Şansölye, Büyük Hazine Emni, Büyük Şapitrin Genel İşler Komitesi Başkanı ile bunlara ek olarak atanma yöntemleri ve koşulları Anayasada belirlenmiş Büyük Loca üyesi yedi kardeşten oluşur.

¹⁰ *Büyük Şapitr*; orijinal ve tam ismiyle “*Supreme Grand Chapter of Royal Arch Masons of England*”, İngiltere’de *Royal Arch Şapitrlerinin bağlı olduğu jürisdiksyondur. Burada yer almasının nedeni ise 4 nolu dip notta açıklanmıştır.*

Kurulun belli başlı idari ve mali görev ve yetkileri şu şekildedir:

- Büyük Locanın mal ve mülkünü idare ve kontrol etme yetkisine sahiptir.
- Büyük Locanın her türlü işini düzenler ve idare eder.
- Meslek ile ilgili bütün meseleleri görüşür, yönetsel iyileştirmeler ile ilgili Büyük Locaya öneri ve raporlar sunar. Bu öneriler, ancak Büyük Locanın onayı alındığında yürürlüğe girer.
- Büyük Locanın mali işlerini denetler ve Büyük Locaya ait mevduatın nasıl değerlendirileceğini belirler.
- Büyük Loca ile bağlı loca ve kardeşler arasındaki yazışmaları düzenler ve yönetir.
- Kardeş büyük localar ile yazışmaları yapar.
- Muhasebe ile ilgili tüm evrakı denetler ve tavsiyelerde bulunur.
- Büyük Locanın yıl sonu hesaplarını, her yıl, Şirketler Kanununca yetkilendirilmiş Denetleme (Audit) firmalarına denetletir.

Kurulun yönetsel ve disiplinle ilgili bazı yetki ve görevleri ise;

- Herhangi bir loca görevlisini veya görevlilerini, locaya ait berat, doküman ve mali kayıtları ibraz etmek üzere davet edebilir. Mazeretsiz olarak çağrıya uyulmadığında uyarı veya askıya alma cezaları verebilir.
- Localar ve kardeşlerin locadaki davranışları ile ilgili Masonik şikayet ve düzensizlik durumlarında tarafları dinlemeye ve hüküm verme yetkisine sahiptir.
- Kurul eğer ispatlanmış bir şikayet veya düzensizliğin olduğu, Masonik olmayan davranışların gerçekleştiği kanaatine varır ise, buna neden olan locaya veya kardeşe uyarı veya faaliyetini askıya alma cezası verebilir. Muhatabın temyize gitmemesi halinde karar kesindir.
- Kurulun görüşü; locanın kapatılması veya kardeşin ihracı gerektiği şeklinde ise, kardeşin istifaya çağrılması veya loca için nihai karar için, temyiz davası sonucu beklenir. Bu ana kadar loca veya kardeşin faaliyetleri askıya alınır.

Bu önemli işleve sahip kurulun yapısında Büyük Üstat, Büyük Üstat Kaymakamı ve Büyük Üstat Yardımcılarının bulunmaması dikkat çekici bir noktadır. Ancak kurulun toplantı tersimat ve belgeleri kendilerine gönderilir ve dilediklerinde de toplantıya katılarak, konuşma yaparlar.

Bu uygulamanın nedeninin, ezoterik-inisiyatik konular ile idari-mali işlerin ayrıştırılmasına verilen özenin bir göstergesi olduğu düşünülmektedir.

Aidatlar ve Katkılar : (*Fees and Contributions*)

Bütün kardeşler, Büyük Locanın “Genel İşler ve Amaçlar Fonuna” ve “Büyük Hasenata” yıllık aidat öderler. İleride, ilgili konuda bahsedileceği üzere, dileyen kardeşlerin, “Büyük Hasenat Fonuna” katılmama ve üye olmama hakkı da bulunmaktadır.

Ayrıca, Büyük Görevlilik görevine başlarken, tekrislerde, dış obediyanlardan gelen kardeşlerin katılımında, locaların berat ve patent alımında, ödenmesi gereken katkıları vardır.

Bütün bu ödentilerin miktarlarına, her yıl, Büyük Loca karar verir.

25 yaşından küçük kardeşlerin ödemeleri %50 oranında azaltılır.

Temyiz Kurulları : (*Appeal Courts*)

Temyiz Kurulları, Büyük Üstat tarafından atanan 5 kardeşten meydana gelen bir jüri ve buna ek olarak çeşitli organlarca Büyük Loca üyeleri arasından seçilen 24 kardeşten oluşur. Bölge, Büyükşehir ve İl Büyük Üstatlarının bir locayı kapatma ve bir kardeşi ihraç yetkileri bulunmadığından, bu yöndeki taleplerini Temyiz Kuruluna havale ederler. Ayrıca, “Genel İşler ve Amaçlar Kurulunun”, localar ve kardeşler için verdiği cezalar için de, muhatapları tarafından Temyiz Kuruluna başvurulabilmektedir. Temyiz Kurulları söz konusu cezaları aynen onaylayabileceği gibi; hafifletebilir, ağırlaştırabilir veya kaldırabilir. Nihai ve tarafları bağlayıcı olan kurulun kararları, Büyük Locaya iletilmek üzere, Büyük Sekretere bildirilir.

Af Kurulu : (*Panel for Clemency*)

Kurul, Büyük Üstat Kaymakamı veya bir Büyük Üstat Yardımcısının başkanlığında ve başkanın Bölge, Büyük Şehir, İl Büyük Locaları Büyük

Üstatları, Genel İşler ve Amaçlar Kurulu Başkanı, Yöneticiler Forumu üyeleri arasından seçerek atadığı yedi kardeşten meydana gelen ve her durum için özel olarak oluşturulan, üst düzeyde bir organdır.

Af Kurulu; Temyiz Kurulunun, bir locanın kapatılması veya bir kardeşin ihracı kararına karşı, muhatabın af dileği ve özür içerikli bir dilekçe ile başvurabileceği son mercidir. Af Kurulu, bu başvuruyu dikkate değer bularak Büyük Loca tarafından görüşülmesi önerisi ile Büyük Sekreterliğe gönderebilir, veya kabule şayan görmeyebilir.

Kurulun görüşü, konunun Büyük Locada görüşülmesi yolunda ve verilen ceza; loca kapatma ise, ilgili locanın üstadı muhteremi veya nazırlarının; bir kardeşin ihracı ise muhatap kardeşin, Büyük Loca toplantısına katılması veya yazılı olarak af dileyerek özrünü beyan etmesi gerekir.

LOCALAR : (Private Lodges)

Bu başlık altında, İngiltere Birleşik Büyük Locası Anayasa'sının, Türkiye Büyük Locası, Localar Genel Tüzüğüne benzer konuları irdelenmiştir. Bu çok kapsamlı konuda, bizim uygulamalarımız ile aynı veya çok benzer olan hususlara çok az değinilmiş veya bahsedilmemiştir. Özellikle farklılık ve önem gösteren konular açıklanmıştır.¹¹

Bir loca kurma işlemi, en az yedi düzenli üstat Mason tarafından imzalanmış, Büyük Üstadın iznini talep eden bir dilekçe ile başlar. Bizimle farklılık yaratan en önemli tarafı, kurucu bir üstadı muhteremlerin varlığının şart olmamasıdır. Dilekçede, nazırlık yapmış bir kardeşin üstadı muhterem olarak bu yedi kardeş tarafından kabul edileceği ve önerildiğinin beyanı ile nazırlıklar için önerilen iki kardeşin isimleri belirtilmektedir. Ayrıca, locanın adı, çalışacağı yer ve zamanlar da yer alır. Bu beyan yazısında, Büyük Üstadın obediyanına (emirlerine mutlak itaate) ve Büyük Loca Anayasası ile kurallarına kesin bağlılığa da söz verilmektedir.

Berat verilen yeni loca, Büyük Üstat veya atadığı bir Büyük Görevli tarafından açılır. Bu konuda üzerinde düşünülmesi gereken bir başka farklı husus ise, iki veya daha fazla locanın, tek bir loca olacak şekilde birleşmek isteyebilmeleri. Büyük Üstat tarafından uygun karşılır ise bu birleşme gerçekleşir. Bunun gerçekleşmesi durumunda, locaların kendi aralarında

¹¹ Maddelerin sıralanmasında bir mantık veya uygun sunum endişesi güdülmeyen, Anayasadaki düzene uyulmuştur.

anlaşmalarına uygun olacak bir şekilde, localardan birinin adı altında ve o loca devam eden, diğerleri ise katılan loca durumunda olurlar. Birleşmek isteyen localar, her birinin ayrı ayrı üçte iki çoğunluğu ile böyle bir karar alabilirler.

Bir locanın envarı¹² üstadı muhterem, nazırlar, hazine emini, sekreter, iki diyakon (deacon), koruyucu ve gözcüdür. Üstadı Muhterem ilave olarak hatip ve hasenat emini atar ve yine ilave olarak; duahan, tören üstadı ve yardımcısı, org (müzik) üstadı, sekreter yardımcısı ve şölen üstadı atayabilir; ancak başka bir görevli belirleyemez.

Üstadı Muhterem, üstadı muhteremlik veya nazırlık yapmış kardeşler arasından, bir yıl olan görev dönemi için, gizli oyla seçilir. İki dönem üst üste görev yapanlar, bir dönem ara vermeden yeniden üstadı muhterem seçilemez. Üstadı Muhterem, locasının Anayasa ve kurallara uymasından sorumludur.

Bir önceki üstadı muhteremler, envar veya loca görevlisi olarak yer almaz. Loca protokolündeki yeri nazırlardan sonra olup, görevi Üstadı Muhteremlerin yokluğunda yerini doldurmaktır. Zira, üstadı muhteremlik makamına, o göreve is'ad edilmemiş bir kardeş geçemez.

Diğer görevlilerde ise sadece hazine emini için seçim yapılır; diğerleri, Üstadı Muhterem tarafından atanırlar.

Sekreterlik görevi yapan kardeş, loca iç tüzüğü ile, loca hazinesine yapılması gereken bağıştan muaf tutulabilir.

Gözcülük, ücret karşılığında da yapılabilen bir görev olup, eğer bir loca kardeşi tarafından ücretsiz yapılacak ise atanarak, aksi halde (ki başka localardan bir kardeş de olabilir) seçim ile göreve gelinir.

Bir loca, kendi işlerini, kendi İç Tüzüğüne¹³ göre yapma, kararlar verme hakkına, tartışmasız olarak sahiptir. Ancak bunlar mesleğin genel yasa ve kurallarına aykırı olamaz. Dolayısıyla, herhangi bir kardeş, locadaki

12 "Envar" Sözcüğü Anayasanın orijinal metninde yer alan "Regular Officers" yerine kullanılmıştır. Kimi kaynaklarda bu terimin Düzenli Görevliler şeklinde tercüme edildiği de görülmüş olup, Düzenli'nin Masonluktaki Muntazam veya İntizam ile karıştırılmasına yol açacağı düşünülmektedir.

13 Her Loca, kendi yönetimi ve uygulamaları için, Büyük Sekreter vasıtası ile Büyük Üstad'a sunulması ve onaylanması şartı ile, İç Tüzük yapmaya, değiştirmeye yetkilidir.

uygulamaların söz konusu yasa ve kurallara aykırı olduğu iddia ve şikayetinde bulunur ise, üst mercilere yapacağı başvuruya esas olmak üzere görüşünün tersimata alınmasını isteme hakkı vardır.

Üstadı Muhterem, nazırlar ve tüm loca kardeşleri; Büyük Üstat, Kaymakamı ve Yardımcılarının çağrılarına cevap vermek ve katılmak, ayrıca istenildiğinde; berat, sertifika, locanın hesapları ve yazışmalarını sunmak ile yükümlüdürler. Aksi halde statülerinin askıya alınması veya uyarı ile cezalandırılabilirler.

Büyük Üstat katıldığı loca toplantılarına başkanlık etme ve dilerse büyük nazırları ile birlikte çalışmayı yönetmek yetkisindedir. Yine dilerse locanın görevdeki nazırları ile birlikte yönetebileceği gibi, herhangi bir üstat Masona o toplantı için nazırlık görevi verebilir. Bu yetki, toplantıda, protokolde kendinden yüksek unvana sahip biri olmadığı sürece, Büyük Üstat Naibi, Büyük Üstat Kaymakamı ve Büyük Üstat Yardımcılarında da aynen vardır.

Üstadı Muhterem, kötü şöhreti ile tanınan veya toplantıya katılımının locanın ahenk ve düzenini bozacağını düşündüğü bir kardeşi toplantıya almama hak ve yetkisine sahiptir.

Eğitim Locaları (Lodge of Instruction), Büyük Üstat'tan aldıkları lisans ve yetki ile, veya berat sahibi bir locanın izni ile çalışabilirler. İzin veren bu loca, Eğitim Locasının her türlü gelenek ve mevzuata uygun olarak çalışmasından sorumludur.

“Noel, bazı dini günler ve pazar günleri” hiçbir Masonik toplantı yapılmaz.

Localar, Büyük Loca ve hasenat aidatları dışında, üyelerinden, her kardeşten aynı miktarda olmak üzere, loca için “bağış” toplarlar. Locaya yararları dolayısıyla, bazı kardeşlerin katkı oranını azaltabilme imkanı iç tüzükler ile sağlanabilir. Maddi sıkıntı dolayısıyla, belirtilen bir süreden uzun, loca bağışı veremeyen kardeşlerin; İç Tüzük düzenlemeleri ile, oylamalara katılma, öneride bulunma, göreve atanma ve seçilme hakları, bu süre için, ellerinden alınabilir. Bu borcun iki sene içinde ödenmemesi durumunda loca üyeliğine son verilir. Ancak localar iç tüzükleri ile iki yıllık bu maksimum süreyi azaltabilirler.

Bir loca, Büyük Loca ile gerekli yazışmaları, yıllık raporları altı ayı aşkın bir süre içinde yapmaz veya ödemelerini gene altı ay geciktirir ise, en ağır kapatılmak üzere, bir cezaya muhatap olur. Eksikler tamamlanmaya kadar o loca, Büyük Locada temsil edilemez.

Locanın parası bankalarda tutulur, tüm işlemler hazine emini tarafından kayda alınır ve loca tarafından bu amaçla seçilen kardeşlerden oluşan bir komite tarafından denetlenir ve raporlanır.

Masonluğa alınma yaşı "21"dir. Büyük Üstadın bir çok konuda olduğu gibi istisnai uygulamaya müsaade verme hakkı vardır.

Locanın bulunduğu yerleşim yerinde ikamet etmeyen veya işyeri bulunmayan bir haricinin müracaatı halinde; kendisinden bunun gerekçesinin yazılı olarak açıklanması istenilir ve ikamet ettiği veya işyerinin bulunduğu yerdeki Masonik otoriteden, kişinin Masonluğa uygunluğu hakkındaki görüşü istenir. Bu yanıt gelmeden locaya önerilemez.

Locaya adaylık müracaatı, bir teklif eden kardeş ve bir de teklifi destekleyen (second) kardeş tarafından yapılır ve adaydan talepname alınır. Rutin işlemlerden sonra yapılan skrutende üç siyah oyun çıkması halinde müracaat kabul edilmez. Bu genel kabulün dışında, kimi localar iç tüzüklerine göre, iki ve hatta bir siyah oyun ret için yeterli sebep olduğunu kabul edebilirler.

Tekris edilen kardeşe, Anayasanın bir kopyası verilir ve bunu almasının, içeriğini kabul etmesi anlamını taşıdığı belirtilir. Yeni kardeşe ayrıca locanın iç tüzüğü de verilir. Tekristen önce, iç tüzük ile belirlenmiş loca giriş ücreti ile Büyük Loca giriş ücreti adaydan tahsil edilir.

Locaya üyelik, tekrisin yanı sıra, Büyük Loca veya dış obediyan mensubu kardeşlerin katılması suretiyle de mümkün olup, prosedürler ayrıntılı olarak Anayasa'da açıklanmaktadır.

Bir günde en fazla iki kardeş tekris edilebilir ve yine en fazla iki kardeş için geçiş ve yükseliş törenleri uygulanabilir. İstisnalar Büyük Üstadın iznine tabidir.

Bir borçlu kardeşi öneren kardeş ve destekçisi de müteselsilen sorumlu kabul edilirler.

İki derece terfisi arasındaki süre dört haftadan az olamaz.

Hiçbir loca, bir diğer loca üyesini, o locanın talebi olmadan terfi ettiremez.

Hiçbir kardeş, Büyük Üstadın izni olmadan, Masonluk prensiplerine göre açıklanmaması gerekenler hakkında yayın yapamaz, dokümanları sirküle edemez, Masonik kıyafetle harici alemde dolaşamaz, görülemez.

Hiçbir kardeş mensubu olduğu ülkenin kanunlarına riayetsizlik yapamaz, Masonluğun itibarını sarsacak işlere karışamaz.

Adli bir ceza almış kardeşin durumu bir ay içinde Üstadı Muhteremine bildirmesi bir görev kabul edilmektedir. Konu üstadı muhterem tarafından Büyük Locaya aktarılır.

Locanın ahengini bozacak şekilde davranan kardeş, Üstadı Muhterem tarafından uyarılır, devamı halinde toplantıdan çıkarılır ve üst Masonik otoriteye raporlanabilir.

Bir loca, herhangi bir üyesini, “yeterli sebep” (sufficient cause) ile, üyelikten çıkarma¹⁴ hakkına sahiptir. Loca aidatının ödenmemiş olması da yeterli bir sebep sayılır.

Bunun için; hakkındaki şikayet ve şikayetçilerin belirtildiği ve konunun locada görüşüleceği toplantı tarihini içeren bir mektup ile söz konusu toplantıya katılımının istendiği veya isterse yazılı cevap verebileceğinin kendisine tebliği; şikayet edilen kardeşin ismi belirtilmeden, bir kardeşin locadan çıkarma konusunun görüşüleceğine dair davet mektubu loca kardeşlerine gönderilmesi¹⁵ ve bu amaçla yapılan toplantıda skrüten yapılarak, kararın, üçte iki çoğunluk ile alınması gerekmektedir. Karar locadan ihraç ise, derhal işleme konularak, sebebi ve toplantı tersimatı ile birlikte Büyük Sekretere bildirilir.

Eğer Büyük Üstat, kardeşin yeterli, uygun sebepler ile çıkarılmadığı veya prosedürün tam uygulanmadığı kanaatine varır veya söz konusu kardeşin gönderdiği şikayet dilekçesi sonucunda bu görüşü edinir ise, kardeşin locaya iade edilmesini emredebilir. Bu emir temyize götürülemez.

Kardeşler arasında oluşabilecek Masonik sorun ve şikayetler, Genel İşler ve Amaçlar Kurulu'na müracaat için Büyük Sekretere sunulur.

Genel İşler ve Amaçlar Kurulu'nun, hakkında verdiği cezalara itiraz etmek isteyen loca veya kardeş, Temyiz Kuruluna başvurabilir. Gerekli edep ve saygılı dilden yoksun ve belirli süreleri aşan başvurular kabul edilmez.

Kardeşler localarından ve/veya Meslekten tek taraflı bir irade ile istifa edebilirler. İstifa eden kardeşlerin, tekris olmaları ile kendilerine mal olan çeşitli Masonik yükümlülüklerle bağlı kaldığı kabul edilir.

¹⁴ Dikkat edilmesi gereken husus, kardeşin Masonluktan değil, Loca üyeliğinden çıkarılmasıdır.

¹⁵ İsim toplantıda ilan edilir.

Localara ilişkin ilave edilecek bir diğ er husus, tarihsel kökenli bir statü; “Hizmetli Kardeş” (Serving Brother). Geçmişte, pub, taverna gibi muhtelif yerlerde çalışan locaların eşya ve sembollerini düzenleyerek toplantıya hazırlayan kişiler, yemek servisi yapan garsonlar, muhasebeyi tutanlar v.s. için uygulanan bu statü, bugün de Anayasanın 179. maddesinde muhafaza ediliyor.

Bu kardeşler, söz konusu statü için özel olarak Tekris edilirler. Loca aidatlarından muaftırlar ve bir locaya, ayrıca, katılmış üye olarak kabul edilmedikçe, toplantılara katılamazlar ve dolayısıyla terfi edemezler. Ancak “Gözcü” olarak görevlendirilebilirler.

Nihayet, son olarak bahsedilecek, bununla beraber, önem itibarıyla, en ö nlerde yer alması gereken bir konu :

Büyük Hasenat : (The Grand Charity)

Masonik ve masonik olmayan hasenat işleri, bir “Vakıf” organizasyonu içinde yürütölmekte ve bu amaçla bir fon oluşturulmaktadır. Söz konusu işleri ve fonu yönetmek üzere, ticaret kanunlarına uygun olarak kurulmuş “Masonik Hasenat Mütevelli Şirketi” (Masonic Charity Trustee Limited) ile Büyük Loca temsilcilerinin taraf oldukları bir “vakıf senedi” (Trust Deed) imzalanmıştır.

Bu vakıf, kardeşlerden, sair yerlerden, organize ettiğ i toplantı ve benzer organizasyonlardan; nakit bağış, menkul ve gayrimenkul kıymetler toplamaya, bunları yatırıma yöneltmek için yetkilidir.

Büyük Üstat Naibi veya bu makam boş ise Büyük Üstat Kaymakamı, Büyük Hasenatın başkanıdır. Her yıl, bir de Başkan Yardımcısı atanır.

Büyük Loca üyeleri ile Büyük Locaya bağlı locaların bütün düzenli üstat kardeşleri Büyük Hasenatın üyesidirler. Herhangi bir kardeşin, Büyük Hasenat sekreterliğine yazılı başvuru yaparak, “Büyük Hasenat” üyeliğ ini kabul etmeme ve dolayısıyla fona aidat ödememe hakkı bulunmaktadır.

Söz edilen bütün üyeler Genel Kurulu teşkil ederler. Genel Kurul tarafından kararlaştırılması zorunlu hususlar dışındaki işler, Divan (Council) tarafından yürütölmür ve yönetilir. Divan’ın bazı üyeleri Büyük Üstat tarafından atanırken, diğ erleri de çeşitli organlarca seçilerek görev alırlar. Divan’ın başında, Büyük Üstat tarafından atanan, Büyük Hasenat Başkanı bulunur.

Masonik olmayan hasenata ancak Genel Kurul karar verebilir. Gerek Masonik ve gerekse Masonik olmayan acil durumlarda Başkanın, her bir durum için 100 000 Pound'a, bir senelik dönemde ise toplam 200 000 Pound'a kadar resen ödeme yetkisi bulunmaktadır.

Divan, kendi üyeleri arasından Komiteler kurabilir. Bunlardan birisinin, "**Masonik Yardım Komitesinin**" (Masonic Relief Grants Committee), bu özet çalışmada irdelenmesi uygun ve yararlı olacağı düşünülmüştür. Söz konusu Komitenin görevi kardeşlerle ilgili hasenatı düzenlemektir :

Her kardeşin, mali yardım almak için Büyük Hasenata başvurma hakkı vardır.

Komite, gereken durumlarda, ebediyete intikal eden kardeşlerin eş ve en yakınlarının hayat standartlarını gözetmek amacı ile de görev üstlenebilir.

Yardım isteme prosedürü, özet olarak, şu şekilde çalışmaktadır :

Bu amaçla, matbu bir müracaat formu ile Büyük Hasenata başvurulur. Görevlendirilen bir "Ziyaretçi Kardeş" (visiting brother) ilgiliyi evinde (özellikle de evinde) ziyaret eder, formun kendisiyle ilgili bölümünü de doldurur. Durum kardeşin locasına bildirilmek üzere, locanın Hatip veya Sekreter kardeşine tebliğ edilir. Locada konu, detaylara girmeden, müracaat formu gösterilmeden ve parasal konular açıklanmadan, herhangi bir şekilde tartışmaya açılmadan bilgiye sunulur. Locada, konu hakkında, Masonik Yardım Komitesine raporlanması gerektiği hissedilen bir husus belirtilir ise, forma ilave edilir veya ayrıca yazılır. Bütün bu işlemlerin, geciktirilmeden, belirtilmiş süreler içinde ikmal edilmesi gerekmektedir. Karar Masonik Yardım Komitesi tarafından oylama ile alınır. İstisnai, acil durumlarda, tüm işlemlerin tamamlanması beklenmeden de yardıma karar verilebilir.

KASIRGANIN ORTASINDA (Weimar Cumhuriyeti ve Nazi Almanyası'nda Alman Hürmasonluğu)¹

Ralf Melzer
Çeviren : Yücel Kubanç

In the Eye of a Hurricane : German Freemasonry in the Weimar Republic and the Third Reich

German Freemasons were directly affected by the political developments and the national trauma after Germany's defeat in World War I. They were socially isolated and increasingly cut off from their own social milieus by the use of anti-masonic propaganda that accused Freemasons of participation in a "Jewish-Masonic world-wide conspiracy". Although the theory of a world-wide conspiracy, in which Freemasons served as the Jew's "tools", developed late in Germany, it was all the more effective. In 1919, the clerical and anti-semitic nationalist's aggressive battle against Freemasonry reached its first climax with the publication of Friedrich Wichtl's book "World Freemasonry-World Revolution- World Republic". The multitude of German Masonic systems and lodges mattered very little, if at all, to German nationalists. In fact, the extraordinary heterogeneity of German lodges prevented German Freemasons from being unanimous in their protests against the hostility and the forces that confronted them.

Almanya, I. Dünya Savaşı yenilgisini ve savaş sonrasında siyasi ve sosyal sonuçlarını, halk ateşkes sonrasında kadar gerçek askeri durumdan haberdar edilmediği için, son derece onur kırıcı bir biçimde yaşamıştır. Soylular, milliyetçiliğe hevesli burjuvalar, Alman ordusu, ılımlı siyasiler ve aşırı sağcılarının hepsi Almanya'nın bir dünya gücü olarak rolünü kay-

1 *Bu araştırma Skoç Riti Araştırma Cemiyeti'nin (Scottish Rite Research Society) 2002 yılında yayınlanan Heredom yılınının 10. cildinde yer almıştır.*

betmesinden yakınmışlardır. Sonuç olarak Almanya, savaş sonrasında ülkenin ve halkının yönetimi için gerekli siyasal altyapıyı kuramamıştır. Savaşa, yenilgiye ve barış koşullarına ilişkin sorumluluk savaş karşıtlarına ve demokratik süreci destekleyen politikacılara yüklenmiştir.

Alman Masonları, siyasi gelişmelerden ve ulusal travmadan iki şekilde etkilenmiştir. Pek çoğu en az diğer Almanlar kadar monarşinin kaybetmesinden yakınsa da, sosyal olarak soyutlanmışlar ve onları “dünya çapındaki Yahudi-Mason komplosuna” katılmakla suçlayan anti-Masonik propagandanın kullanılmasıyla kendi sosyal çevrelerinden gittikçe uzaklaştırılmışlardır. Masonların “Yahudilere alet olarak hizmet ettiğini” iddia eden dünya çapındaki komplo teorisi Almanya’da sonradan gelişmiş olsa da, gittikçe daha etkili hale gelmiştir. 1919 yılında, II. Kaiser Wilhelm’in tahttan çekilmesinden sonra ve Weimar Cumhuriyeti’nin ilk zamanlarında, ruhban sınıfının ve antisemitik milliyetçilerin Masonluğa karşı saldırıları Friedrich Wichtl’in *Weltfreimaurerei-Weltrevolution-Weltrepublik* (Dünya Masonluğu-Dünya Devrimi-Dünya Cumhuriyeti) kitabının yayınlanmasıyla birlikte doruk noktasına ulaşmıştır. Masonlar ve Masonik kuruluşlar, “milliyetçi güvenilirlikleri” konusunda düşmanlarını ne kadar ikna etmeye çalıştırsa da, kendilerine karşı yapılan saldırılar da o denli öfkeli olmuştur. Almanya’daki Masonik sistemlerin ve locaların çokluğu, Alman milliyetçileri için hiç önemli değildi. Dahası Almanya’daki locaların olağanüstü heterojenliği Alman Masonlarının karşılaştıkları bu düşmanlığa ve güçlere yönelik mücadelelerinde güçbirliği yapmalarını da önlemiştir.

Bir çok kardeşin mağdur olduğu bu sorunlara ve yoksulluğa rağmen, I. Dünya Savaşından sonra Almanya’da pek çok yeni Loca kurulmuştur. Alman Masonlarının ve locaların sayısı 1925 yılına kadar sürekli olarak artmış ve bu tarihte toplamda 632 locanın 82.000 üyesi olmuştur. Alman locaları “siyasi anlaşmazlık ve ekonomik sefaletin ötesinde, hemfikir insanların koalisyon yerleri” olarak düşünülmüş ve gerçekte 1920’li yılların ortalarından sonra pek çok yeni üyeyi kendine çekmiş olmalarına rağmen, hiçbir zaman birleştirici güce veya Büyük Britanya ya da Amerika Birleşik Devletlerindeki locaların sosyal statüsüne sahip olamamışlardır. Bu, kuşkusuz o dönemde antisemitizmin ve Mason karşıtı ortamın oluşmasıyla ve Almanya’da meydana gelen genel siyasi kutuplaşmayla açıklanabilir. Diğer yandan, iç nedenler olarak Weimar döneminde kurulmuş en az sekiz Büyük Loca gösterilebilir.

O dönemde Almanya'da varolan Büyük Localar iki büyük gruba ayrılmıştı: Büyük bir kısmı Yahudileri kasti olarak üyelikten çıkararak ve üyelerinin büyük çoğunluğu Alman milliyetçi çevrelerden oluşan Eski Prusya Büyük Locaları ve üyeleri genellikle siyasi yelpazenin ortanın solundaki siyasi görüşten sayılabilecek Hümanist Büyük Localar.

Eski Prusya Büyük Locaları şunlardan oluşuyordu:

- *Großloge von Preußen, genannt (Royal York) Zur Freundschaft* (Royal York) Dostluk Locası olarak adlandırılan Prusya Büyük Locası);
- *Große Nationalmutterloge Zu den drei Weltkugeln* (en çok üyesi olan Üç Küre Locasına bağlı Ulusal Ana Büyük Loca veya 3WK) ve
- *Große Landesloge der Freimaurer von Deutschland* (Alman Hür Masonları Ulusal Büyük Locası veya GLL).

Bu sonuncu Büyük Loca, kendisini *Freimaurerorden* (Hür Mason Nizamı) olarak da adlandırmış; İsveç Ritinde çalışmış ve bu nedenle diğer Eski Prusya Büyük Localarından bile daha katı bir Hıristiyani Masonluk şekli uygulamıştır. Sonuç olarak, Eski Yükümlülükleri hiçbir zaman kabul etmemiştir.

Hümanist Büyük Localar ise şunlardan oluşmuştur:

- Dresden'deki *Große Landesloge von Sachsen* (Ulusal Saksonya Büyük Locası);
- Frankfurt am Main'deki *Eklektischer Bund* (Eklektik Birlik);
- *Großloge von Hamburg* (Hamburg Büyük Locası);
- Bayreuth'taki *Großloge Zur Sonne* (Güneş Büyük Locası);
- *Großloge von Darmstadt* (Darmstadt Büyük Locası) ve
- Leipzig'deki, beş bağımsız locadan oluşan *Großloge Deutsche Bruderkette* (Alman Büyük Locası Kardeşlik Zinciri, 1924).

Kurulan sekiz adet düzenli Büyük Locanın (bunlardan üçü Eski Prusyalı ve beşi Hümanisttir) yanı sıra, kendilerini başlı başına Büyük Localar olarak gören iki loca daha bulunuyordu. Bunlar: düzensiz olduğu için diğer Alman Büyük Locaları tarafından kabul görmeyen ve bu nedenle Eski Prusya veya Hümanist Büyük Locası olarak tanımlanamayacak olan düzensiz *Freimaurerbund zur aufgehenden Sonne* (Doğan Güneş Hür Ma-

sonlar Birliği veya FzaS, 1907) ve yalnızca kısa bir süre önce kurulmuş Almanya Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Riti Yüksek Şurası (A&ASR) tarafından inisiyasyonu (genel anlamıyla “aydınlığa çıkarma”) nedeniyle düzenliliği sorgulanan *Symbolische Großloge von Deutschland* (Sembolik Alman Büyük Locası veya SGL, 1930).

Kısaca, Büyük Locaların kendi Masonik ilişkilerinde ve siyasi yelpaze içindeki konumları açısından önemli ölçüde farklılıklar vardı. Bu farklılıklar, hem Masonik hem de harici akademik araştırmacılar tarafından eksik değerlendirilmiş ve çok uzun bir süre dikkate alınmamıştır.

1920'lerin başlarında, gittikçe daha fazla sayıda Hümanist Loca kendi Büyük Localarını terk ederek Eski Prusya Büyük Localarına katılmıştır ki, bu durum, dönemin “siyasi radikalleşme ve kutuplaşma” sürecini açıklayan bir olaydır. Dostluk Büyük Locası'nın *Am rauhen Stein* (Ham Taş Üzerinde) ve Ulusal Ana Büyük Loca'nın *Bundesblatt* (Federal Bildiri)'sinin Masonik bültenlerinde Weimar Cumhuriyeti'ne duyulan inanca dair tek bir ifade dahi bulunamaz. Bunun yerine, siyasi gerçekliğin aksine Atayurt mistik hale getirilmiş ve bültenlerde bir “ulusal yaklaşım” öne sürülmüştür. Eski Prusya Localarının çoğu üyeleri ve hatta birkaç dogmatik Hümanist locanın bazı üyeleri, Nazi Parti'sinin ideolojisinde Masonik anlayışa ters olan unsurları görmezden gelmiştir. Bunun yerine, kendi Hür Masonluk anlayışlarını tamamlayıcı bir ideoloji bulmuşlardır. Hatta Naziler iktidara gelmeden önce, *Verein Deutscher Freimaurer* (Alman Hür Mason Derneği) başkanı Diedrich Bischoff, Masonik idealizm kaynaklı bir “Nazi Almanyası” telkin etmiştir.

1922 yılında Eski Prusya locaları, daha sonradan Hür Masonlar ve Almanya'daki düzenli locaların üyeleri olan 67.000 Alman'ın yaklaşık %70'ini oluşturan 47.000 üyeden oluşmaktaydı. Prusya bölgesinde Hümanist Büyük Localar bulunmasına ve Eski Prusya Büyük Localarından sayı olarak daha fazla Hümanist Büyük Loca olmasına rağmen, Eski Prusya Büyük Localarının üye sayısı Hümanist Büyük Localardan çok daha fazlaydı. Bunun nedeni, Eski Prusya Büyük Localarının Almanya'daki en eski Büyük Localar olması ve kraliyet himayesini başından beri güvence altına almış olmalarıydı. Yine de, sayısal üstünlüklerine rağmen, 27 Mayıs 1922 tarihinde Eski Prusya Büyük Locaları Almanya'nın tüm Masonlarını kapsayan bir çatı kuruluş olan *Deutscher Großlogenbund*'dan (Almanya Büyük Localar Birliği, 1872) çekildi. Hümanist locaları “pasif ve kozmopolit” görüşleriyle çatışmaya neden olmakla suçladılar. Ayrıca, Eski Prusyalılar Yahudilere yönelik bakışları nedeniyle de Hümanistler tarafından rencide

edildiklerini düşündüler. Aynı zamanda, Alman Büyük Localar Birliğinin, Almanlara “vatan sevgisini, milli duyguyu ve siyasi ruhu” öğretilmelerini ve Alman ulusuna yeni bir kalp vermelerini önlediğini ve “ulusun dindarlığını” destekleme çabalarının engellenmiş olduğunu bildirdiler.

Bunun sonrasında da, Masonik çekişmeler çoğunlukla ideolojik tartışmalar etrafında şekillendi. Eski Prusyalıların geri çekilmesi, aynı zamanda İsviçre Büyük Locası Alpina veya *Großloge von Wien* (Viyana Büyük Locası) gibi diğer ülkelerdeki Büyük Liberal Localardan soyutlandıklarının ve onlarla kardeşçe ilişkilerde bulunmamayı seçtiklerinin bir göstergesiydi. Birkaç yıl sonra, Almanya Hür Masonlar Büyük Locasının önde gelen görevlilerinden biri olan Felix Witt-Hoë, “Bu Büyük Loca yaklaşık kırk yıldır hiç kimse tarafından *Allgemeine Wiener Freimaurer-Zeitung* (Viyana Büyük Locası yayın organı Viyana Evrensel Masonik Gazetesi)’nin yaptığı kadar saldırıya uğramamıştır” diye yazdı. Witt-Hoë, “Hıristiyanı ilkelimize, geleneğimize, milli görüşlerimize ve ülkemize olan sevgimize ilişkin bu çirkin Yahudi saldırılarının kaydını düzenli olarak tuttuğunu” belirtti. Oldukça gergin bir birliktelik döneminden sonra, locaların birbirinden açıkça ayrıldıkları dönemde, Alman Büyük Localar Birliği dağılmaya başladı.

Burjuva sınıfının kendisini giderek daha fazla siyasi elit olarak kabul ettirdiği dönemde, Alman Masonları bunların reformcu, ilerici işlevlerinin ne olduğunu sorgulamaya başladılar. Fransa ve İber Yarımadası’nda, bazı Büyük Localar kendilerini toplumdan soyutlama aleyhinde kararlar alıp ve açıklığa dair bir politika seçerek, örneğin, işçi sınıfının özgürleşmesini desteklemeyi denediler. Ancak, çoğu Alman locası, “apolitik” tutumunu sürdürdü. Sonuç olarak, birkaç “işçi locası” dışında, Alman Hür Masonluğu Alman işçi hakları akımı tarihinde hiçbir zaman rol almadı.

1926 yılının başlarında, Ulusal Ana Büyük Loca ve Almanya Ulusal Hür Masonlar Büyük Locası, kendilerini Hür Masonluğun Yahudi ve Eski Ahit geleneklerinden soyutlamak istediklerinin açık işaretlerini gösterdiler. Yahudi etkilerinden ayrılmak ve azaltmak için, mevcut ritüelleri “Aryan” olarak tanımlanabilecek olanlarla değiştirmek istediler. Dini motifler, ritüellerdeki İbrani allegorilerini silmek istemelerinin birincil nedeni olabildi, ancak öbür yandan localarda ırksal sorunlar da artmaya başlamıştı. 1933’ten önce resmi olarak ırksal kategorileri benimseyen Büyük Masonik Topluluklar yok iken, 1920’lerin ortalarında oluşan *Wetzlarer Ring* (Wetzlar Halkası) ve *Bielefelder Ring* (Bielefelder Halkası) gibi belirli güçler tam da bunu yapmayı tercih ettiler. Almanya’nın farklı kesimlerinin Eski

Prusya localarının birleşmeleriyle oluşan bu gruplar, yeterince temsil edilmediklerini hissettiler ve Berlin'deki Büyük Locaların liderini ulusal sorunlarla yeterince ilgilenmediği konusunda eleştirdiler.

Bu çabalardan etkilenmeyen Alman milliyetçileri ve özellikle de I. Dünya Savaşında Alman Ordusunun eski Genel Kurmay Başkanı olan Erich Ludendorff, Hür Masonluğa saldırmaya devam ettiler. Ludendorff'un Mason Kardeşliğine yönelik en çirkin saldırısı, *Vernichtung der Freimaurerei durch Enthüllung ihrer Geheimnisse* (Sırlarını Açığa Çıkararak Hür Masonluğu Yok Etme, 1927) yazısıdır. Erich Ludendorff burada, Almanya Hür Masonlar Ulusal Büyük Locasının ritüellerini değiştirip çarpıtmış ve bu arada, Masonları "sahte" Yahudiler haline getiren sözüm ona bir "eğitim" hakkında detaylı bilgiler vermiştir. Bu onur kırıcı yazı, dokuz düzenli Almanya Büyük Locasının ilk defa fikir birliğine varmasını sağlamıştır. 15 Eylül 1927 tarihinde, Büyük Locaların Büyük Üstatları Ludendorff'un Hür Masonluğa ilişkin tasvirini reddeden bir bildiri yayınladılar ve bunu "Alman ulusunu kışkırtma" ve "kitleleri yanlış yönlendirme" olarak tanımladılar. Bu, milliyetçi düşmanlarının bir suçlamasına karşılık vermek için tüm Alman Büyük Localarının birleştikleri tek an oldu.

Bu arada, Almanya'nın dışişleri bakanı Gustav Stresemann, Alman milliyetçilerinin tercih edilen hedefi haline geldi. Onun bir Mason olduğu genel olarak biliniyordu; 1923 yılında, Ulusal Ana Büyük Loca'ya bağlı bir loca olan Berlin'deki *Friedrich der Große*'ye (Büyük Frederick) katılmış, 1926 yılında, Cenevre'de iken, Milletler Cemiyeti'nde yaptığı bir konuşmada Almanya'nın cemiyete kabulü hakkında açıkça Masonik terimler kullanmıştı. Anti-demokratik sağcılar bu konuşmanın içerdiği "gizli Masonik işaretleri" bir kışkırtma fırsatı olarak kullandılar ve Stresemann'ı "huzur bozucu" çabaları desteklemekle suçlayarak ve onu bir "loca politikacısı" olarak kınadılar. İşin acı tarafı, Stresemann'ın kendi Büyük Locası dahi bu onur kırıcı ifadeleri reddetmedi. Stresemann'ın uluslararası alandaki ünü de, onu Masonluk karşıtı önyargı olarak algılanan bu saldırılara karşı savunmak için yeterli olmadı.

23 Ocak 1927 tarihinde Stresemann, İsviçre Büyük Locası Alpina'nın kendisine gönderdiği tebrik mektubuna "saldırgan olmayan acımasız" bir cevap verip veremeyeceğini sormak üzere Büyük Üstadı Karl Habicht'e ulaşmıştır. Alpina yeni yıl tebriğinde, "İsviçre topraklarında Aristide Briand Kardeş (Stresemann ile birlikte Nobel Barış Ödülünü kazanan Fransa Dışişleri Bakanı) ile birlikte başlattığı büyük barış çalışması" için önceki yıl kazandığı Nobel Barış Ödülü'ne teşekkür ediyordu. Stresemann,

Büyük Üstat Habicht'e "bu işlerle ilgili biraz dikkatli olması gerektiğini ... çünkü bunların kolaylıkla kendisi ve tüm Büyük Locanın aleyhine kullanılabileceğini" yazmıştır. Habicht'in düşüncesi kesin ve netti; çünkü Alpina "Alman Masonluğunun savaş sırasında maruz kaldığı haksızlığı telafi etmeyi gerekli bulmamıştı". Büyük Üstat, ona mektuba cevap vermemesini ve olayın kapandığını düşünmesini önerdi. Daha sonra, "eğer cevaplırsan, Alpina Büyük Locası kesinlikle bunu kullanır ve cevabını yayınlar ve bu da düşmanlarımızın yararına olur" diye açıkladı.

Sosyal olarak, kurulan Alman localarının çoğu orta ve daha zengin sınıftaki erkeklerden, özellikle de devlet memurlarından; kendine güvenen işadamlarından (öncelikle büyük oranda şehir ortamından gelen yeni orta sınıf üyeleri) ve Protestan rahiplerden oluşuyordu. Alt orta sınıf çok az sayıda loca üyesine sahipti. Entellektüel ve sanatsal yeteneği olan kişiler Doğan Güneş Hür Masonlar Birliği ile Sembolik Almanya Büyük Locasından etkilendiler. Bu Büyük Locaların üyeleri çoğunlukla solcu burjuvalardan ve/veya sosyal-demokrat kesimden oluşuyordu ve genellikle özellikle uluslararası ve barışçı anlayışlarıyla fark ediliyorlardı. Her türlü düşmanlığa karşı birleşen ve Milletler Cemiyeti'ni bu anlayışın siyasi ifadesi olarak yorumlayan, dünya çapında bir kardeşler zinciri fikrine kapılanlar işte bu küçük gruptu.

1930 yılına kadar bu temel konumu destekleyen tek Masonik kuruluş, kendisini bir Masonik reform Büyük Locası olarak oluşturmuş olan bu iki Alman Büyük Locasından ilkiydi. En iyi bilinen iki üyesi, yazar Kurt Tucholsky ve gazeteci Carl von Ossietzky idi. 1936 yılında, bir önceki yılın Nobel Barış Ödülünü kazanmış olan Ossietzky kendini bir Nazi toplama kampında bulacaktı.

Kozmopolit dünya görüşlerine rağmen, Doğan Güneş Hür Masonlar Birliğindeki kardeşlerin çalışmaları, Masonik intizam ile ilgili bir sorun nedeniyle uluslararası düzeyde kısıtlanmıştır. Yıllarca, Association Maçonique Internationale'da (A.M.İ.- Uluslararası Mason Birliği) bu Büyük Locanın üyeliğine ilişkin sorun tartışılmış ve bir sonuca varılamamıştır. Sonuç olarak, bu Büyük Locanın üyeleri (düzenli kurulmuş localara veya Fransa Büyük Locasına mensupturlar) 1930 yılında Sembolik Almanya Büyük Locasının kuruluşuna katıldılar. Bu yeni Büyük Locanın kuruluşuna katılan diğerleri ise, ya düzenli Hümanist localardan geliyordu ya da Viyana Büyük Locasının Alman üyeleriydiler. Yeni Büyük Loca üzerinde en şekillendirici etkiye sahip olan kişi, locanın Büyük Üstadı Leo Müffelmann'dı. Müffelmann Alman Hür Masonluğunda son derece aktif

bir rol üstlenmişti. İlk olarak, Hamburg Büyük Locasının bir üyesi olarak başlamış, ardından, uluslararası görünüşü nedeniyle Hamburg Büyük Locasında daima soyutlandığı için, Güneş Büyük Locasına katılmıştır. 11–15 Eylül 1926 tarihleri arasında, Müffelmann Belgrad'ta Uluslararası Mason Derneği tarafından düzenlenen "barışın gerçekleşmesi" konulu bir konferansa katılmıştır. Oradayken, Grand Orient de France'ın Büyük Üstadı Arthur Groussier'i kardeşçe öpmüştür. Kongrenin delegeleri tarafından genel olarak hoş karşılanan bu jest, Almanya'da ve hatta kendi locasında suçlamalara yol açan bir protesto yağmuruna neden olmuştur. Müffelmann, tepki olarak Viyana İşçi Locasına katılmıştır.

Diğer Alman Büyük Locaları Sembolik Büyük Loca ile ilişkilerini keserken, bu Büyük Loca yine de içyapısını güçlendirme, uluslararası şöhret kazanma ve Almanya dışındaki Masonik kuruluşlar tarafından tanınma konusunda kısa sürede beklenmedik biçimde başarılı olmuştur. Bu Büyük Locanın üyeleri ve görevlileri, özellikle Fransa Büyük Locası ile yakın ilişkilere sahiptiler ve politik olarak kararlı, Romanesk (Fransız etkisi altında, ruhban sınıfına karşı ve siyaseten sol görüşte) bir Hür Masonluğa ilişkin yakınlıklarını açıkça ifade etmişlerdir. Ocak 1932'de, Grand Orient de France ile de dostane ilişkiler kurmuşlardır. Fransa ve Almanya arasındaki yakınlaşma ve dayanışma, her iki ülkedeki Masonik kuruluşların ilgi konusuydu. Bu bakışla, Sembolik Büyük Loca her iki ülke arasında genç insan değişimini desteklemeye çalıştı. Avrupalıların endişeleri, 1932-33 Masonik çalışma yılının da müzakere konuları arasındaydı : "Masonik hoşgörü terimi ve sınırları" ve "Yeni Avrupa'nın oluşumu". Sembolik Büyük Loca kendine bağlı her locada bu iki konudan en az birinin tartışılmasını istemiştir. Fransa Büyük Locası Avrupa konuları üzerinde de çalışmıştır; çalışmaları statükonun eleştirisinin yanı sıra "neyin yaratılacağına dair önerileri" de kapsıyordu. Sembolik Büyük Loca, imajını iyileştirmek ve hazırlanıp tartışılan "Hür Masonluk için sosyal program"a ilişkin fikir ve planların olduğu bir forum olarak gelişmek için kendi dergisi olan *Die Alten Pflichten*'i (Eski Yükümlülükler) kullanmıştır. 30 Ocak 1933 tarihinde, bunların hepsi birden son bulmuştur.

Alman tarihçi Heinrich August Winkler, çağdaşlarının Weimar Cumhuriyeti'nin hatalarını bugünkü veya pek çok yüzyıl sonraki tarihçilerden farklı biçimde göreceğini veya açıklayacağını söylemiştir. Winkler, "1918 ila 1933 yılları arasında bilinçli biçimde yaşayan çoğu Alman için, ilk cumhuriyetin on dört yılına gölge düşüren Alman imparatorluğu değil, Versailles Antlaşmasıydı" diye yazmıştır. Winkler, sürekli olarak Versailles Antlaşmasının yaygın reddinden siyasi çıkar elde etmeye ve gizli öfke-

yi kışkırtmaya çalışan eski, etkin elitler de kapsanmadığı sürece resmin eksik kalacağına inanıyordu. Böyle bir sosyal iklimde, farklı Masonik kuruluşlar tarafından başlatılan sosyo-politik hareketler ve/veya Avrupa'da saygın ve adil barış politikası destekleme çabalarının başarılı olma şansı hiç yoktu. Üstelik, bu yaklaşımlar sık sık düşmanca karşılanmış ve bunlara milliyetçi eğilimli ve düşünme biçimleri "ezeli düşmanlık" kategorileriyle yakından bağlantılı Alman Büyük Locaları tarafından karşı çıkmıştır.

Alman Hür Masonluğunun Weimar Cumhuriyeti'nin siyasi güç oyunu üzerindeki tarihi rolü, kendisine yöneltilen Alman milliyetçi ve anti-semitik propagandanın yapabileceklerine bağlıydı. Ortak bir entellektüel temelden yoksun olduğu için, ayrı bir sosyal faktör olarak ağırlığı çok sınırlıydı. İlk Alman demokrasisi, demokratik eğilimli bireylerden yoksundu ve 30 Ocak 1933 tarihindeki son çöküşü, aynı zamanda Alman Hür Masonluğunun da başarısızlığıydı. Çok sayıda Alman Hür Masonu, Weimar demokrasisinde kendilerine yapıcı bir rol bulamamıştır.

Nazi Partisinin lideri Adolf Hitler 30 Ocak 1933 yılında Almanya Şansölyesi olarak görevlendirildiğinde, Alman Büyük Locaları derin bir biçimde fikren birbirinden ayrılmış olmalarına rağmen, belirsiz bir gelecekle karşı karşıya olduklarının farkındaydılar. Naziler başından beri, Hür Masonluğa yönelik düşmanlıkları konusunda son derece açık olmuşlardı. Hitler *Mein Kampf* (Kavgam) adlı kitabında, cemiyet "tamamen Yahudilerin etkisi" olduğu için "Yahudilerin Hür Masonluğu mükemmel bir araç olarak kullandıklarını" iddia etmiştir. Anti-masonluk uzun bir süre anti-semitik bağlam kapsamında görülmüş ve hatta Hür Masonluğun reddi anti-semitik, anti-demokratik ve anti-liberal görüşlerin çakıştığı kültürel kodun bir parçası olmuştur.

Almanya Masonluğundaki evrensel eğilimli grup, bir diktatörlüğün altında yola nasıl devam edebileceğini görememiş ve Doğan Güneş Hür Masonlar Birliği ve *Allgemeine Freimaurerliga*'nın (Evrensel Masonik Cemiyeti) Almanya bölümü dağılmıştır. Yüksek Şuranın emriyle, 31 Mart 1933 tarihinde Almanya'daki İskoç Riti, resmi olarak dağılmadan Almanya'dan çekilerek "uykuya yatmıştır". Sembolik Büyük Loca, bu tarihin üç gün öncesinde aynı şeyi yapmıştır. Bu Büyük Locaya bağlı Almanya dışındaki Saarbrücken ve Kudüs'te bulunan localar, bilinçli olarak bu prosedürden ayrı tutulmuştur. Haziran 1933'te, Frankfurt am Main'deki gizli bir toplantıda Büyük Üstat Leo Müffelmann ve yakın arkadaşlarından bazıları Filistin'deki Sembolik Büyük Locaya gitmek istemişlerdir. *Symbolische Großloge von Deutschland in Exil* (Sürgündeki Sembolik Almanya Bü-

yük Locası), İngiliz otoriteleri gerekli izni verdiklerinde 17 Kasım 1933 tarihinde kurulmuştu. Sürgün yeri, kuşkusuz Kudüs'te bulunan *Quelle Siloah* ve *Ari* localarının varlığıyla belirlenmiştir. Daha sonra, Kudüs'e göç eden Yahudilerin sayısı artınca, sürgündeki Alman locaları pek çok mülteci için Masonik evler haline gelmiştir.

Çoğu Alman Hür Mason, Hitler'in iktidarı ele geçirmesine oldukça farklı biçimde tepki vermiştir. Almanya Hür Masonlar Ulusal Büyük Locası, Ulusal Ana Büyük Loca ve Dostluk Büyük Locası, "Nazi Almanyası'nda" Hür Masonların yeterli rolü üstlenme hakkına sahip olduklarına dair ideolojik nedenli inançlarını ifade edebilmeye çalıştılar. Hepsisi, kendini Nazi Partisinin Hür Masonluğa yönelik genel olarak düşman tavrına karşı savunmaya çalıştı. 7 Nisan 1933 tarihinde, Nazi İçişleri Bakanı ve *Geheime Staatspolizei* (Gizli Devlet Polisi veya *Gestapo*) Amiri Herman Göring, Almanya Hür Masonlar Ulusal Büyük Locasının Büyük Üstadıyla tanıştı. O gün, Büyük Locanın yeniden yapılanmasına ilişkin aşağıdaki mutabakata varıldı :

1. Nizam, orijinal şekline geri dönecektir. Bugünden itibaren, 18 inci yüzyıldan beri benimsenen "*Große Landesloge der Freimaurer von Deutschland*" ifadesi artık geçerli olmayacak. Bundan böyle, yapısına uygun olarak aşağıdaki şekilde anılacaktır: "*Deutsch-Christlicher Orden (Gral [elle eklenmiş]) der Tempelritter*" "Tapınak Şövalyeleri (Kutsal Kase) Alman Hıristiyan Nizamı".
2. Bu kararla, nizam Masonik bir kuruluş olmaya son vermiştir.

Ulusal Ana Büyük Loca bunu üç gün sonra duyurduğunda, hemen benzer bir karar alarak kendisine *Nationaler Christlicher Orden Friedrich der Große* (Büyük Frederick Ulusal Hıristiyan Nizamı) adını almıştır. Dostluk Büyük Locası da buna göre hareket etmiş ve kendisine *Deutsch-Christlicher Orden Zur Freundschaft* (Alman Dostluk Hıristiyan Nizamı) adını almıştır. 23 Nisan'da, Tapınak Şövalyeleri Alman Hıristiyan Nizamı kullarları kararlaştırılmış ve aşağıdakilere yer verilmiştir:

- ❖ *Deutsch-Christlicher Orden* ulusal temelde oluşturulmuş hür Almanlardan oluşan bir kuruluştur...
- ❖ Nizamın amacı . . . kendisini Hıristiyan inancına ve Alman ulusal yaşam felsefesine adanmış öncüler oluşturmaktır....
- ❖ Nizamın Alman ve Hıristiyan özelliğinin bir sonucu olarak, yalnızca vaftiz edilmiş Aryan kökenli Almanlar üye olabilir.

Kendisini Masonik gelenekten çıkardığını göstermek için, bu Nizam içsel ifade ve hitaplarını, görevlilerin unvanlarını ve bazı formaliteleri yeniden gözden geçirmiştir. Hür Mason ifadesi, kısmen *Ordensjünger* (Nizam Müridi) olarak değişmiş; localar *manastırlar* olarak adlandırılmış; genelge yazısı *Ordensblatt* (Nizam Bildirisi; yeni Büyük Frederick Ulusal Hıristiyan Nizamının dergisine de bu isim verilecekti) adını almış; *Allmächtiger Baumeister aller Welten*'in de (Evrenin Ulu Mimarı) isimli bültenin kapağı altı köşeli yıldız yerine tarikat haçıyla süslenmiştir. Kısaca, 18 inci yüzyıldan beri kullanılmış Masonik gelenek terk edilmiş, sadece dış görünüş olarak bırakılmıştır.

Alman Hıristiyan Nizamlarının oluşumuyla, ritüel ve sembollerde Eski Prusya ve hatta bazı Hümanist localarda uzun süreden beri istenen milliyetçi birkaç değişiklik daha olmuştur. Eski Prusya Locaları artık İbranice ifadeleri kullanmayı bırakmış ve Eski Ahit unsurları Alman efsaneleri ve Kutsal Kase mitolojisiyle yer değiştirmiştir. Baldur Destanı ("göz alıcı" Alman Tanrısı) Hiram efsanesinin yerini alırken; Süleyman Mabedindeki sütunlar *Jachin* ve *Boaz* da *Licht* ve *Volk* (Işık ve Halk) olarak yeniden adlandırılmıştır. Büyük Frederick Ulusal Hıristiyan Nizamında mefruşat olarak kullanılan damalı yer döşemesi, artık Süleyman Mabedini değil Strasburg katedralinin bir temsilini gösteriyordu. Tapınak Şövalyeleri Alman Hıristiyan Nizamı, 23 Nisan'da çıkarılmış yönetmelikleri katılaştırarak, 6 Eylül 1933 tarihinde Nazi ırkçı doktrinini izlemeyi benimsediğini göstermiştir. Nizamın tüm birimlerine yayınlanan bir duyuruda, "ulusal devrimin zaferiyle birlikte genel kabul görmüş ve ulusumuzun kaderini belirleyecek öneme sahip ırksal sorunlar" yeni bir yönetmeliğe dayanak sayılmıştır. Bu yönetmelik şu şekildedir:

1. Aryan kökenli olmayan kardeşler, şerefli biçimde Nizamdan derhal çıkarılacaktır...
3. Bu yasada Aryan kökenli kişiler, ebeveynleri ve ataları Aryan olan kişiler olarak tanımlanmaktadır.
4. Yahudi eşlere sahip kardeşler için, 1. madde geçerli olacaktır.

Yeni üyelerin kabulü için de aynı kurallar uygulanmıştır. Diğer Alman-Hıristiyan Nizamlar da *Arierparagraph*'i (Aryan Maddesi; yani, üyeliği ve/veya ayrıcalıkları yalnızca Aryanlarla sınırlayan) tanıtırken *Berufsbeamtentumgesetz*'i (Kamu Görevliliği Yasası) örnek almıştır. Bu nedenle, "Alman kökenli" olmayan tüm kardeşleri ayrılmaya zorlamıştır.

Eski Prusya Büyük Localarının var olmayı sürdürme savaşı 1935 yılının baharına kadar sürmüştür. Bu dönemde, Nazi İçişleri Bakanlığının yanı sıra Prusya İçişleri Bakanlığı da şüpheye yer vermeyen ifadelerle dağılmalarını söylemiştir. 22 Mart 1935 tarihinde, üç Büyük Üstat Gestapo ile birlikte bir toplantıya katılmaya zorlandılar. Bu toplantıda, devletin güç araçlarını kullanmasını önlemek için, nihayet “teşkilatlarının feshi için gönüllü olarak çalışmak” istediklerini bildirdiler (bağlı locaları da resmi olarak fesih kararına uymuştu). Fesihten önce, Büyük Localar kendilerini “halkın önünde yapılan suçlamalardan aklamak” istediklerini ifade ettiler ve locaların dağılmasına neden olan genel toplantılar sırasında, bu umuda dayalı kararlar alındı. Ancak fesih sürecinin sürdüğü Temmuz 1935’ten sonra dahi, böyle bir genel “savunma” hiçbir zaman gerçekleşmedi.

Temmuz ve Ağustos 1935 tarihlerinde, bu dönemde hepsi birleşik olan Hamburg, Saksonya Büyük Locaları ve Alman Kardeşlik Zinciri, Aryan Maddesine dayanarak “nizamlara” dönüştü ve Nazi devletinin önerdiği şekilde “gönüllü olarak” dağıldı. Küçük Darmstadt Büyük Locası dahi kendisini ulusal temelde yeniden yapılandırmış, fakat 29 Nisan 1933 tarihinde pes etmiştir. 1933 yılında Güneş Büyük Locası ve Eklektik Birlik de dağılmıştır. Aryan Maddesini kullanan mirasçı örgütler oluşturmuşlar, fakat bunlar da kısa ömürlü olmuştur. Asıl amaçları, başarısızlığa mahkum edilen locaların arazisini, mülkünü, stoklarını ve diğer varlıklarını korumaktı.

Masonluğa yönelik ilk “vahşi” saldırılar 1933 yılında gerçekleşti. Sanıklar, çoğunlukla kendiliğinden veya yerel otoritelerin emriyle hareket eden *Sturmabteilung* (Fırtına Birlikleri veya SA) idi. Birkaç yerel loca zorla kapatıldı ve *Reichstagbrandverordnung* (Reichstag Püskürtme Kararı) uyarınca “devlet düşmanı” ilan edildi. Sonuç olarak, Masonların mülkleri ele geçirildi. Ağustos 1935’te, tüm Masonik örgütler yasaklandı veya “gönüllü olarak” dağılmaya zorlandı. Loca salonları tahrip edildi, loca arşivleri ele geçirildi ve pek çok Hür Mason kamu görevinden uzaklaştırıldı veya Kamu Hizmeti Yasası gereği yetkili konumlarından alındı.

Zorla kapatılan locaların aksine, dağılmayı seçenler “devlet düşmanı” olarak ifşa edilmedi. Sonuç olarak, mülkleri Reichstag Püskürtme Kararına göre ele geçirilmemiş, bunun yerine tasfiye edilmiştir. Yine de bu, elbette, mülklerinin hür iradelerinde olmadığı anlamına geliyordu. Ayrıca, Masonların nakdi kaynakları da locaların gözetiminden sorumlu Gestapo müdürlüğünün denetimindeydi. Para, locaların kapanış masraflarını karşılamak ve locaların envanterlerinin üstlenilmesine ilişkin masraflar da

dahil olmak üzere mülkleri devretmek üzere kullanılmıştır. Masonik gayrimenkuller için, ki şayet yapıldıysa, eski Masonlara yalnızca sembolik bir meblağ ödenmiştir. Her satış Gestaponun inisiyatifine bağlıydı ve Gestapo sıklıkla yetkisini reddederdi; bu da mülkün daha sonra devlete veya doğrudan Nazi Partisine kalması anlamına geliyordu.

Leo Müffelmann 5 Eylül 1933 tarihinde tutuklandı. Washington, D.C.'deki Alman Büyükelçiliğine başvuran E.K.S.R. Güney Jüridiksiyonu Yüksek Şurasının Hakim Büyük Amiri John Henry Cowles'un şahsi müdahalesi sayesinde üç ay sonra serbest bırakıldı. Müffelmann 1934 yılının baharında, 24 Nisan 1934 tarihinde gerçekleşen Sürgündeki Sembolik Alman Büyük Locasına bağlı 3 numaralı locanın toplantısına katılmak için Kudüs'e gitti. Bu Loca, Macar dilinde çalışan ve 1938 yılında Haifa'ya taşınan Lübnan Locasıydı. Ziyareti sırasında, Müffelmann (ömür boyu) Büyük Üstad *ad vitam* seçildi. Müffelmann, Sonnenburg toplama kampında Nazilerden gördüğü kötü muamele sonucunda 29 Ağustos 1934 tarihinde öldü. Mayıs 1935'te, Tel Aviv'de Sürgündeki Sembolik Alman Büyük Locasına bağlı başka bir loca kuruldu; eski Büyük Üstadın anısına, locaya *Müffelmann zur Treue* (Müffemmann'a Sadakat) adı verildi.

Almanya'daki çoğu eski Hür Mason, engelleyici yasak olmasına rağmen birbirleriyle görüşmeyi sürdürmeye çalışmıştır. Örneğin, skat oynama bahanesiyle düzenli olarak toplantılar düzenlemişlerdir. Bu toplantılar, ritüelik toplantılar olmamalarına rağmen, locaların çerçevesini korumaya yardımcı olmuştur. Ayrıca, katılanların hepsi birer direnişçi olmasa da, bu toplantılar Gestaponun gözetiminde gerçekleşmiştir. Ancak, yeraltı çalışmalarına katılanlar açısından, Mason tanıdıklar ve yapılanma gizli faaliyetlerin yürütülmesi açısından son derece yararlı olmuştur. Bir liberal direnişçi hareketi olan Robinsohn-Strassmann Sınıfının birkaç üyesi, Hür Masondular ve pek çoğu Doğan Güneş Hür Masonları Birliği ve Sembolik Almanya Büyük Locasından geliyordu. Amerika Birleşik Devletlerinde, mavi "unutma benî" çiçeğinin Nazi döneminde yaşamış Alman Hür Masonların birbirini tanımak amacıyla gizli yöntem olarak kullanıldığına dair güçlü bir inanış vardır. Ancak, bunun doğru olduğunu kanıtlayan hiçbir kaynak yoktur. "Unutma benî" çiçeğinin farklı durumlarda bu amaçla kullanılması bireysel düzeyde gerçekleşmiş olabilir, ancak bunun yaygın bir yöntem olarak kullanıldığı ihtimali büyük oranda mümkün değildir.

Tüm önemli Masonik yapıları yıkan Nazi rejiminin Hür Masonluğa ilişkin iki temel hedefi vardı. Birinci hedefi sözde "masonik ruh" ile mücadele etmek ve Mason localarının devlet ve toplum üzerindeki sözde huzur bo-

zucu etkisini yok etmekte. Bu, Nazi Partisinin kanun ve ideolojilerinin kesinlikle yerine getirildiğinden emin olması anlamına geliyordu; eski Hür Masonlar ve bunların faaliyetleri izlendi ve eski Hür Masonların kamu görevinde ve Nazi Partisinde nasıl çalıştığına dair son derece kafa karıştıran yönetmelikler yayınlandı. İkinci hedefi ise, propaganda amaçları için “Yahudi-Masonik komplo” mitini kullanmaya devam etmekte. Nazi Almanyası’nda eski Hür Masonlara dayatılan kısıtlamalar, Hitler’in Nazi Partisine ilişkin kısımda işe almaya dair kısmi bir genel af çıkardığı 1938 yılında bir şekilde gevşetilmiştir. Bu, “masonik soruna” dair yeni bir yargı olduğunu göstermiyordu. Genelge direktifinde, Nazi İçişleri Bakanlığı 6 Haziran 1939 tarihinde yönetmelik devlete devredilmiş ve bunu “Partinin yargılaması için genel affa ilişkin 27 Nisan 1938 tarihli Führer’in ve Reichskanzler’in (Reich Şansölyesi) emri göz önünde bulundurularak” yaptığını iddia etmiştir. Yönetmeliğin en önemli bölümü, Üçüncü Dereceden daha yüksek bir dereceye ulaşmamış ve/veya liderlik konumunda veya localarında görevli olmayan Masonların “loca üyeliklerinden dolayı dezavantajlı sayılmamaları” gerektiği söylenmiştir. Ancak, bu genel af yalnızca localarını terk eden ve 30 Ocak 1933 tarihinden önce Nazi Partisine katılanlar için geçerli olmuştur. Buna yapmamış olanlar, Nazi Partisinde “resmi yetkili seçilemez veya resmi personel olarak” çalışamazdı.

1937 yılından itibaren, Gestapo ve *Sicherheitsdienst* (Güvenlik Hizmeti veya SD), daha az ideolojik olmamakla birlikte, sözde bilimsel bir şekilde objektif olmayı amaçlayan yeni bir teknokratik yöntem geliştirmiştir. Nazi Almanyası’nda, Hür Masonluk hakkında, Mason localarının Yahudiler tarafından “araç” olarak kullanıldığına dair bir inanca sahip ideolojik bir fikir birliği vardı. Bundan dolayı, lider Nazi politikacılarının Hür Masonluk açısından farklı görüşlere veya değişen çıkar düzeylerine sahip olması ve/veya Nazi Partisinin muhalif kesimlerinin “masonik sorunlara” atfettiği önem konusu fark yaratmamıştır. Bütünsellik iddiaları, özellikle de tüm localar Almanya dışındaki işlerle ilgilendikleri ve/veya sadece Almanya ve onun (Aryan) halkının çıkarına odaklanmadıkları için kınandıklarından dolayı, Nazi Partisinin localara hoşgörü göstermesini engellemiştir. Schutzstaffel’in (Koruyucu Bölük veya SS) lideri Heinrich Himmler, bazı Hür Masonların SS için Hür Masonluk önerdiği bir tarikat fikrine değinmiştir.

“Masonik sorunun” Naziler için bu kadar önemli olmasının bir diğer nedeni de, ideolojik olarak doğrudan antisemitizm ile bağlantılı görülmesiydi ve bunu bir kışkırtma vesilesi olarak da kullanmışlardır. 1938 yılında Avusturya’nın Nazi topraklarına katılmasının başlamasıyla, Hür Mason-

lara yönelik işkenceler artmıştır. II. Dünya Savaşının başında, 1939 yılında, “NSDAP [Nazi Partisi] Hür Masonluk karşıtı Siyasi Talimatnamenin” yaklaşık beş milyon kopyası yayınlanmıştır. Nazi Almanyası’nda, eski bir Hür Mason bir Yahudi değilse veya Nazi sistemine karşı eylemlerde bulunmamışsa, genellikle şahsen işkenceye maruz kalmıyordu. Nazi Almanyası tarafından işgal edilmiş ülkelerde, bir Mason locası üyesi olmak doğrudan hayatını veya uzvunu kaybetme riski anlamına geliyordu. Hür Masonluktan sorumlu Gestapo ve Güvenlik Hizmeti departmanları, işgal ettikleri ülkelerde konuya alışı hale geldi ve her seferinde aynı rutini izledi: localar yasaklandı ve kapatıldı; mobilyalar ve arşivler ele geçirildi ve gelecekte kullanılmak üzere incelendi ve Hür Masonlar sosyal hayattan çıkarıldı. Loca üyelerinin listesi değerlendirildikten sonra, baskın ve tutuklamalar uzun süre devam etti. Alman güçleri Paris’teki Grand Orient’in arşivlerinde, Francisco Franco’nun İspanya İç Savaşındaki zaferinden sonra güvenli biçimde saklanması için İspanya’dan Paris’e getirilmiş materyaller buldu. Daha önce Almanya’da olduğu gibi Nazi işgali altındaki Avrupa’da da anti Masonik eserler vardı ve Naziler bu eserlere ev sahipliği yapması için genellikle eski Masonik locaları kullanmıştır.

Yahudi ve Masonik kültürel mülkiyetler, kütüphaneler ve arşivlerin büyük bir bölümü yağmalandı. 1942 yılında, Adolf Hitler’in “Yahudiler ve Hür Masonlarla entellektüel mücadele” talimatını verdiği Alfred Rosenberg bu tür materyalleri elde etme iznini aldı. Rosenberg’in emirleri de, Yahudi ve Hür Masonlara karşı “metodik entellektüel mücadele”nin “savaşı kazanmak” için gerekli olduğunu söylüyordu ve kendisi de bu mücadeleyi “Wehrmacht’in (Alman ordusunun) genel kurmayı ile anlaşılarak” gerçekleştirme emrini almıştı. Nazi propagandası, Hür Masonların Almanya’ya yönelik “bomba saldırısını” kışkırttığını söyledi. Ayrıca, “Yahudiler, Hür Masonlar ve onlarla [Yahudiler ve Hür Masonlar] işbirliği yapan, müttefik olan Ulusal Sosyalizmin diğer düşmanları” “Nazilere [Almanya] karşı savaşın başlatıcıları” ilan edildi. Nazi Almanyası’nın propagandası, A.B.D. Başkanı Franklin Delano Roosevelt’in bir Hür Mason olduğu gerçeğinden de yararlandı.

Hür Masonların, özellikle de Nazi Almanyası tarafından işgal edilen ülkelerde yaşayanların, Nazi terör rejiminin kurbanları haline geldiği şüphesizdir, ancak Alman Hür Masonluğu ve Naziler tarihi yalnızca bir işkencelerden ibaret değildir, aynı zamanda çatışma ve *mutakabattir da*. Alman Masonik kuruluşlarının çoğu tarafından lanetlenmiş olsa da, “sürgündeki Alman Masonluğunun ışığını koruyan” Sembolik Alman Büyük Locası olmuştur. Günümüz Alman Hür Masonları, 250 yılı aşkın

bir tarihi kesintisiz olarak koruduğu için bu Büyük Locaya borçludur. 19 Haziran 1949 tarihinde, Batı Almanya'nın savaş sonrası Hür Masonluğu, Vereinigte Großloge der Alten und Angenommenen Maurer (Eski ve Kabul Edilmiş Birleşik Büyük Loca veya A.F.u.A.M) Frankfurt am Main'deki *Paulskirche*'de (Paul Kilisesi) dini bir törenle kurulmuştur, Masonik nur Kudüs'teki sürgünden Almanya'ya geri dönmüştür.

Alman Hür Masonlarının büyük çoğunluğu, özellikle de aralarındaki sorumlu liderler, Nazilerin yeni kurulan Alman Hıristiyan Tarikatlarının var olmaya devam edeceğine izin vereceği konusunda aldanmıştır. Aceleyle riayet ederek sadece uyum sağlamakla kalmamış, aynı zamanda kendilerini ırkçı kategorizasyonlara alet etmişlerdir. Alman Hür Masonları Nazi tehdidine ilk önce karşı çıkarak, ardından onlara hizmet ederek yanıt vermiştir. Bu açıdan, Almanya'nın Hür Masonluğu, 20'inci yüzyılın ilk yarısındaki Almanya'nın orta sınıfındaki belirli kolektif entelektüel ve sosyal eğilimleri temsil etmiştir. Böyle olunca da, localar ve üyeleri dış dünyadan "kirlenmekten" korunamamıştır – her zaman bunun bir parçası olmuşlardır.

RAMON LULL

Erol DOLUNAY

Ramon Lull (Catalan pronunciation: [rə'mon 'luɫ]), (ca. 1232¹²¹ – ca. 1315) (Anglicised **Raymond Lully**, **Raymond Lull**, in Latin **Raimundus** or **Raymundus Lullus** or **Lullius**) was a Majorcan writer and philosopher, logician and a Franciscan tertiary. He wrote the first major work of Catalan literature. Recently-surfaced manuscripts show him to have anticipated by several centuries prominent work on elections theory. He is sometimes considered a pioneer of computation theory, especially given his influence on Gottfried Leibniz.¹¹ Lull is well known also as a glossator of Roman Law.

Lull was born into a wealthy family in Palma, the capital of the new Kingdom of Majorca founded by James I of Aragon to integrate politically the recently-conquered territories of the Balearic Islands (nowadays part of Spain) in the Crown of Aragon. His parents had come from Catalonia as part of the colonizing efforts for the formerly-Almohad island.

Lull was well educated, and became the tutor of James II of Aragon. He was conversant in Latin, Catalan, Occitan (both considered the same language at the time as "popular Latin") and Arabic.

By 1257 he had married Blanca Picany and they had two children, Domènec and Magdalena; yet despite his family he lived, as before, a troubadour's life. About this time he became the Seneschal (the administrative head of the royal household) to the future King James II of Majorca, a relative of his wife.

A key event in his early life was his religious conversion. In 1265 he had a religious epiphany which he narrates in the *Vita coetanea* ("Daily Life"), an "autobiography" which he dictated circa 1311 to a Carthusian monk at the charterhouse near Paris.

1 *Ezoterik sözlük Helmut Wegner s.499*

2 *Simya sanatı ve simyacılar s.23*

Ramon, while still a young man and Seneschal to the King of Majorca, was very given to composing worthless songs and poems and to doing other licentious things. One night he was sitting beside his bed, about to compose and write in his vulgar tongue a song to a lady whom he loved with a foolish love; and as he began to write this song, he looked to his right and saw our Lord Jesus Christ on the Cross, as if suspended in mid-air.

The vision came to him five times in all. As a consequence of this conversion experience, he took the habit of the Third Order of St. Francis the following year. He left his position and family to live a life of solitude and study for the next nine years. During this time, he learned Arabic from a Muslim slave he purchased.

“Ramon Lull veya Raymondus Lullus veya Raymond Lully (Ramounus Lullus) kimdir?” sorusuna Masonik ve ezoterik çevrelerce verilen tek bir kesin cevap yoktur. Önemli Masonik düşünürlerden, A New Encyclopedia of Freemasonry'nin yazarı, Arthur Edward Waite bu ismin ardında iki farklı ismin bulunduğunu yazmıştır. Bunlardan ilkinin, yirmibeşten fazla alşimi ile ilgili eseri bulunan bir düşünür olduğunu belirtir. İkincisinin ise Kuzey Afrika'da İslam karşıtı misyonerlik faaliyetlerinde bulunan bir başka kişi olduğuna işaret etmiştir. Helmut Werner'e göre de bunu ispatlamıştır ¹

Archibald Cokren ise, Lully isminin yalnızca takma bir ad olduğunun akla uygun geldiğini yazmaktadır. ²

Raymond adı, Teutonic kökenli bir kelimedir ve “bilgeliğin muhafızı” veya “sade konuşan” anlamına geldiği zannedilmektedir.

Diğer taraftan, önemli bir Rose-Croix olan Eliphas Levi³ bu kişinin tek bir kişi olduğunda ısrar etmiştir. Önemli referans kaynaklarımızdan olan A.G. Mackey de Ramon Lull'un tek bir kişi olduğunu belirtmiştir. Paul Noudhon da bu yoruma katılmaktadır. Bu anlatıda Paul Noudhon'un yorumunun daha uygun olduğu kabul edilmiştir.

Bu yorumların farklı oluşu, Ramon Lull'un yaşamının farklı evrelerinde farklı davranışlar sergilediği, çok farklı ve çok sayıda konuda eser verdiği ve yazılı tarih bilgilerinin (özellikle ezoterik bilgilerin) sınırlı olduğu bir dönemde yaşadığı için bu yorumların yapıldığı tezi bize en uygun açıklama olarak gelmektedir. Yazdığı eser sayısının 4000 kadar olduğuna

¹ *Ezoterik sözlük Helmut Werner s.499*

² *Simya sanatı ve simyacılar s. 23*

³ *Asıl adı Adopthe-Louis Constant*

dair abartılı yorumlar yapılmışsa da⁴ bugün bilinen sadece 265 eseri kesin olarak kayıt altına alınmış ve bunlara ait bazı örnek eserler Ek I'de verilmiştir. Ayrıca, 400 adet eserin de ona ait olduğundan şüphe edilmekle beraber, kesin ispatı yapılamamıştır.

Otoriteler, 265 eserin gerçekten Lull'a ait olduğunu belirtmektedirler. Yüzellisinin ise sahte Lullian, alşimik eserleri ve ikiyüz yetmişinin de taklit eserler olduğunu öne sürmektedirler. Katalan düşünürler ve Katalan Halkı; "İngilizler için Shakespeare, İtalyanlar için Dante, Almanlar için Goethe neyse, bizim için de Ramon Lull odur" diyecek kadar kendisini önemsemektedirler.

Bu görüş öylesine benimsenmiştir ki, nasıl ki bazı kişilerce, Fransızca Molier'in dili (la langue de Moliere) ya da Kastilyaca'nın Cervantes'in dili (la lengua de Cervantes) olarak refere edilmesi gibi, Katalanca da Lull'un dili (la lengua de Lull) olarak nitelendirilmiştir. Ramon Lull eserlerini Katalanca, Arapça, Latince ve Occitance (OC dilinde- Langue d'oc) yazmış ve bazı eserlerini de kendi tercüme etmiştir.⁵ 1277 yılında yazdığı Libro de Contemplacion "Tefekkür Kitabı" halen Roma edebiyatının şaheserleri arasında sayılmaktadır. Bugün Barselona'da onun adına adanmış Ramon Lull adında bir Üniversite bulunmaktadır. Ayrıca, İspanyol Bilimsel Araştırma Yüksek Konseyi'nin Logosu da Ramon Lull bilim ağacıdır.

Consejo Superior de Investigaciones Cientificas

⁴ Cemil Sena - *Filozoflar Ansiklopedisi* s.320

⁵ Muhyiddin Al-Arabi'nin Allah'ın 99 ismi [*Esmâ-i Hüsnâ*] adlı eserini Tanrı'nın 100 adı olarak tercüme etmiştir.

Doğaldır ki, Ramon Lull'un yaşamı ve çalışmalarını daha iyi değerlendirmek için onun yaşadığı dönemi kısaca mukayeseli tarih ve olaylarla vermek yararlı olacaktır. Yer azlığından dolayı, tarihsel olayların analizlerine girmekten kaçınacağız.

700 yıl geriye giderek, Rönesans öncesi dönemde ve Reformların şafağında Avrupa ve İslam dünyasının nasıl olduğunu analiz etmeye çalışalım:

İmparatorlukların muazzam gücü azalmakta, yarı devletlere parçalanmakta (İtalya ve Almanya), medenî hürriyetler gelişmekte, Normanlar ve Saxonlar birleşmekte; 1215'de Magna Charta imzalanmakta, ilk parlamento toplanmakta, Tatarlar Rusya'yı istilâ edip Moskova'yı kuşatmaktadırlar. Tarihçi Gibbon'a göre, IX. ve X. yüzyıllar Karanlık Çağlar; XIII. ve XIV. Yüzyıllar ise saçmalıklar ve masallar çağıdır. İnsanlar, Marco Polo'nun keşiflerini değerlendirmek yerine, yer kürenin okyanuslarla çevrili düz bir plato olduğuna inanıyor ve sadece Kutsal Topraklar'a odaklanıyorlardı. Ezekiel'in kehanetlerine inanan bu insanlara göre Cennet, Doğu'nun en ucunda idi. Kuzey uçta ise, Gog ve Mogoglar vardı⁶ Herkül Sütunları ise (kavram olarak) en uzak Batı sınırını oluşturuyordu. Güney Avrupa ise yetersiz ve kısıtlı imkânlarla sahipken, ilk büyük gelişmelerin buradan çıkması, tarihçilere ve sosyologlara çok ilginç gelmiştir.

İspanya'daki Arap-İslâm ve Yahudi kültürüyle hiçbir ülke bu kadar yakın temas, etkilenme ve mücadele içinde olmamıştır. Bugün, İspanya dediğimiz yer, o zaman Kastilya, Navar ve Aragon Krallıkları'ndan oluşmaktaydı. Tam üç asır Sarazenler⁷ ve Hıristiyanlar egemenlik için birbirleriyle savaştılar.

Ramon Lull'un ataları da bu mücadelede aktif olarak yerlerini aldılar. Birleşik İspanya'yı engelleyen son kale Granada 1492 de düşünce, Sarazenler Güney Avrupa'dan bütünüyle tasfiye edildiler. Ramon Lull Barselona doğumlu seçkin bir Katalan ailesine mensuptu. Bu son savaşta gösterdiği yararlıklardan ötürü Sarazenlerden alınan Majorka adasında önemli bir toprak parçası Kral James I tarafından babasına ve dolayısıyla aileye verildi.

Katalanların, İspanya'nın yerleşik nüfusundan farklı diyalektleri, giyim kuşamları, yaşam tarzları vardır. 470 yılında yarımada'yı istila eden Gotlar yüzünden, bu bölgeye *Gothalonia* adı verilmiş, sonraları bu isim Katalonya haline gelmiştir.

6 *Yecüc ve Mecücler*

7 *Müslümanlar*

712'de Berberiler burayı ele geçirmişse de, 1137'de Charlamange tarafından geri alınmış ve Aragon krallığının bir parçası haline gelmiştir. Sosyologlar ve tarihçiler Katalanların melez bir topluluk olduğunu, diğer İspanyol topluluklarından gelenekleri ve yaşam tarzlarıyla ayrıldıkları ve çalışkanlıklarıyla temayüz ettiklerini öne sürüp, ulusal gururlarına düşkünlüklerinin yanı sıra, devrimci bir ruha sahip olduklarına dikkat çekmektedirler. İspanya iç savaşında Katalanlar'ın *Cumhuriyetçi* cepheye ağırlıklı olarak yer almaları da buna bir örnek gösterilmektedir.

Bu gelişmeleri ve Ramon Lull'un hayatını bir cetvel haline getirirsek:⁸

1154 Sicilyanın vaftiz edilmiş iki sultanından biri olan II. Roger⁹ öldü.

1194 Aslan Yürekli Richard hapisten kurtulup tekrar tahta geçti.

1200 Liverpool şehri kuruldu. Büyüteç icat edildi. Cambridge Üniversitesi açıldı. Alkol tıpta kullanılmaya başlandı. Nişan yüzüğü moda haline geldi.

1204 Siena Üniversitesi açıldı.

1204 Vicenza Üniversitesi açıldı.

1209 Katharların tenkili.

1209 St. Francesko Fransisken Tarikatını kurdu.

1212 Londra'da evlerin damları kiremit kaplanmaya başlandı (Tyler).

1216 St. Dominicus –Dominiken- Tarikatını kurdu.

1220 Avrupaya ilk Zürafa getirildi.

1225 Napoli Üniversitesi kuruldu. Haçlılarla Müslümanlar anlaşarak Kudüs'ü paylaştı İspanya'da pamuk üretimi başladı.

1217 Salamanca Üniversitesi açıldı.

1229 VI. Haçlı Seferinde Haçlılar Kudüs'ü aldı.

1229 Engizisyon Toulouse'da İncil'in Rahipler dışındaki kişilerce okunmasını yasakladı.

1230 Cüzzam haçlı seferleriyle Avrupa'ya taşındı. Berlin şehri kuruldu.

1235 Ramon Lull Majorca'da doğdu (Bazı tarihçilere göre 1232).

8 Bizde mukayeseli tarih anlayışı pek yaygın değildir. Kişilerin hangi Tarihsel ve Coğrafi ortamda neleri yaptıkları ve neleri yapamadıklarının ancak buldukları çağın koşulları ve kronolojisiyle anlaşılmasının daha kolay olacağını düşünmekteyiz.

9 Sicilya Kralları Roger II ve Frederik II, Sicilya'yı feth ettikten sonra Sicilya İslam Akademisine büyük maddi ve manevi destek vermişler. Sarayda kaftanla dolaşır Arapçayı yaygın kullanmışlar bunun yanı sıra Doğunun Geometri, Trigonometri gibi Matematik bilimlerinin o dönem için kusursuz sayılacak şekilde Latinceye tercümesini sağlamışlardır. Çağdaşları ve Tarihçiler tarafından vaf-tiz edilmiş Sultan lakabıyla bizce de doğru bir tanımlamayla Doğu-Batı sente-zine örnek olarak anılmışlardır.

1236 İspanya'da Kastilya kralı III. Ferdinand, Reconquista hareketinin sonuçlarından biri olarak görülen bir hareketle Kurtuba'yı zapt etti.

1242 Barut Avrupa'ya geldi.

1246 Ramon Lull Kral'ın hizmetine girdi.

1240 Bilinen en eski Kanon "Sumer Is Icumen In" bestelendi.

1241 Fransız yazar Jean de Meung "Le Roman de La Rose" [Gülün Romanı]'yi yazdı.

1248 Fransız Kralı Louis'in düzenlediği VII. Haçlı Seferi yapıldı. Sevilla da Reconquista'nın sürdürülmesi sonucu Müslümanlardan geri alındı. Granada'da Elhamra Sarayı ile aynı zamanda Köln Katedrali'nin inşaatı başladı.

1249 Fransa Kralı Louis, Mansure' de esir düştü.

1250 Eyyubbi Devleti yıkıldı ve Kölemen Devleti kuruldu. Kaz Tüyü yazı kalemi olarak kullanılmaya başlandı. İlk kriko Hannecourt tarafından icat edildi.

1250 "Vaftiz edilmiş" lakabıyla bilinen Frederik II öldü. Palermo Okulu'nun çöküşü başladı.

1252 Engizisyon işkenceleri; İngiltere'de keten imalatı başladı.

1256 Ramon Lull Majorka'da Prens James'e katıldı.

1257 Ramon Lull, Blanca Picany ile evlendi. Sadi, Bostan adlı eserini yazdı.

1261 Alexi Paleolog, Constantinopolis'i Latinler'den geri aldı ve Paleolog Hanedanı'nın hükümranlığı başladı.

1262 Adam de la Halle ilk opereti olan "Jeu de la Feuillee" yi besteledi.

1263 Ramon Lull'un yaşamındaki ruhsal kriz ve yaşam tarzındaki değişim dönemi.

1265 Ramon Lull Mallorca'ya döndü.

1265 Ramon Lull Mesih'i gördüğünü ifade ederek yaşam tarzını değiştirdi.

1270 Fransa Kralı Louis, Tunus'a VIII. Haçlı Seferini düzenledi. Louis'in ölümü üzerine VIII. Haçlı Seferi durdu.

1272 Ramon Lull "Book of Contemplation -Tefekkür Kitabı-" nı yazdı.

1272-73 Ramon Lull "Book of Gentile and the Three Wise Man - Dinsiz ve Üç Âkil Adam'ın Kitabı" nı ve "Bir Dinsiz, bir Yahudi, bir Müslüman ve bir Hıristiyan" kitabını yazdı.

1273 Mevlana Celaleddin-i Rumî öldü.

1274 Ramon Lull, Mount Randa'ya dinlenmeye çekildi, La Real'i ziyaret etti ve Randa'ya döndü.

1274-75 Ramon Lull, Prens James'i ziyaret etti. "Erkek çocuklar için şövalyelik nizamının doktrini" kitabını yazdı.

1276 Ramon Lull, Mirimar Koleji'nin kurulmasına öncülük etti.

1277 Ramon Lull Roma'ya yolculuk yaptı.

1278 Bolonya'da ilk ipek sarma makinası çalışmaya başladı. İlk cam ayna imal edildi ve İtalya'da ilk gözlük kullanılmaya başlandı.

1282 Ramon Lull, Kral II. James ile Mayorka'da Perpignan'da buluştu.

1283-84 Ramon Lull, Montpellier'e yolculuk yapıp, Dominiken Tarikatı'nın Chapter-Generali ile buluştu ve BLANQERNA'yı yazdı.

1285 Ramon Lull, Paris'e gidip Dominiken'lerin Paris Chapter-Generali ile buluştu. "Hundred Names of God" -Tanrı'nın Yüz Adı- adlı kitabı yazdı.

1286 Ramon Lull, yine Paris'e gitti ve "FELIX ATTENDS" Dominican Chapter-General kitabını yazdı.

1287 Ramon Lull, Montpellier'e gitti ve Franciscan Chapter General'ine katıldı (Rahip olmadı).

1288 Ramon Lull, Roma'da Papa Nicolas'la buluşmaya gitti.

1289 Ramon Lull Montpellier'e döndü ve Reite'deki Fransiscan Chapter General'ine katıldı.

1290 Fra. Ramon Gaufredi'den bir davet mektubu aldı, Romaya gitti ve Papa'ya Kutsal Topraklar'ın fethi ile ilgili bir risale sundu.

1290 Dante, "Yeni yaşam" adlı kitabını yazdı.

1291 Ramon Lull, Saint-Mary kitabını yazdı ve Genova'dan ayrıldı.

1291-92 Ramon Lull, Ruhsal bir krize girdi ve hastalandı.

1292 Ramon Lull Tunus'a ilk Afrika misyonuna yolculuk yaptı.

1295 Ramon Lull Papa Boniface VIII'in peşinden giderek, "Descopnort"u -Ümitsizlik- ve "Bilim Ağacı"nı yazdı.

1295 Marco Polo Venedik'e döndü ve "Harikalar" kitabını yazdı.

1297 Ramon Lull Duns Sceptus'la tanıştı, kendisine; "Doctor Illuminatus" lakabı verildi.

1298 Ramon Lull "Sevgi felsefesinin ağacı" -Tree of philosophy of love- kitabını yazdı.

1298 İlk Çıkrık (Spire) Kelime çan kulesi anlamına gelmekle beraber Çıkrık için bir benzetme olarak kullanıldığı zannedilmekte idi.

1299 Aragon Kralı II. James, kendi egemenliği altındaki Sinagog ve Camilerde R. Lull'a vaaz verme izni verdi.

1299 Paris Üniversitesi'ne Robert de Sorbonne'un anısına "Sorbonne" adı verildi.

1300 İskenderiye Feneri, deprem sonucu yıkılıp yok oldu. Osetlerin ataları Alanlar Müslüman oldular. Avrupa' da ilk ateşli silahlar kullanılmaya başlandı.

1301 Avrupalı gemiciler Pusula kullanmaya başladılar. İspanya ve İtalya'da fayans ve seramik bulundu ve kullanılmaya başlandı. Tıpta idrar tahlillerinden yararlanılmaya başlandı.

1302 Pariste ilk Etats-Generaux toplandı.

1302 Ramon Lull, Templar Büyük Üstadı Jaque de Molay'la Paris'te karşılaştı.

1303 Roma Üniversitesi açıldı.

1305 İngiltere Kralı IV. Henry Mason toplantılarını yasakladı.

1305 Ramon Lull, Hospitalier'lerle Templier'lerin birleşmesini önerdi.¹⁰

1305 Ramon Lull, "Ars manga" adlı eserini bastırdı. Aynı yıl, Cesur Yürek William Wallace öldü.

1307 Dante, İlahi Komedi'yi yazmaya başladı.

1308 Paris'te ilk Tenis kortu açıldı.

1309 Saint Jean Şövalyeleri Rodos'a yerleşti.

1315 İtalyan göçmenler Lyons'da ipek sanayini kurdular.

1315 Ramon Lull öldü.

Endülüs Emevi Devleti'nin önemli bir fikir ve kültür merkezi olan Toledo, 1087 yılında VI. Alphonse tarafından fethedilip krallığın başkenti olmuştu. VI. Alphonse Bağdat'taki Beyt'ül-Hikme'yi andıran bir tercüme okulunun

¹⁰ 1259 yılında sayıca fazla olan Hospitalier'ler Tampliye Şövalyelerine saldırıp bir katliam yaptılar. Tampliyeler ve onların ardılları (Skoç Ritini de bu gruba dahil edebiliriz) bunu hiç unutmadılar. Ramon Lull bu düşmanlığa son vermek için ileriye de görerek bu öneriyi yaptı diye düşünüyoruz.

kuruluşunu sağlayıp, bu tercüme kurumunun başına Dominik Gundisalvi ve Yahudi asıllı Ibn Davut'u getirdi.¹¹

Tercüme işini beraberce yürüten bu kişiler, Palermo Okulu'ndan farklı olarak, tercüme işini iki ayrı safhada yapıyorlardı. Önce, Ibn Davut Arapça metinleri moto mot Castilya diline çeviriyor, Dominik Gundisalva'da kelime kelime çeviriyi Latince'ye aktarıyordu. Cümle veya kelimeler Arap dil yapısından olmakla beraber Latince kelimelerle ifade edilirken tercüme edilemeyeceğini düşündükleri güç kelimeleri de harf harf Arapça'dan Latince'ye çevirmekteydiler. Örneğin, Hintçe'de boşluk, hiçlik anlamına gelen "Sunya" kelimesi bozuk olarak Arapçaya "Sıfır" olarak çevrilmiş; sıfır, Latince'ye "Cifra-Cifrum" diye tercüme edilmiştir. Bugün Fransız dilindeki "Chiffre" ve İtalyanca "Cifra" kelimelerinin kökü budur. Keza, El Harizmî'nin batılılar üzerindeki büyük etkisi sonucu, ondan öğrendikleri sisteme "Algorismo" demişlerdir. Bu sisteme günümüzde "Logaritma" denilmektedir. Yine de bu kullanılan metot uzun yıllar düzeltilemeyecek, eksik ve farklı bilgi transferine yol açmıştır. Ramon Lull, kurduğu okullar ve eğittiği talebelerle bunun tamirinde ve bilginin doğru aktarılmasında çok önemli çabalar sarf etmiştir.

Klasik mantığın konusunu teşkil eden, kavram, önerme ve kıyas üzerinde Yeni Çağ'da, Aristo'dan farklı bazı yeni görüşler ileri sürülmüş ise de, bu yeni fikirler Aristo mantığında köklü değişim yapamamıştır.

Mantığın gelişmesi ise, XIX. asrın ikinci yarısında başlayan sembolik mantık çalışmaları doğrultusunda olmuştur. Bu mantığa; Lojistik, Yeni Mantık, Modern Mantık adları da verilir.

Modern mantığın ilk habercisi olarak Raymond Lull görülür. Lull mantığı, mekanik bir sanat olarak kabul ediyor, tamamen formel olma imkânını seziyordu.

Lulle, Leibniz (1646-1716) üzerinde büyük bir etki yapmıştır. Lulle, mantığın formelliğini göstermek için bilmece gibi bir metoda başvurmuştur. Özellikle, Ars Magna ve sonraları Lull diskleri diye anlatılan metodunu geliştiren çalışmaları Leibniz tarafından daha fazla açıklığa kavuşturulmuştur.

Leibniz bir taraftan Aristo mantığı üzerinde çalışmalar yaparken, diğer taraftan da yeni bir mantık kurma denemeleri yapmıştır. Mantıkta akıl yürütmenin, önermelerin muhtevalarından tamamen bağımsız bir şekilde

11 Avendahut veya Sevilla'lı John'un aynı kişi olduğu kanısı yaygın bir kabul görmüştür.

işlemesini istiyordu. Öyle ki akıl yürütme kuralları hesap kuralları gibi olsun. Bu ise ancak yeni bir semboller sistemi icad etmekle olabilirdi. Bu sistemle ifade edilen önermelerle işlem yaparken onların muhtevaları üzerinde düşünülmemelidir. Leibniz bu sisteme “characteristique universelle” diyor.

“Avrupa'nın Üzerine Doğan İslam Güneşi” adlı sıra dışı eserinde Dr.Sigrid Hinke, “Doğa bilimleri sahasında ortaçağın beş büyüğünü: Fransız Vincent de Beauvais, İberyalı Arnold Villaneu, İberyalı Raimondus Lullus, Albertus Magnus adıyla tanınan Ballstad'lı Kont Albert ve Roger Bacon olarak gördüğünü belirtmektedir.

Raymond Lull'un eserlerinin bazılarında kısa bir bakış atmadan önce, yaşamından bize kadar gelen bazı episodlara bakmak gerekir. Bir feylosof, alşimist, trobodour, edebiyatçı ve şair olarak çalışmalar yapan bu düşünce adamı, aynı zamanda idealleri için militanca uğraş vermiş, amaçları için tüm servet ve maddi avantajlarını red etmiş bir kişi olarak gözükürken; ruhsal dünyasını da eserlerine yansıtmıştır. Daha sonra, Masonlukla ilişkisinde bu konuya tekrar dönülecektir.

Bir şaheser olarak nitelendirilen Le Desconort'da (Ümitsizlik), Ramon Lull'un bedensel zevklerin kendisini hiçbir zaman yeterince tatmin etmediğini, bu tatminsizliğin onu umutsuzluğa götürdüğünü, bedeni ve ruhu arasındaki bu çatışmada çektiği acıları anlatıp, yaşadığı çelişkiyi dile getirmektedir.

Yaşamında, bir tanesi sanrı olarak da nitelendirilebilecek iki olay onu şoke etmiş, onda büyük bir ruhsal ve yaşam tarzı değişimine yol açmıştır. İlk olay; konağında kâhyasıyla beraber ona bir soylu bayanın aşık olduğu, fakat onun ilgi göstermediği ve duyarsız kaldığı, erotik motifli bir şarkı söylerken, Ramon Lull, birden sağ tarafında Jesus Christ (Hz.İsa¹²)'in haçını tuttuğunu, ellerinden, ayaklarından ve alnından kan damladığını görür. Kısa süreli bir bilinç kaybı yaşar ve doğru yatak odasına girip inzivaya çekilir. Sekiz gün sonra tekrar şarkı söylemeye çalışınca aynı görüntü ile tekrar karşılaşır. Ramon Lull, kendi ifadesine göre Jesus Christ'i tam beş defa görmüştür.

Bundan sonraki görüşü ise, 1266 yılında evli bir hanım olan Leydi Ambroisa'ya hayranlıkla bakıp, onun sütbeyazı göğsü ve boynu üzerine bir şarkı besteleyip söylerken meydana geldi. Yazdığı aşk şiirleri daha önce

12 İsa adı Jesus Christ'e Arapların verdiği bir isim olup bizde de bu ad kullanımı benimsenmiştir.

kendisine ulaştırılan Dona Ambrosia Eleanora Di Castello, Ramon Lull'a, kendisi hakkında böyle güzel şiirler yazdığı için daha fazlasını görmeyi hak ettiğini söyler. Elbisesinin üstünü açarak kanserin yiyip bitirdiği yaralar içindeki göğsünü ve vücudunu gösterir. Şoke olan Ramon Lull koşarak evine döner. Evinde, Jesus Christ ona tekrar gözükür ve "Beni takip et" der. Bunun üzerine Ramon Lull, bütün malını mülkünü satıp, Barselona yakınlarındaki Rota dağındaki manastırda bir hücrede dokuz yıl sürecek bir inzivaya çekilir.

Cova Ramon Lull

Raymond Lull'un kendini bir odaya hapsedip ruhsal arınma sürecine girmesi, ona ileride hayranı olan Kral Filip tarafından Doctor Illuminatus¹³ lakabının takılmasını getiren unsurlardan biri olur.

Schopenhauer, Ramon Lull'daki bu değişimi, Johann Jacop Brucker'in "Felsefe Tarihinin Eleştirisi"nde, tutkunun baskısı altında, macera dolu ihtiraslı, zevk içinde yaşam süren insanlar, karşılaştıkları bazı olayların onlarda uyandırdığı derin duygular ve bıraktığı izler nedeniyle pişman olup, bu yaşam tarzını terk ederek, hayatın tüm zevklerini bırakıp keşiflik ve münzevi bir yaşamı seçmelerine örnek olarak verir.

Raymond Lull, inançsızların mantık hatalarına karşı yazdığı sarsıcı eseri Art Abreujada d'atrobar Veritat¹⁴ Catalan dilinde yazılmış, Latince'ye tercüme edilmiştir. İncelendiği zaman, Platoncu Hıristiyanlığın triniter bakış açısının, Kabala'nın geometrik sembolizminin ve Gazzali'nin akıl yürütme biçiminin bir sentezi olduğu görülür.

13 Cennetle aydınlanan, bilge öğretmen

14 Doğruyu bulma sanatı

Bu Dottore unvanı ve Ramon Lull'un Kilise tarafından değerlendirilmesini özetlemek gerekirse:

Latince'de, "Dottore", öğreten kişilere ve özellikle teolojik olarak çok önemli katkılar yapanlara verilen bir unvandır.

1298 yılında Katolik Kilisesi, St. Ambrose ve St. Augustine ile St. Jerome'i Roma Kilisesi'nin **Büyük Doktorları** olarak tanımıştır.

Doğu Kilisesi'nde ise, John Chrysostom, Büyük Basil, Nazianzus Gregory ve İskenderiye'li Athanasius, Papa Saint Pius tarafından 1568 de **Büyük Doktor** ilan edilmişlerdir. Büyük Doktorların eserleri de konu ve biçim olarak birçok farklılıklar göstermektedir.

Siena Catherine ve John Cross mistik teoloji üzerine verdikleri eserlerle, Augustine ve Bellarmine sapkınlıklara karşı Kiliseyi savundukları için, Skolastik Anselm, Albertus Magnus ve Aquinas'lı Thomas'da sistematik ilahiyatçı olarak bu unvanları almışlardır. 1970 yılına kadar hiçbir kadın, Kilise tarafından Doktor unvanına layık görülmemiştir.

1970 yılında ise, Saint Avila Teresa, Sirena Catherine ve Liseieux Thérèse St. Carmalite bu unvana lâyük görülmüşlerdir. Kilise, 2009 yılı itibariyle sadece otuzüç kişiye doktor unvanı vermiştir. Bunların yirmibeşi Katolik Kilisesi'nin, sekizi ise Doğu Ortodoks Kilisesi'nin verdikleri unvanlardır. Bu unvanlardan üçü kadınlara, onsekizi Piskoposlara, yirmidokuzu Rahiplere, biri bir Papaza, ikisi Rahibelere, biri ise bir Kutsanmış Bakire'ye verilmiştir. Avrupa'dan yirmidört, Afrika'dan üç ve Asya'dan altı kişi Doktor unvanını almışlardır.

Bazı doktorlar ve bunlara verilen unvanlar şöyledir:

St. Augustine "Doktor Gratiae", St. Boneventure "Doktor Seraphicus", St. Clairvaux Bernard "Doktor Mellifluous", St. Thomas Aquinas "Doktor Angelicus", St. Alphonsus Liguori "Doktor Zelantissimus", İskendireye'li St. Cyril "Doktor Incarnationis", Cross St. John Doktor Mysticus", St. Magnus Albertus "Doktor Universalis", Lizbon'lu St. Anthony "Doktor Evangelicus", Brindisi'li St. Lawrence "Doktor Apostolicus", St. Terasa de Lisieux "Doktor Amoris".

Kiliselerin ve onların ilişki ve mücadelelerine hiç girmeden belirtmek istediğimiz nokta Raymond Lull'un, bu otuzüç kişilik listede adının bulunmamasıdır. R. Lull, Kilise içinde iki güçlü örgütün çatışmalarının odağında yer almıştır. Fransiskenler ve Lull taraftarları onu içtenlikle

ve yanında yer alarak destekleyip savunmalarına karşılık, Cizvitler (Jesuit) ona karşı tam düşmanca bir tavır sergilemişlerdir. Bu farklı iki güçlü eğilimin çatışması, Roma Katolik Kilisesi'ni onu Heretik (Sapkın, dinsiz) olarak suçlamak veya bir şehit ve aziz olarak tanımak konusunda tereddütte bırakmıştır. Bu ikilemi, bazı Papaların onu davet edip fikirlerinden yararlanmak istemeleri gibi olumlu yaklaşımlar sergilerken, diğer taraftan, Papa XI Gregory, onun mantıksal/akılcı mistisizmini resmen ayıplamış, bazı kitaplarını da yasaklamıştır.

Bu politikanın oluşmasında Aragonlu araştırmacı Nicolau Aymerich'in¹⁵ Raymond Lull'a dinsel açıdan çok şiddetli muhalefetinin etkisi büyüktür. Bu politika, Papa IV. Paul tarafından da sürdürülmüştür.

Hiçbir Papa tarafından **Kanonik** olarak görülmemesine rağmen, Ramon Lull bütün İspanya ve Mallorca'daki Katolikler tarafından bir Fransisken Azizi olarak görülmüştür. Hatta o kadar ki, günümüzün Mallorca Katolik Kilisesi Başpiskoposu onu "Apolistik erdemleri olan olağanüstü ve bütün takdirlere değer bir İnsan olarak" değerlendirmiştir. Yine de, 1858 yılında Papa IX. Pius tarafından kutsanmış olmasına rağmen otuzüç kişilik azizler listesine alınmamıştır.

Şimdi, bazı eserlerinin içeriklerinden yola çıkarak Ramon Lull'un çağına katkısı üzerinde duralım.

Raymond Lull, 1274 -1275 yıllarında, Şövalye ve Şövalyelik mertebesi kitabını yazdı (The Book of Knighthood and Chivalry).

Ortaçağ'dan günümüze ulaşan üç adet seküler Şövalye el kitabı vardır:

İlki, Ordene de Chavalerie (Şövalyelik Nizamı) adlı yazarı bilinmeyen, XII. yy tarihli bir eserdir. İkincisi, XIV. yy tarihli Geoffrey De Charnay¹⁶ yazdığı bir Şövalyelik kitabıdır ki, diğer ikisinden alıntılar ve kendi katkılarıyla oluşturulmuş karışım bir eserdir. Üçüncüsü ise, ilkyazımı Katalanca olan Ramon Lull'un şövalyelik kitabıdır¹⁷, o dönemin bu popüler eseri Ortaçağ İngilizcesi dışında birçok dile çevrilmiştir. Kitap kısaca, Şövalye olmak arzusundaki bir silahtarın¹⁸ yolda giderken atının (pony-midilli) üzerinde uyuya kalmasını, yolunu kaybeden bu şövalye adayının eski bir münzevi şövalye tarafından bulunmasını, onunla konuşan bu eski şövalyenin, genç

¹⁵ Nicolau Aymerich ünlü Katalan teolojist ve Engiziyon sorumlusu (Görevlisi)

¹⁶ Jack of Molay yakılırken onunla beraber yakılan seçkin Tampliye şövalyesi

¹⁷ Yazılış tarihi sırasına göre ikinci

¹⁸ Squire-ecuyer-Şövalye yardımcısı

adamın bir şövalyeden neler beklendiği konusunda hiçbir fikri olmadığını şaşırarak görmesini, genç adamın tek derdinin meşhur olmak ve övgü almak olduğunu fark etmesini, bunun üzerine yaşlı ve eski şövalyenin ona rehberlik etmeye karar vermesini hikaye eder.

İlk bölümde, Tanrı'ya yaptığı hataları itiraf etmesi, ona hizmet etmek için tüm günahlarından arınması gerektiğini anlatarak kurtarıcısına (Jesus-savior) kavuşabileceğini anlatır. Daha sonraki iki bölümde, şövalyelik faziletleri ve görevlerini anlatarak, genç şövalye adayının yolunu aydınlatır. Ramon Lull'un kendisinin de bir şövalye olarak geçmişinin olduğu da unutulmamalıdır.

Diğer bir kitabında, Sevme ve Sevilme ¹⁹ Tanrı sevgisinin yüceliğini ve pişmanlıklarını anlatan Ramon Lull, geçirdiği ruhsal evrelerden yola çıkarak, kendi ruhsal yolculuğunu alegorik bir yaklaşımla anlatır. Kendisini, İlâhî Gücün bir Troubadour'u²⁰ olarak niteler.

Ramon Lull'un en önemli eserlerinden biri de Ars Magna'dır (Büyük Eser). İnançsız²¹ kişilerin Hıristiyanlık dinini benimsemelerini sağlayacak bir felsefî dil ve metot bulma arayışı onu bu eseri yazmaya götürmüştür. Ramon Lull'a göre bu anlatım ve dil evrenseldir; çünkü bu dilin anlatım düzlemi olan Kombinatuar da evrenseldir. Ramon Lull, anlattığı içerikte bütün insanların ortak fikirlerinden oluştuğu için o da evrenseldir. Dolayısıyla, İnançsızlar doğru dine ²² döndürülebilirler.

Bu görüş farklı dil, ırk ve dinden insanlar arasında evrensel bir armoni ütopyası olan Fransisken düşüncesinin²³ değişmez niteliğidir. Fransiskenler, R.Bacon, Ramon Llull bir misyonerlik şevkiyle askeri olmayan diyaloga dayalı bir Haçlı Seferi çağrısının peşi sıra, dil sorunu merkezli bir dünya ve din kardeşliği Ütopyasına sahiptiler. Ramon Lull her yazısında ve vaazında kılıçla değil, kalemle savaşılmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Şimdi kısaca Ars Magnaya bir göz atalım:

19 Love and to be Loved

20 XII ve XIII yüzyıllarda, genellikle Fransa'nın Güneyinde konuşulan diylekle müzikal şiiir söyleyen saz şairlerine verilen ad

21 Hıristiyan olmayan kişilerin

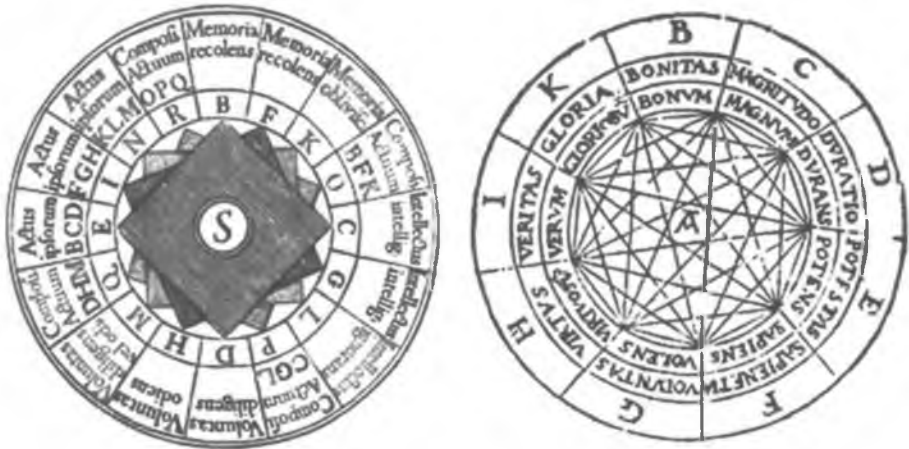
22 Hıristiyanlığa

23 Kurucusu olan Saint Francesko'nun fikirlerinin temelini oluşturduğu mezhepsel doktrin

1275 basılıp 1305 te yayınlanan kitabı “Ars Genaralis Ultima” veya “Ars Magna” adlı eserinde Zairja adlı bir alet kullanan Arap astrologlardan esinlendiği düşünülmektedir.²⁴ Kısaca Ars Magna’dan bahsedelim.

Lull’un sanatını yapılandığı bu eserde ana fikir, Hıristiyanların da, Müslümanların da Yahudilerin de hep birlikte kabul ettikleri teori: “Elemanlar Teorisi” idi. Hermetik köklere sahip bu teoride, doğadaki her şey dört elemandan oluşuyordu Bunlar toprak, su, hava ve ateşti. Bunlara denk düşen nitelikler ise soğuk, nemli, kuru ve sıcaktı. Dört **kardinal eleman** ve bunların özelliklerinin çeşitli birleşimler, uyuşumlar ve çelişmeler yarattığı düşünülüyordu. Elemanlar Teorisi, yıldızlar evrenine de yansiyarak, yedi gezegen ve oniki burç (soğuk, nemli, kuru ve sıcak) özelliklere dominant (baskın) olarak sahip oluyorlardı. Bu yaklaşım, Astrolojik olarak değerlendirilmese de, bir tür yıldız bilimi diye adlandırılabilir.

Ramon Lull, Ars Magna’da üç dini geleneğin de kabul ettiği; tanrının adları veya tanrının nitelikleri ile ilişkilendirmişti. Tanrısal yücelikleri: Bonitas – İyilik’i, “B”, Magnitudo – Büyüklük’ü, “C”, Eternitas – Sonsuzluk’u “D”, Potestas - Güç’ü “E”, Sapientia – Bilgelik’i “F”, Voluntas – İstek’i “G”, Virtus - Fazilet’i “H”, Veritas – Hakikat’i “I”. Gloria – Zafer’i “K” büyük harfiyle, aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi ifade etmiştir:

Sonsuz olan (Absolute) ise büyük “A” Harfi ile sembolize ediliyordu.

²⁴ Daha fazla bilgi için Umberto Eco'nun Avrupa Kültürü adlı kitabında detaylı bilgi bulunmaktadır. AGAL'daki konferansta bu bilgi ek olarak verilmiş olmasına karşılık bu metinde yer azlığından dolayı veremiyoruz

Üç dinin bilgeleri de, Tanrı'nın iyi, büyük, sonsuz, güçlü, bilge gibi niteliklerinde fikir birliği ediyorlardı.

Burada, Lull'un görüşlerini vulgarize ederek ifade etmeye çalıştık. Ama olay çok daha karmaşıktır. Kodlamalar ve kombinasyonlar bir tür cebir şeklinde yorumlanabilirken, kullandığı kare, üçgen ve daireler de bir tür geometriyi çağırıyordu. Üçgen olan, Tanrısal olanı; daire, göksel olanı; kare ise, dört elemanı işaret etmekteydi.

Buanlatımda, Kabalacılığın etkisi aşikâr bir şekilde gözükmektedir.²⁵ Lull'un Tanrısal adları ve harf kombinasyonlarının kaynağı Kabalanın karakteristikleri arasındadır. Ancak, Kabala'da Tanrısal adlar İbranice iken, Lull'da Latince harfler ve isimler kullanılmıştır. Bu ise, Kabalacılar'ın İbrani kutsal yazılarındaki sözsel gizemlerini ortadan kaldırmakta ve Lull'un artık Hıristiyan Kabalası yöntemini ve yaklaşımını kullandığını düşündürmektedir.

Ramon Lull, bu yaklaşımın; yani, Hıristiyanlar ve Yahudiler ile Müslümanların eşit olduğunun; sadece Trinitiyi²⁶ kabul etmelerinin bu üç büyük dinin mensuplarını birleştireceği düşüncesinde idi.

Albert Pike, "Morals and Dogma" adlı eserinde; "Esasında bir Rose-Croix olan Dante'nin İlahî Komedi adlı eserinin Cennet bölümünde; Heizekel'in beş köşeli yıldızı gibi, bir Haçla bölünmüş bir dizi kabalistik çember vardır. Bu haçın ortasında bir gül açar ve Gül - Haç (Rose – Croix) üstatlarının sembolü, ilk defa halka nerdeyse tümüyle açıklanır" diye ifade eder.

İlahî komedyasında Dante, Hz. Muhammed ve Hz. Ali'yi dokuz katlı cehennem en alttan bir evvelki sekizinci katına yerleştirmektedir. En dipteki dokuzuncu kat ise, mutlak bir güç olan Lucifer'e²⁷ (Şeytana) ayrılmıştır.

Bu değerlendirmeler ışığında Ramon Lull'un, İslâmiyeti, Hıristiyanlığı ve Yahudiliği Trinitar bir formda, felsefi olarak birleştirme çabası, Ortaçağın karanlığında bir kıvılcım gibi gözükmektedir. Ramon Lull, her zaman kılıçla değil, kalemle savaşılmışının gerektiğini ifade etmiştir. Tıpkı

²⁵ Zohar muhtemelen 1275 tarihinde yazılmıştır

²⁶ Teslis-Üçleme

²⁷ Lucifer Latince -Işık Getiren- anlamına gelir. Sabah Yıldızı -Venüs- için de kullanılan bir isimdir. En yaygın kullanımı Şeytanın lakaplarından biri olmasıdır.

Petrus Venerabilis²⁸ gibi, Hıristiyanlığın İslâmı ile olan mücadelesinde, “Silahla değil sözle, güçle değil akılla, kinle değil sevgiyle” yaklaşmayı ana tema olarak işlemiştir. Yaşamında, Kutsal Topraklar’a silah gücüyle giden birçok şövalyenin silahla yok olduklarını görmüştü.

Bunun yanı sıra Tanrı’nın kendisini Sarazenler’e vaaz verip, onları Hıristiyanlığa kazandırmakla görevlendirdiği konusunda da hiçbir şüphe duymuyordu. Ramon Lull, yaşamında bir felsefe öğretmeni gibi değil bir misyoner gibi ölmeyi hayal ediyordu ki bu rüyası gerçekleşmiştir. Bu yüzden, Ramon Lull’un yaşam felsefesini,²⁹ “Dolu dolu yaşayanlar, yaşamına anlam kazandıranlar ölmez” olarak özetleyebiliriz.

Ortaçağın Skolastik düşüncesi, bilgi edinmenin beş metodu olduğunu ileri sürüyordu:

1. Gözlem, 2. Okuma, 3. Dinleme, 4. Söyleşi, 5. Meditasyon

Ramon Lull, bu beş metoda bir altıncısını ekledi: Arınma (Purification)

Bugün kullandığımız, *Tefekkür Hücresi*³⁰ içimizdeki yani vicdanımızın derinliğindeki mağaraları ziyaretin kökleri buradan gelir. Yine tefekkür hücresinin elemanları, Tuz, Cıva, Kükürt, V.İ.T.R.İ.O.L, Kum Saati³¹ ve Horoz³², Rose-Croix’lardan Masonluğa geçmiş kavramlardır. Ne yazık ki, Türk Masonluğunda bu semboller çok azaltılmıştır. Anglo Sakson Masonluğu’nda ise hiç rastlanmamaktadır.

P. Naudon Kardeş, Ramon Lull’u değerlendirirken: “Doğal olarak ve hiçbir tabuya bağlı kalmadan Müslümanlara yaklaşmış, kendileriyle ilişki kurmuş, Sufilikten etkilenerek Hıristiyanlar ve Müslümanlar arasında bir yakınlaşma olması için çaba harcamıştır” demektedir.

28 *Kuran-ı Kerim’in ilk çevirisi 9. yy’da Kaiser II Michael’in emriyle eski Grek halk diline yapılmıştır. İspanya’da Manastır Başrahibi olan Petrus Venerabilis von Clany Kuran-ı Kerim’i Latinceye çevrilmesine ön ayak olan kişidir. 1142 yılında Robert von Kitton adlı bir İngiliz tercümanı motive ederek bu çeviriyi sağlamıştır. Bu tercüme için çabasının nedeni Kuran’ın öğretisinin yenilgisinin silah yoluyla değil sözlerin gücüyle sağlanabileceğine inanması ve bunun için de İslamın temel kurallarının bilinmesinin zorunlu olduğu düşüncesi idi.*

29 *“He that lives by the life can not die”*

30 *Chamber of Reflection*

31 *Orakla beraber olması anlamını derinleştirir*

32 *Uyanıklık-vigilance*

Raymond Lull'a saygı adlı Salvatore Dali'nin bir tavan resmi

BİR ALŞİMİST ve ROSE-CROIX OLARAK RAMON LULL

Sözlü tarih mirasımıza göre, eski Gül-Haç kardeşliğinin 1614 yılında basılan "Fama Fraternitatis" ten çok önce, 1118 veya 1188 yıllarında kurulduğuna dair iki ayrı yaklaşım vardır. Bu konuda tek yazılı belge, Baron Rode West'in (Baron de Westeroode) 1784 yılında yazdığı, Acta Lamatorum (i. 336) adlı bir mektuptur. Baron Rode Weste, hem Philalethes Locasının âmil azası, hem de Ratisbon Şehir Konseyi üyesi idi. A.G.Mackey Kardeş de çalışmalarında bu kaynağı kullanmıştır.

Sözlü tarihe göre, MS 42-43 yıllarında İsa'ya bağlı Havariler ve onların etrafında oluşan topluluk; Suriye'nin kuzeyine, Antakya civarına gelmişler ve bu topluluğun başına geçmesi için Kıbrıs'tan Barnabas'ı davet etmişlerdi. Bu topluluğu Yahudiler "Galileliler" veya "Nasıralılar" diye adlandırırken, Paganlar (Hellenler) ise Hıristiyan'lar adını vermişlerdir. Hıristiyan kelimesinin kullanımı ilk olarak o tarihlerdedir.

İsa'nın Havarilerinden St. Marcus, MS 45 yılında Mısır'a İskenderiye'ye gitmiş ve ilk Hıristiyan kilisesini kurmuştu. Memphisli bir Serephian (Serapsis = Osiris+Apis) Rahibi olan Ormus'la çok yakın ilişkiler içinde olmuş, Ormus ve altı yol arkadaşını vaftiz etmişti.

İşte Ormus (Ormus), Kadim Mısır öğretileri ile Hıristiyan akidelerini birleştirip Işık Bilgeligi Kardeşliğini³³ kurmuş ve amblem olarak bir kızıl haç kullanmıştır. Diğer taraftan Essenier'ler ve bir kısım İbraniler,

33 Türkiye'deki Masonik yazılar ve araştırmalarda ifadenin kuvvetlendirilmesi, ya da daha iyi açıklanması için Nur ve Ziya bilgeliği terimi genellikle kullanılmaktadır

Süleyman'ın Hikmeti okulunu kurmuşlardı. Ormus ve Biraderleri Essenilerin bu yapısı ile MS 151 yılında birleştiği kayıtlardan anlaşılmaktadır.

Bir anlatıma göre, IV. yy'da bu nizamın sadece yedi üyesinin kaldığı, ancak XII. yy'da Templier'lerin katılımı ile eski parlak çağlarına döndüklerini sözlü tarih bize iletmektedir.

Albert Pike Kardeş, bunları "Doğu'nun Eski Gül - Haç Kardeşliği" olarak tanımlamaktadır. Ramon Lull da Paracelsus da, Ackhard, Böhme ve onların izleyicileri de köklerini buradan alan Hermetik Tradisyonu kullanmışlardır. Decartes, hermetik bilimle ilgili olarak, İsaac Breckmanla (Nisan 1619) yazışmalarında özellikle Agrippa ve Raymond Lull ile kendi düşüncelerindeki paralel görüşleri ifade eder. 1598'de yayıncı Lazare tarafından Strazburg'ta basılan Ars Magna metninin ilk iki³⁴ Rose-Croix manifestosu üzerinde etkisinin olduğu konusunda araştırmacıların ortak bir kanaati vardır. Araştırmacılar özellikle manifestonun dayandığı sağlam doğrular yaklaşımının Ars Magna'yı çağrıştırdığı konusunda da ayrıca dikkat çekerler.

Sözlü tarih, Ramon Lull'un bu nizama³⁵ Villonova'lı Arnold tarafından tekris edildiğini, Alchemie ile ilgili sırlara da vakıf olduğunu bize söylemektedir. R. Lull'un, Alchemie çalışmalarının bilinen somut örnekleri arasında: Potasyum bikarbonatı keşfetmesi, amonyum karbonat ile nitrik asidi ayırıştırması sayılabilir.

Charles Dickens'in çıkardığı Household Words adlı derginin 273. sayısında, R. Lull'un Alchemist yeteneklerine dikkat çekilir. Kendisinin bir hayranı olan Westminster Piskoposu John Cremer'in ³⁶ ısrarı üzerine İngiltere'ye gitmiş ve sözlü tarihe göre İngiltere'de kaldığı dönemde Roger Baconla dost olmuştur. Diğer taraftan, Templier'lerin hamisi ve onu ısrarla İskoçya'ya davet eden Robert Bruce'a Metalleri Dönüştürme San'atı (Art of Transmuting Metals) adlı bir risaleyi yollamıştır.

III. Henry'nin oğlu II. Edward'ı da tekris ettiği söylenir. Şimdi, İngiltere'de

34 Basılış sırasına göre değil yazılış sırasına göre

35 Order

36 Westminster kayıtlarında böyle bir isim gözükmemektedir. Buna karşın böyle bir ismin varlığı konusunda ciddi kanılar vardır. Bu durumun değerlendirilmesinde o dönem Alşimistlerin çok tehlikeli bir yaşam sürdürdükleri yaşamlarını korumak için müstear isim kullandıkları ve John Kremerin de böyle bir ad olduğu düşünülmektedir. Nitekim Hermetik eserler müzesinde bu unvanda ve isimde bir kayıt bulunmakta ama Westminster Piskoposlarının liste kayıtlarında böyle bir isme rastlanmamaktadır.

bulunduğu dönemin efsanevi tarafına gelelim. Cremer, Ramon Lull'dan metalleri altına dönüştüren tozun formülünü öğrenmiş, bu toz kusursuz bir hale gelince de onu Kral'a hediye etmişti.

Raymond Lull'un, bu tozun kullanımında sadece bir tek koşulu vardı:

“Yapılacak olan altın ne sarayın lüksleri için, ne de Hıristiyan bir kralla yapılacak savaşta kullanılmayacaktı.”

Kral Edward söz verdi ve Ramon Lull Londra Kulesinde çalışmaya başladı. Londra kulesindeki çalışmalarından ve Kral Edward ile ilişkilerinden yazılı tarihte de bahsedilir.

Efsane devam eder ve Ramon Lull 20 ton kurşun, kalay ve civayı saf altına dönüştürür. Bu altınlardan yapılan sikkelerden bazılarının bazı koleksiyonlarda yer aldığı ileri sürülmüştür. Archibald Cokren'in nakl ettiğine göre bu madenleri altına dönüştürme işinden elde edilen 50.000 Sterlin değerindeki altın Krala verilmiştir.

Yine ilginç olan, Dr. Edmund Dickersen'in R. Lull'un Westminster sarayında çalıştığı oda boşaltıldığı zaman, bazı işçilerin sonraları onları çok zengin yapan bir toz bulduğunu anlatmasıdır.³⁷

II. Edward'ın harisliği ve gözü doymazlığı yüzünden, R. Lull dostu Cremer vasıtasıyla İngiltere'den ayrıldı. İleri yaşına karşın, Tunus'a üçüncü misyonerlik seferine gitti. Müslümanlarca Bugia yakınlarında taşlanarak yaralandı. Birçok kaynak orada öldüğünü söylese de, yazılı kaynaklar kendisini Cenevizli gemicilerin ya da tüccarların nefes alırken bulduklarını, gemiye taşıyıp Mallorca'ya doğru yola çıktıklarını, ancak 28 Haziran (bazı tarihçilere göre ise 30 Haziranda) sahil görüldüğü zaman son nefesini verdiğini. Mallorca'da, genel vali ve tüm soyluların katıldığı bir cenaze töreniyle, ailesine ait St. Ulma Chapel'ine defnedildiğini anlatmaktadırlar.³⁸

37 Aktaran Manly P.Hall-Tüm Çağların Gizli Öğretileri s.468

38 Bu araştırma AGAL çalışma programında yer alan bugün Ebedi Maşruk'taki Locada çalışmalara devam eden HBÂ Sahir Erman Biraderimizin teşvikiyle AGAL'ın Üstadı Muhteremi olan Okan Işın Biraderimizin devam ettirdiği çalışma bütünü'nün bir parçasıdır. Çalışmada El-Gazzali ile Raymond Lull'un çağlarına katkıları mukayese edilmesi amaçlanmış olup benim çalışmam Raymond Lull içermekle beraber meraklı kardeşler için El-Gazzali ilişkisini de bir dip not olarak sunmak istedim.

- a) Her ikisi de geçirdikleri bir ruhsal travma yüzünden yaşamlarını değiştirip kendi ideallerine uygun yeni bir yaşam tarzına geçmişlerdir.
- b) Her ikisi de İbn-i Rüşd'ün taviz vermez karşılarıydı.
- c) Her ikisi de Hermetik mirastan pay almışlardır (Raymond Lull, Rose-Croix

MASONLUK ve RAMON LULL

Ramon Lull, şu özellikleri ile çağından ayrı düşmekte ve Masonik düşünceyle yakın ilişki içine girmektedir.

1. Dinlere ve inançlara gösterilen Tolerans:

(Ortaçağın karanlığında) Ramon Lull'un, tüm dinlere karşı gösterdiği tolererans'ın bir benzerini; her ikisi de Rose-Croix olan James Anderson veya anayasayı esas onun yazdığı rivayet edilen J. T. Désaguliers kardeşler de göstermişlerdir. İlk Masonik Anayasayı hazırlarken; Katoliklerin, Protestanların, Anglikanların, Presbiteryenlerin ortak bir paydada birleşmesini sağlayıp, Spekülatif Masonluğun içinde inanç boyutunda bir barış sağlaması bizce Ramon Lull'un mirasının Hür Masonluktaki bir uygulamasıdır diye yorumluyoruz.

geleneginden, Gazzali'de İhyâ'da bu bilgiyi verir).Örneğin, İhyâ'daki bölüm başlıklarından ilgili olanı "Nefsin kınanması ve tekdiri" iken, Hermes'in Kitabının adı "Nefsin Kınanması"dır. Her ikisi de "Ey Nefs" diye başlamaktadır. Gazzalinin Hermes'ten aldıkları ve tekrarları uzun bir liste oluşturur. İlgilenen kardeşlere A. Bedevi'nin"Batı düşüncesinin oluşumunda islamın rolü" adlı kitabını salık veririz.

- d) Ramon Lull, *El -Gazzali'yi okumuştur, ama Gazzali Ramon Lull'u okuyamamıştır (Doğumu: 1058 Ölümü: 1111). Dolayısıyla Ramon Lull'da El-Gazzali'nin kuvvetli etkisini görmemize rağmen, El-Gazzali'de Ramon Lull'un etkisinin olmaması bu nedenledir.*
- e) *El-Gazzali'nin Latinceye tercüme edilen eserlerinde, daha önce de belirttiğimiz gibi, farklı okullara mensup kişilerce çevrilmesi (Örneğin: Makâsud-ı Felâsife - Liber Algazelis de Summa Theoricae Philosophia). Vatikan ve Venedik nüshalarını tercüme edenlerin Dominicus Archidiaconus ve Johannes Magister oldukları ve bunlar tarafından Toledo'da tercüme edildiği bildirilirken (1250 veya 1275 de olduğu zannediliyor). 1506 Venedik baskısında tercüme edenin Segovia başpiskoposu Dominicus olduğu belirtilmektedir. Bunun sonucu olarak da ilk çeviride önsöz yer almamıştır ve bu onun batı dünyasınca Aristocu bir düşünür olarak tanınmasına sebep olmuştur.*
- f) *Daha sonraları önsöz çevrilmesine rağmen, El-Gazzali'nin üzerine yapışan Aristoculuk yaftası ortadan kaldırılamamıştır. El-Gazzali'nin kitabının İbranice çevirisine yedi adet şerh yazılmış olup, beş adedinin kütüphane kayıtları kesindir.*
- g) *Her ikisi de, yeni-Platonculuk akımının takipçisiydiler. Öte yandan, R. Lull Latince'ye veya İbranice'ye tam çevirilmemiş olan Gazzali'nin İhyâ-i Ulûmî'd-din kitabını çok iyi Arapça bilmesi sayesinde, bir dizi kavram ve fikirlerine kaynak olarak kullanmıştır.*
- h) *Ramon Lull, "Tanrı'nın Yüz Adı" adlı eserinde, yine Gazzalinin "El-maksadu'l-esnâ fi şerhi Esmâil'lahi'l-hüsnâ" eserinden faydalandığı araştırmacılarca zikr edilmektedir.*
- i) *El-Gazzali'nin batı düşüncesine olan etkisini şöyle bir örnekle sonlandıralım: Paris'teki Decartes'in Kütüphanesinde, El-Gazzali'nin bir kitabının Latince tercümesinde: "Şüpheyakinin ilk mertebelerinden biridir" ibaresinin altının Decartes tarafından kırmızı kalemle çizilip, yanına "Bunu metod üzerine düşüncelerimize eklemekteyiz" diye not düştüğünü belirtelim.*

2. İnançları uğruna, Masonluk öğretisinin önemli bir parçası olarak yaşamını feda edebilmesi,

Masonluğun tüm ritlerinin öğretileri olarak Hakikati yaymak, doğruları savunmak, zulüm ve istibdatla savaşmak, Hürriyet mücadelesinde en ön safta olmak, gerekirse bunlar için yaşamlarını riske atmak ve bunun bedellerini ödemenin yüceliğini Kardeşlerine bir görev olarak öğretmenin dışında bir yaşam tarzı olarak öğütlemesiyle, Ramon Lull'un yaşamı ile paralellik arz etmektedir.

3. Arınma yoluyla kendini bilme ve tanımak yolunda değişimini sağlayabilme (Kendini Yüceltme); Masonik dogma, inisiye olan kardeşlerin kendi vicdanlarının derinliklerine yolculuk yapıp oralandaki karanlıklardan kurtulmayı ve Gizli Taşı ortaya çıkarmayı bir dereceler silsilesinde öğretir ve bunun metodunu kullanmak üzere onlara nakleder.

4. Kısaca, V.İ.T.R.İ.O.L dediğimiz kelimeyi böyle yorumluyoruz. VİTRİOL'un açılımlarının tek olmadığını da hatırlatalım. İlk yaygın anlatımı, localarda gördüğümüz kadarıyla: “Visita Interiore Terrae Invenies Occultum Lapidem” - Arzın içini ziyaret et, orada arındırılacak gizemli taşı bulacaksın” açılımı da kullanılmaktadır.

5. V.İ.T.R.İ.O.L'un başka açılımları da vardır. Örnek olarak: “Visita Interiorem Terrae Rectificando Invenies Operae Lapidem” - Arzın içini ziyaret et. Oradaki taşı işleyerek arınacaksın anlamında da kullanılabilir. V.İ.T.R.İ.O.L Alchemistlerden Rose-Croix'lara, onlardan da Masonlara intikal etmiştir. Bu anlamda, Ramon Lull'un hem bir Alchemist, hem de bir Rose-Croix olduğunu belirtmeye gerek olmadığını düşünürüz.

6. Spekülatif Masonluğun köklerinden biri olan ve günümüzde hemen her Masonik Ritte yaşayan, Rose-Croix derecesiyle vücut bulan, Kadim Rose-Croix Nizamı'nın ilkelerini yaymaya çalışması ve Nizam'a yeni inisiyeler kazandırması; her zaman İman, Umut ve Şefkat üçlemesini (Teslisini) yaşamında uygulaması ve günümüzde de kalan bu mirası Spekülatif Masonluğun ilkeleri ışığında sürdürülmesi anlamına gelmektedir.

7. Onyedinci yüzyılın ortalarında yaşayan Henry Adamson bir şiirinde şöyle der:

Ce que nous présageons n'est pas à négliger
Car nous sommes Frères de la Rose-Croix
Nous avons le mot maçonnique et la seconde vue
Et nous pouvons prédire à l'avance les choses à venir.

**Bizim öngördüklerimizi yabana atmamak lazım
Çünkü biz Rose-Croix Kardeşleriyiz
Masonik kelime ve ikinci bir görüşe sahibiz
Ve olaylar gerçekleşmeden onları söylemeye muktediriz.
(Çev. Burak Karacebe K.)**

Yine 1724 yılında yayınlanan, "Masonların Gizli Tarihi" adlı eserde, "Rose-Croix'ler ve Masonlar aynı inançtaki Nizamın Kardeşleridirler" denmektedir.

Kadim bir Rose-Croix olan Ramon Lull'un ise Spekülatif Masonluğa etkisinin olmaması düşünülebilir mi?

Zaten bütün bunların ötesinde, 1785-87 arasında Paris'te düzenlenen Philalètes Konvanı'nda yapılan çağrı ve Konvanda alınan sonuçlarda Spekülatif Masonluğu etkileyen kişiler içinde Kral Arthur, Raymond Lull, İskenderiye Okulu ve Templier'ler, Pisagor, Ormus gibi düşünür ve teşkilatlar anlatılırken, Raymond Lull'a sıralamada en üstte yer verilmiştir. Bize kalan önemli, genel olarak İnsanlık, özel olarak da Masonik kültür mirasının belgelerinden biri olması dolayısıyla Raymond Lull hakkında Eski Üstatlarımız tarafından görüşlerimizin paylaşıldığını ve bu konuda zaten var olan bilgileri sadece hatırlamamıza vesile olduğunu düşünmekteyiz. Bu tarihsel açıdan önemli İnisyeyi Kardeşlerimize kısaca hatırlatalım istedik.

KAYNAKLAR

<i>Filozoflar Ansiklopedisi C.II-III</i>	<i>Cemil Sena</i>
<i>Ezoterik Sözlük</i>	<i>Helmut Werner</i>
<i>Gül Haç</i>	<i>Ömer Tecimer</i>
<i>İslam Felsefesi</i>	<i>Hilmi Ziya Ülken</i>
<i>Avrupa Kültürü</i>	<i>Umberto Eco</i>
<i>Ortaçağ Estetiğinde Sanat ve Güzellik</i>	<i>Umberto Eco</i>
<i>Ortaçağı Düşlemek</i>	<i>Umberto Eco</i>
<i>Encyclopedia of Freemasonry</i>	<i>A.G. Mackey</i>
<i>Masonluğun Kökenleri</i>	<i>Paul Naudon</i>
<i>Commentaries on Higher Degrees of A.A.S.R</i> <i>E.K.S.R 15° Derece kılavuzu</i>	<i>Sahir Eрман</i>
<i>15° Kökleri Motifleri ve Sembolizmasına Bir Bakış</i>	<i>Erol Dolunay</i>
<i>18° Kökleri Motifleri ve Sembolizmasına Bir Bakış</i>	<i>Erol Dolunay</i>
<i>İslam Felsefesi Tarihi</i>	<i>Henry Corbin</i>
<i>Simya Sanatı ve Simyacılar</i>	<i>Archibald Cocren</i>
<i>İslam Güneşi</i>	<i>Sigrid Hunke</i>
<i>Masonluğun Kökenleri</i>	<i>Paul Naudon</i>
<i>Çırak – Kalfa-Usta</i>	<i>Tanju Koray</i>
<i>Batı Düşüncesinin Oluşumunda İslâmın Rolü</i>	<i>Abdurrahman Bedevi</i>
<i>Tüm çağların Gizli Öğretileri</i>	<i>Manly P.hall</i>
<i>İslam Düşüncesinin Batı Düşüncesine Etkileri</i>	<i>Prof. Dr. Bekir Karlığa</i>

İLK TÜRK RİTÜELLERİ: MIŞEL A. NORADUNKYAN ve İKİ ÖNEMLİ BELGE

Koray ÖZALP

The Early Turkish Rituals: Michel A. Nouradoughian and Two Important Documents

Following the foundation of Turkish Grand Lodge on August 1, 1909, the Turkish Masons who felt the lack of national rituals assigned Michel A. Nouradoughian to accomplish the task. With the support of Belgium Supreme Council in 1910, Bro. Nouradoughian successfully devised the first Turkish rituals written in French language for Entered Apprentice, Fellow Craft and Master Degrees. Subsequently in 1914, these rituals of ours were translated into Turkish in Arabic alphabet.

These documents which were found in Belgium, reveal the identity of a hidden hero of ours. We owe much to Bro. Nouradoughian and also commemorate him with great respect for his thorough studies in the establishment of our Obedience.

Mişel A. Noradunkyan ¹ 8 Eylül 1873'te Ortaköy'deki Surp Asdvadzadin Kilisesinde vaftiz olur. Babası Harutyun Noradunkyan'dır.² Fransa'da "De L'Ecole des Ponts & Chaussées De Paris" okulunda Yol ve Köprü Mühendisliği eğitimi yapar. Fransızca'yı ana dili gibi konuşur. İstanbul'da Galata'da bulunan Noradunkyan Han'da bulunan işyerinde sigortacılık,

¹ Farklı kaynaklarda aynı isim Mikayel ve Michel olarak da geçer. (Y.N.)

² PAMUKCİYAN, Kevork. (2003, s. 325). *Biyografileriyle Ermeniler*, Aras Yayıncılık, İstanbul.

komisyonculuk, mümessillik ve ithalat-ihracat işleri ile uğraşır. 1915-1923 yılları arasında Yüksek Ticaret Mektebi'nde "Sigortalar Muhasabesi" öğretmeni ve okul müdürü olarak görev yapar. Daha sonraları Romanya'ya yerleşir, 1949 yılında Ebedi Maşrik'a göç eder.

Selanik'te bulunduğu sırada Fransız obediyanasına bağlı Veritas Locası'nda Masonluğa kabul edilir. Loca'nın aydın kesime dâhil masonları arasında sayılır. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne girer. Daha sonraları İstanbul'a yerleşince, Fransız obediyanasına bağlı olarak kurulan Renaissance Locasının 8 kurucusu arasında yer alır. Jön Türkler ile Masonların bir arada bulunmasının, vatan yararına olacağını düşünenlerdendir. Bu konuda; *"görevimiz bundan sonra Jön Türk Komitesi'nin yarattığı güçlü yapı üzerine ülkede aktif rol oynamak, felsefi ve eğitici hümanist hamleleri geliştirerek güçlü birlikteliği sağlamak olacaktır. Selanikli mason kardeşlerimiz bu hamlelerin gerçekleştirilmesinde her zaman yanımızda yer alacaklardır."* diye fikirlerini beyan eder.³

Türkiye Yüksek Şurası'nın 1909 yılındaki re-organizasyonu ve aynı yıl Maşrik-ı Azam-ı Osmanî'nin kurulmasında en etkin kişilerden birisi olur. Bu amaç doğrultusunda Renaissance Locası'ndaki faaliyetlerini giderek yavaşlatmış ve tüm çalışmalarını yalnızca Osmanlı obediyanı kuruluşuna yönlendirerek, Jön Türklerin kurdukları İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne bir gönderme olduğu açıkça belli olan **"Terakki ve İttihat Muhipleri Locası"**nı kurmuştur. Böylece Jön Türklerle Masonlar millet ve vatan idealinde birleşerek, her biri bu görev doğrultusunda yer alır. Türkiye Büyük Locası'nın 1 Ağustos 1909 tarihinde yapılan seçimlerinde Büyük Hatip Yardımcısı olarak görev alır.

25 Haziran 1909 tarihinde Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti, Türkiye Yüksek Şûrası'nın kuruluşundan sonra, 21 Aralık 1909 tarihinde yapılan ilk seçimlerinde Büyük Umumi Hatip olarak seçilir.

"Noradunkyan, ağırbaşlı ve konulara daha geniş açıdan bakabilen bir yapıya sahiptir. Bu nedenle Locasına alacakları kişileri titizlikle seçmiş, aydın kişilikleri kurallara sadık kalmak ve mücadelede özveriden kaçınmak koşuluyla yanına alır. Türk üyeler için ideal mason olacak kardeşlerin yalnızca devrime olan yatkınlıklarının değil, anayasaya bağlı kalarak düzeni korumalarının da önemi üzerinde durur. Ayrıca, masonluğun zamanı yenileyen ve modernleştiren yönüne değinerek evrensel yapısı üzerine dikkatleri çekmekte, loca kardeşlerinin devrimin geleceğe açık yapılandır-

3 EK 1: GODF Arşivi, Paris, Renaissance Locası (Bédarride K.:in 11.08.1908 tarihli mektubu – 3 sayfa)

*malarını benimseyerek koruyacağına olan inancını dile getirir. Bu nedenle fikir sözcüğünün iyi değerlendirilmesi gerektiğini vurgular”.*⁴

Türkiye Büyük Locası 1909 yılında kurulduktan sonra, milli ritüellerin eksikliğini hisseden Türk Masonları bu görevi Mişel Noradungyan Kardeş verirler. 1910 yılında Noradungyan Kardeş, Belçika Yüksek Şûrası'ndan aldığı yardımlarla, Çıracak – Kalfa ve Üstat derecesindeki Türk Ritüellerinin Fransızca olarak yazılmasını gerçekleştirir. 1914 yılında bu ilk ritüelimiz Arap harfleriyle Türkçeye çevrilir. ⁵

Belge No: 1⁶

İstanbul, 24 Kasım 1910,

Michel Nouradounghian

Nouradounghian Han, Galata,

İstanbul

Pek Muhterem Belçika Büyük Doğusu

Brüksel Vadisi

Pek Muktedir Büyük Üstat,

Pek Sevgili ve Pek Münevver Biraderler,

4 ANDUZE, Eric. (2012). *Osmanlı Türkiye'sinde Masonluk 1908 – 1924*, çev. Can Kapyalı, Sokak Kedisi/Omnia, İstanbul.

5 Araştırmanın yazarı 2010 yılında Türkiye Yüksek Şûra'sı tarihi konusunda araştırmalar yapmak üzere gittiği Belçika Büyük Doğusu arşivinde daha önceki araştırma ziyaretlerinde bulamadığı Türkiye ile ilgili önemli belgeler bulmuştur. Bu belgelerin kaynağı sorulduğunda aldığı yanıt ilginçtir. Hitler II. Dünya Savaşı sırasında işgal ettiği Belçika'dan elde ettiği Mason Arşivini başkent Berlin'e götürmüştür; savaşın kaybedilmesiyle Berlin'e giren Ruslar bu arşivi ele geçirirler. Belçikalı Kardeşlerin uzun araştırmaları sonunda öğrenilen bu durum karşısında yapılan yoğun diplomatik girişimler sonunda Ruslar, Belçika Mason arşivlerini, bölümler halinde iade ederler. İşte Rusya'dan geri alınan bu belgeler arasında Türkiye ile ilgili olanlar arasında ilginç belgelerden ikisi bizim Çıracak – Kalfa ve Üstat derecelerine ait Türk Ritüellerinin yazarı ile ilgili olanlardır.

6 EK 3 : Noradungyan K..in mektubu

Siz biraderlerimin değerlendirmelerine sunmuş olduğum ırac ritüelinden sonra kendinden öncekini hem tamamlayan ve hem de devamı niteliğindeki ikinci derece ritüelini de değerlendirmeleriniz için yetiştirmeye çalışıyorum. Göreceğiniz gibi, nasıl ki ilk ritüelde amaç bireyin mükemmelleşmesi ise, ikincisinde ise temel fikir sosyal devlettir. Buradan çıkan genel felsefeye göre; giderek daha hatasız bireyler yaratmak suretiyledir ki, ideal sosyal devlet fikrine yaklaşılabilir ve böyle bir devlet hayata geçirilebilir. Dolayısıyla, bunu elde etmenin yolu bireyler de zaten aynı hatalar ve tutkuların muzdarip oldukları sürece amaçladıklarını elde etmekte asla başarı gösterememiş ve gösteremeyecek olduğu sosyal ihtilaller değil, yoğun bir evrimleşme sürecidir. Diğer bir ifadeyle sosyal devletin gerçek, doğal ve somut olarak ilerlemesi ve mükemmelleşmesi o toplumu meydana getiren bireylere bağlı bir iştir. İşte bu sınırsız ve büyük toplumsal sorun karşısında düşünce tarzımız budur.

Bu konuda olumlu değerlendirmelerinizi mümkün olan en kısa sürede elde etmekten büyük memnuniyet duyacağım. Zira bundan sonra gelecek olan üçüncü derece çalışmalarına da ciddiyetle eğilebilmem, bu şekilde mümkün olacaktır.

Pek Muktedir Büyük Üstat ve Pek Sevgili ve Pek Münevver biraderlerime en sadık ve kardeşçe duygularıyla...

İkincinin ekinde ilkinden bir nüsha daha gönderiyorum. Saygılarımın bir ifadesi olarak kabul etmeniz temennisiyle.

(İmza)

MICHEL SCHWABENBERGER

CONSTANTINOPLE, LE 24 Novembre 1910 Et. V. 10

XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX

11/11

Au Secrétariat Gr. Ori. de Belgique

Vat. de SCHWABENBERGER

T. P. Gr. M. 1.
T. C. C. et T. P. I. I. I. P. P. 1.

Faisant suite au Rituel d'apprenti que j'étais soumis à vos appréciations fraternelles je m'empresse de vous soumettre le Rituel du second degré qui fait corps et suite au précédent. Vous verrez que si dans le premier on s'est cherché le perfectionnement de l'individu c'est l'Etat social qui fait le principal objet du second. La philosophie générale qui s'en dégage exprime que c'est en forçant des individus de moins en moins défectueux que l'on peut arriver à s'approcher et tendre vers un idéal état social idéal. C'est donc par une sorte d'évolution intensive et non par les révolutions sociales, qui atteindraient jamais leur but tant que l'individu aura les mêmes défauts et passions. En d'autres termes le progrès et le perfectionnement réel, naturel, tangible, de l'Etat social est fonction de celui des individus qui composent cette Société. Nous sommes donc dans ce grade le grand et inévitable problème social.

Je serais très heureux d'obtenir votre appréciation favorable la plus tôt possible afin que je puisse m'atteler sérieusement à celui du 3ème.

Veuillez agréer, T. P. Gr. M. 1. et T. C. C. I. I. I. P. P. 1. l'assurance de mes sentiments fraternels et dévoués

Je joins à l'apprenti du 2ème un autre du 1er en vous priant de les accepter comme hommage.

Belge No: 2⁷

BELÇİKA BÜYÜK DOĞUSU Belçika Doğusu 2.10.5910 (1910)

Dosya No. 3510

Bay Rian-Nedgrot

Tüccar

Rue de Persil, No. 8

Brüksel

Hâkim Büyük Âmir,

İstanbul'daki Terakki ve İttihat Muhipleri Locası Üstadı Muhteremi olan Noradunkyan Birader ikinci dereceye kabul merasimleri için hazırlamış olduğu ritüelin bir nüshasını da bize göndermiş bulunmaktadır. Ben de bu ritüeli, ritüel komisyonu üyesi olan zatınıza gönderiyorum ve biliyorum ki bu tür bir çalışmayı sizden daha iyi takdir edebilecek bir başkası bulunmamaktadır.

Ritüelin yazarı, eserinin açıklamasını da eklemiştir.

Hâkim Büyük Âmir, çok samimi duygu ve saygılarımın kabulünü Kardeş selamlarımla kabul ediniz.

İmza

Bu ritüel, güzel bir felsefeye bağlı ve genel Masonik ilkelerle uyumlu olarak iyi bir biçimde yazılmıştır. Belki yolculuklar sırasında sergilenen araçlara daha fazla vurgu yapılabilir. Tek yapılabilecek eleştiri, ikinci derece ritüelimizin temelini oluşturan kompanyonajların tarihine ilişkin hatırlatmaların eksikliğidir. Ritüeldeki bu sembolizma, kompanyonaja benzer Şark Müslümanları arasındaki bir profesyonel yapının tarihi bir gösterimi ile değiştirilebilir.

7 EK 4: Belçika Büyük Üstadının mektubu

GRAND ORIENT
de
BELGIQUE

De Bruxelles, le 17e du 10e mo. 1870

NUMERO 47
N° 3570
FANCIOTATION

MEMBRE D'HONNEUR
NOM D'UNION B
PREMIER

Monsieur le Grand Maître,

J'ai l'honneur de vous adresser le
Procès-Verbal de la séance
des Vénérables du 17e du 10e mo. 1870. Vous
verrez les comptes de l'année et de l'année dernière
et les comptes de l'année et de l'année dernière. Je prie
votre Excellence de vouloir bien agréer les
vœux de la Commission
et de la Commission des Vénérables, sachant
que vous êtes le Grand Maître de la Commission
et de la Commission des Vénérables. Je prie
votre Excellence d'agréer les
vœux de la Commission
et de la Commission des Vénérables.

Monsieur le Grand Maître, Mes
vœux de la Commission

(Signature)
A. B.

Le présent est bien composé, notamment, il y a
une phrase qui est un peu longue, mais elle est
nécessaire pour le sens. Je prie votre Excellence
d'agréer les vœux de la Commission
et de la Commission des Vénérables. Je prie
votre Excellence d'agréer les
vœux de la Commission
et de la Commission des Vénérables.

ANADOLU'DA HOŞGÖRÜ

Tamer AYAN

Tolerance in Anatolia

This article deals with three great Turkish thinker/ philosophers, namely Mevlânâ [Jalaloddin Rumi], Hacı Bektaş Velî and Yunus Emre, who had lived in Anatolia in the 13th century. All three of them belonged to the Khurasan school of philosophy, in other words, the basis of Anatolian Sufizm. Khorasan Dervishes had mixed up in the same cultural crucible Christian communities living in Anatolia with immigrant Turkmen groups, through activities of education and reconstruction.

They had played a vital role in creation of the cultural integrity in Anatolia. Their system of thought based on tolerance and love for human being had spread shortly to the masses living in Anatolia which had been a great center of Christianity. In that era, Anatolia had been crushed under Mongolian invasion on one part and had faced with great political and economic crisis as well as struggles of throne on the other part.

Hacı Bektaş Veli, (1209-1271) who had settled in Sulucakarahöyük in such conditions improved his philosophy and began to educate his disciples. He had set up the rules of unity and tolerance on the basis of religion in rural Anatolia.

Another great scholar in Anatolia who had enlightened the humanity is "Mevlana Celaleddin Rumi". Mevlânâ had spread ideas of love and affection in urban Anatolia (Konya) between 1207-1273. He believed in the brotherhood of all humanity and differences among religions could not be related to God.

Yunus Emre, born nearly thirty years after Rumi's birth, had strolled through Anatolia city by city, village by village, reciting his poems of love and tolerance between 1240-1320.

GİRİŞ

Anadolu'da 13. Yüzyıldan alınan bir kesitle **Sevgi-Hoşgörü-Ümit Nurları** anılacaktır.

Sevgi nedir? Bütün insanlığı ve evreni sevmektir. Sevgi insanı çevreleyen her şeyin tek anlamıdır. Kim olursan ol, mutlak hâkim sevgidir. Sevgi yaradılışın sırrıdır.

Hoşgörü nedir? Hoşgörü, başkalarının inançlarına, görüşlerine, düşüncelerine, gelenek ve göreneklerine, yaşam biçimlerine saygılı olmak; onları hoş görmek, ayıplamamak ve suçlamamak olarak tarif edilmektedir. Hoşgörü için şu erdemlerin varlığı gereklidir: İnsanı sevmek ve ona değer vermek, kibir ve kinden arınmış olmak, alçakgönüllü olmak, bağınaz ve önyargılı olmamak, her türlü zulme ve baskıya karşı olmak, eşitlikçi olmak. Bu erdemlerden birinin yokluğu bile hoşgörüyü ortadan kaldırır.

Tüm insanların bu erdemlerin hepsine sahip birer hoşgörülü birey olabilmeleri, yeryüzündeki tüm halkların da böylesi hoşgörülü bireylerden oluşan ileri toplum düzeyine erişebilmeleri, belki de hiç gerçekleştiremeyecek bir ülküdür! Hoşgörü kavramından ne anladığımızı özetlemek gerekirse, bu kelimenin yabancı dillerde Latince kökenli *tolarare*'den gelen *tolerans* olduğu; hoşgörü kelimesinin bu terimi tam olarak karşılayamamasına rağmen yadırganmadığı ve konuşma dilinde çok kullanılan *hoş görmek* deyiminden türetildiği için benimsendiği görülür. Fakat taşıdığı anlam yönünden tolerans kelimesine çağdaş demokrasi terminolojisinde yüklenen anlamdan uzak düştüğü; Osmanlıca'da tolerans karşılığı olarak, *müsamaha*, *tahammül* hatta *müsaade* kelimelerinin kullanıldığı, ama hiçbirinin toleransa karşılığı olmadığı; ancak, en yakınının *tahammül* (katlanma) olduğu açıklanabilir.

Çünkü toleransın bütün karşılıklarında ortak payda olarak, biri güçlü iki taraf vardır, güçlü olan diğerini görmezlikten gelir, göz yumar, aldırış etmez ve katlanır. Hâlbuki çağdaş demokrasi düşüncesinin savunduğu hoşgörü anlayışında üst güç yoktur. Bu terimle anlatılmak istenen, çeşitli düşüncelerin, inançların, kültürlerin birbirlerine saygı göstermeleridir. Başka bir ifadeyle, günümüzde savunulan hoşgöründe kimse kimseyi hoş görmez, herkes birbirine saygı gösterir. Çünkü kimse kimseye üstün değildir. İşte, incelemeyi amaçladığımız kesit böylesi bir hoşgörüdür.

Şimdi incelenecek kesit, Anadolu'ya özgü sevgi ve hoşgörü temellerini atan büyük insanlık nurları **Mevlânâ, Hünkâr Hacı Bektaş Veli ve Yunus Emre'yi** kapsamaktadır.

Bunlardan daha öncesi yok mu denilebilir. Elbette vardır. Antik ve Eski Çağlara doğru gidildiğinde, Neolitik Çağ'da insanın insanımsılıktan çıkıp toplumsallaşması ve üretime dönük yaşamasından itibaren insanın fitratında olan kardeşlik ve hoşgörü pırıltıları elbette sezilmeye başlamıştır.

Anadolu Dionysos Misterlerinde, kardeşlik sevgisi ve hoşgörüye yönelik uygulamalar ilginçtir. Hattileri izleyen Hitit imparatorluğu kapsamında ve daha sonraki Lidya, Helenistik dönem, Roma, Bizans, Selçuklu dönemi de işlenen konu açısından güzel örnekler sunmaktadır. Böylece, çeşitli uygarlık mozağinin doğal bir sentezini sunan Anadolu halkı zaten kardeşlik sevgisi ve hoşgörü erdemlerine teşnedir. Doğrudan doğaya yönelik çok tanrılı inançlardan, genellikle zorla Hıristiyan monoteizmi doğrultusunda inanç değiştiren Anadolu halkında gerekli maya doğal olarak vardır.

Anadolu dışındaki İslâm dünyasında, özellikle Emevî döneminde içtihat, yani 'akıl kapısının' kapanması ile güzelliği gölgelenen bir inancı benimsemeye zorlanan Türklerde özgün Şamanizm'in doğaya dönük inançları da benzer erdemleri içermektedir. Gerek Anadolu'nun yerli halkı ve gerekse 10. yüzyılın başından itibaren kitleler halinde Anadolu'ya giren Türkler arasında inançsal açıdan bu ortak payda vardır.

Yerli de, göçmen de Hıristiyanlığı ve Müslümanlığı sonradan kabul etmişlerdir. Her ikisinin de ÖZ'ünde ortak inanç olarak doğaya ibadet ve inanç yatmaktadır. Sonradan benimsedikleri dinlerin kurallarını yumuşatmışlar ve doğaya yönelik eski inançlarının geleneklerini koymuşlardır. Ne Anadolu'nun Hıristiyanlığı Katolik'tir; ne de Anadolu'nun Müslümanlığı Arap tarzıdır. Her iki din de, çok tanrılı inançların eski misterlerinden gelen alışkanlıkla, dinlerin özündeki, kardeşlik, sevgi ve hoşgörü ilkelerini her inancın temeli olduğu gerçeğini çıkarmışlardır. Anadolu'daki yerli halkla göçmenlerin kaynaşması kolay ve çabuk olmuş; yan yana evler kurulmuş, komşuluklar başlamış, evlenmeler çoğalmış ve çeşitli dinlerin mensupları birbirlerinin inançlarına ve ibadetlerine hoşgörü ve sevgiyle bakarak birlikte yaşamayı bir hayat tarzı olarak benimsemişlerdir.

İşte bu **Anadolu Sevgi ve Hoşgürüsü'nün** tarifidir. Anadolu'da sevgi ve hoşgörünün temelinde, insanlığı misyonerler gibi güzellikle işleyen **Üç Büyük Işık**'ın saçtığı evrensel nur yatmaktadır. Dünyanın hiçbir yerinde böylesi parlak **Üç Büyük Işık**'ın aynı yüzyıl içinde yaşamasına ve aynı anda ışıldamasına rastlanmamıştır. **Ulu Yaradan**'ın Anadolu'ya özel imtiyazı ve lütfudur. Anadolu'da **Mevlâna-Hacı Bektaş-Yunus** tarafından **Sevgi-Hoşgörü-Ümit** ışığı yakılmıştır.

Avrupa'nın Ortaçağ kozasında zulmette yaşadığı karanlık dönemdir. Batı Uygarlığı çağdaş insanının dünyası henüz kurulmuş değildir. Batı dünyasının zihniyetini değiştiren, Kopernik, Thomas Moore, Luther, Bacon, Galile, Kepler, Leonardo da Vinci, Cervantes, Shakespeare henüz ortada yoktur. O çağda, yalnızca İlahî Komedyası yazarı Dante (1265-1321) vardır; ama, o da, Mevlânâ'dan takriben 50 yıl sonra doğup ölecektir. Hem de hümanizması Hz. Muhammed'i cehennem dibinde gösterecek kadar fanatik bir Hıristiyanî endekslidir. Rönesans hümanizminin temellerini atan Petrarca ve Boccaccio bile daha bir sonraki yüzyılın köşe taşları olmuşlardır. Avrupa Rönesansı, 9.-12. yüzyıllar arasında büyük gelişme göstermiş; Müslüman Rönesansı'nın bilimden tekniğe, felsefeden tıbbı, sosyolojiden sibernetiğe kadar eserlerinin tercümesine, Haçlı Seferleri ile aktarılan Doğu bilgilerine ve Endülüs Müslümanlarından transfer edilen İslâm kültür ve sanatı ile Antik Çağ eserlerinin çevirileri üzerine kurulmuştur. Daha sonra, İslâm dünyasında aklın dışlanması ile Doğu uygarlığı yerinde sayar ve hatta hızla gerilerken, akli rehber alan Avrupa'da Rönesansı izleyen Aydınlanma Çağı ve Pozitivizm akımlarının olumlu etkileriyle günümüzde çağdaş uygarlık olarak tanımlanan Avrupa Uygarlığı veya daha genel olarak Batı Uygarlığı meydana gelmiştir.

Avrupa'nın zulmette olduğu bu dönemde, önce Haçlı Savaşları ve sonra 1243 Moğol istilası ile manen ve maddeten perişan olan Anadolu'da **Sevgi-Hoşgörü-Ümit** nuru yanmıştır. Anadolu'nun evrensel insanlık nuru niteliğindeki bu büyük nurlar:

- * 1207-1273 yılları arasında Anadolu'yu kentsel kesim başta olmak üzere aşk ateşiyle tutuşturan **Molla Hünkâr Mevlânâ Celâleddin-î Rumî** ;
- * 1209-1271 yılları arasında Anadolu kırsalında birlik ve hoşgörüyü dinsel olarak kurallaştırıp hem gerçek hem efsane olarak kültüran **Hazreti Hünkâr Hacı Bektaş Veli**;
- * 1240-1320 yılları arasında Anadolu'yu kentte kırsalda adım adım gezerek Türkçeyi beste beste insan sevgisi ve hoşgörü ile işleyen **Sultan'ul Âşıkîn Yûnus Emre**'dir.

Bu **Üç Büyük Nur**, aynı bir eşkenar üçgenin köşe noktaları gibi, Anadolu'nun üç köşesinden aynı zamanda yanmaya başlamış; cehaletin zulmetini, taassubun vahşetini ve batılın zilletini aydınlatmıştır. Karanlıklar istemese de 'üç ümit nuru, üç sevgi şulesi' olmuştur.

Anadolu'da Mevlânâ, Hacı Bektaş ve daha sonra Yûnus'la, Avrupa'da Dante, yani aşağı yukarı aynı dönemde dinsel konuları işlemiş olan bu üç büyük insanı analiz edelim. Dante'nin incelenmesi gereken bir klasik eser olarak kalmasına karşın; Mevlânâ, Hacı Bektaş ve Yunus'un çağdaş insanlara ümit, kardeşlik sevgisi ve hoşgörü yönünden evrensel düşünce olarak çok yakın gelmesinin ve insancıl bir düşünce akımı olarak devam etmesinin sebebi Türk-İslâm tasavvufunda yatar.

Üç gönül adamının dâhil olduğu kaynağın **Horasan Erenleri** adıyla Belh-Horasan-Nişabur'a dayandığını ve kurucusunun **Tacûl Arifin Ebül Vefa Horasanî** ve **Piri Türkistan Hoca Ahmet Yesevî** olduğunu hatırlamak gerekir. Mevlânâ, Necmettin Kübrevî vasıtasıyla; Hacı Bektaş Veli ve Yunus Emre de Dede Kargın, Baba İshak, Baba İlyas **Altın Zinciri**'yle aynı kutlu kaynağa mensuptur. Dinsel inanç yönünden Ahmet Yesevî'ye bağlanan ekolün, töresel çizgisi de Dede Korkut geleneğidir.

Anadolu Tasavvufu da denen bu ekolün felsefi özelliklerini de hatırlamak gerekir. **İlâhî Sır** denilen bu anlayış, **Allah-İnsan-Evren** birliğinin idrakidir. Bu sırrın bilinmesi, 'Yaradan'dan ötürü Yaratılanın sevilmesine' bağlıdır. Yaradan ve yaratılan aslında her şey tek bir bütündür. Ne başlangıcı ve ne de sonu vardır. Kudret, canlı cansız her şeyin **ÖZ**'üdür. Daha doğrusu bütün evren ve insan Allah'ın çeşitli terkiplerde tecellisidir. Ezelden ebede Vücut-u Mutlak olan Yüce Kudret görünmeyi arzu edince **Kûn** emri ile önce evreni ve sonra bu evren içinde kendisine halife seçtiği insanı **ÖZ** nurundan hâlk etmiştir. Evren ve insan, Allah'ın ayniliğini yansıtan bir görüntüsüdür. Bu ayniliği en iyi yansıtan Yüce Varlık insandır. İnsan evrenin merkezi ve eksenidir. İnsan evrendeki tüm canlılar içinde akıllı ve bilgili olan tek varlıktır. Bilgi, insanı kendi özgülünde önemli kılan ve diğer varlıklara üstün tutan Allah'ın bir lütfudur. Bütün varlıkların yaratıcısı Allah ise de, O'nun bu yanını keşfeden akıllı ve bilgili insandır. Bilgili insan her yeniliğin yaratıcısıdır. Yaşanılan dünyaya düzen veren ve yöneten bilgili insandır. Bu düzenleme ve yönetmede, O'na ışık tutan bilim ile kucaklaşan akıldır. Akıl ise, Allah'ın et ve kemiğe bürünüp insanda varlık gösteren hâlidir. Bu, Birlik ilâhî sırdır. İlâhî sırrı kavrayamayan bilgisizler ve bağınazlar, bu düşünceyi kınamışlar; hatta Hallacı Mansur, Nesimi, Bedrettin, Pir Sultan Abdal, İsmail Maşukî vb insanlara acımadan kıymışlardır.

Konuyu uzatmamak için, tasavvuf konusunu erbabına bırakıp; üç büyük ışıktan Mevlânâ'yı, Hacı Bektaş Veli'yi ve Yunus Emre'yi gönül gözümüz gördüğünce ve gönül dilimiz döndüğünce insanlık sevgisi ve hoşgörü yönüyle anlamaya çalışacağız.

Mevlâna Celâleddin Rumi

Yüzyıllar boyunca üzerinde en çok yazılıp söylenen büyük şahsiyetlerden biri olan ve Doğu'nun Goethe'si Molla Cami'nin "*Ben o yüce insanı size nasıl anlatayım: Evet, peygamber değildir, fakat kitabı vardır*" diyerek yücelttiği Mevlânâ'yı tam mânâsı ve derinliği ile sizlere aktarabilmem imkânsız. Bu çalışmanın içine, değil Mevlânâ'yı, görüntüsünü bile sığdırmanın mümkün olmadığını idrak ediyorum. Onu anlatmaya çalışmak, 'bir okyanus içine bir şişe daldırıp' uzaklara taşıdıktan sonra "*Alın, okyanus budur!*" demeye benzer. O şişedeki su, evet, hem Mevlânâ'dır, hem de asla o değildir. Şunu da söyleyelim: berrak bir su birikintisinin aynasında bütün cihanı seyretmenin sırrını Mevlânâ öğretmiştir tüm insanlara. Bir zerre güzellikte, evreni Yaratanın tecellisini gösteren Mevlânâ'nın hoşgörüsüne sığınarak biz de, birkaç paragrafla onu hatırlamaya çalışacağız. Mevlânâ'yı tam olarak anlamak ve anlatmak da mümkün değildir; zaten bizzat kendisinin de bu konuyla ilgili iki sitemi var. Birincisi, "*Aşk nedir? diye sormuşlar; benim gibi olursan bilirsin*" demiş. İkincisi, "*Herkes bana kendi zannınca yar oldu; hiç kimse içimdeki sırları anlamadı*" buyurmuş...

Mevlânâ, 1207'de Horasan'ın tasavvuf ve ilim merkezi Belh şehrinde doğar. Asıl adı Muhammed Celaleddin'dir. Kendisinin "*Aslem Türkest, eğerçi Hindu güyem*" dediği gibi Türk asıllıdır. Babası, ilk eğitimini de aldığı, Sultan'ul Ülemâ olarak anılan din bilgini Bahaeddin Veled'tir. Moğol baskısı nedeniyle ailece Belh şehrinde göçerler; bir süre seyahat ettikten sonra, 1228 yılında Selçuklu Sultanı Alâeddin Keykubat'ın davetiyle Konya'ya yerleşirler. Anadolu yolundayken Şam'a uğradıklarında, Muhyiddin Arabî'yi ziyaret ettiklerinde; Şeyhül Ekber, Mevlâna ile ilgili şöyle bir keramette bulunur: "*Fesuphanallah, bir okyanus, bir derenin peşine takılmış gidiyor.*"

Mevlânâ, babasının göçmesinden sonra; Seyyit Burhanettin Muhakkik Tirmizî ile Şems-i Tebrizî ile Selâhaddin Zerkubî ile ve en sonra da Hüsameddin Çelebi ile hemhâl olur. Mevlânâ'nın içindeki, sevgi ateşini ilk yakan Hazreti Şems'tir. Buluşmaları "*iki denizin kavuşmasına*" benzetilir. Aslında yanmaya hazır çerağ haline gelen Mevlânâ'yı tutuşturan kibrittir, 23 Ekim 1244 günü karşılaştığı, Kalenderî dervişi Tebrizli Şemseddin, yani Şems-i Tebrizî... Mevlânâ böylece 'kitaptan hayata' geçer; Şems, Mevlânâ'nın bütün okuduğu kitapları bahçedeki havuza atar. Mevlânâ 37, Şems 60 yaşındadır. Bu buluşma bazıları tarafından, Sokrat ile

Eflatun'un dostluğuna hatta Goethe ile Schiller'in arkadaşlığına benzetilmek istenir. Mevlânâ'nın yedi eseri arasında, 25.700 beyitlik **Mesnevî'si** ve 90.000 beyitlik **Divan-ı Kebîr**'idir. Mevlâna, Divan-ı Kebîr'ini âvam için; Mesnevî'sini havas için yazmıştır. 17 Aralık 1273 Pazar günü, yaşıyan her canlı gibi ölümü tadar ve ebediyet âleminde Hakk'a kavuşur. Bu onun için, sevgiliyle vuslat anlamında, **Şeb-i Arus** (Düğün Gecesi, Gerdek Gecesi)'dir.

Mevlâna'nın hayatı, Seyyit Burhanettin Muhakkik Tırmızî ile **Çocukluk**, Selahaddin Zerkubî ile **Olgunluk** ve Hüsameddin Çelebi ile **Yaşlılık** olarak üçe bölünür. Oğlu Veled Çelebi, Şems-i Tebrizî ile başlayan **Alevlenme**, Selahaddin Zerkubî ile olan **Durgunluk** ve Hüsameddin Çelebi ile geçen **Olgunluk** dönemi olarak ayırır. Mevlânâ hiçbir tarikat mensubu değildir; Mevlevilik, oğlu Veled Çelebi ve torunu Ulu Arif Çelebi tarafından kurulmuştur.

Mevlânâ, bütün eserlerinde aşkı, sevgiyi, hoşgörüyü ve insan sevgisini işleyerek, bunların sebebi olarak insanlığın ve evrenin tek kaynağına çekmiştir dikkatleri... Ancak, Mevlânâ okyanusunda yüzerek ve alabildiğince kaplarımızı doldurmaya çalışarak hep beraber nasiplenmemiz ve kalplerden dudaklara ve oradan kulaklara intikal eden sözlerin, gönlümüzde manalanarak birer lâfz-ı Mevlânâ olması için, lütfen 'kulağınızın arkasına gönlünüzü' koyunuz. Bizzat Mevlânâ olarak düşününüz kendinizi. Çünkü kavanozun içindeki 'balın tadı camı dışarıdan yalarken' anlaşılmaz; mutlaka kapağı açıp bir parmak tatmak gerekir. Sizler de balı tatmaya çalışınız ki, 'muhabbete bereket gelsin'. Bir deyim vardır: "*Tatmayan bilmez!*" Lütfen, gönüllerinizdeki gamı kasaveti unuttun ve Mevlânâ'nın şu evrensel sevgi ve hoşgörü çağrılarına kulak veriniz:

*Gel! Gel! Yine Gel! Ne olursan ol! Yine gel!
Kâfir, putperest, mecusi olsan da gel!
Bizim dergâhımız umutsuzluk dergâhı değildir
Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da gel!*

Tüm hayatı ve düşünce yapısı değişip; aşk ve cezbe âlemine dalan Mevlânâ şöyle demeye başlar:

"Ben hacetler kıblesiyim; gönül kıblesiyim ben. Ben, Cuma mescidi değilim; insanlık mescidiyim ben. Gönlü saf sufiyim ben. Benim tekem âlem; medresem dünya benim. Değilim abalı sufilerden."

Mesnevî'nin başlangıç dizeleri:

*Bişnev in ney çün şikayet mî kûned
Ez cüdâyiha şikayet mî kûned*

*Duy! Şikâyet etmede her an bu ney
Anlatır hep ayrılıklardan bu ney*

*Der ki, feryadım kamışlıktan gelir
Duysa her gün, gözlerinden yaş gelir*

.....

*Olgunun halinden, hiç anlar mı ham
Söz uzar, kesmek gerektir vesselâm*

Hakk'a göçmeden önce söylediği şu gazeli:

“Öldüğüm gün, götürülürken, bende bu dünya derdi var sanma. Benim için ağlama. Yazık, vah vah deme. Şeytanının tuzacağına düşersen, o zaman eyvah demenin zamanıdır. Cenazemi gömdüğün zaman ayrılık deme; benim buluşmam ve kavuşmam o zamandır. Beni toprağa koydukları zaman, elveda demeye kalkışma. Mezar cennetin perdesidir. Batmayı gördün değil mi? Doğmayı da seyret. Güneşle aya batmaktan hiç zıyan gelir mi? “.

Mevlânâ'nın cenaze töreninde Konya'da yer yerinden oynar. Irk, din, mezhep, cins, inanç farkı gözetmeden büyük bir kalabalık sevgilisine giden Mevlânâ'yı saz, şarkı ve semayla uğurlar. **Huzur-u Pir** adı verilen **Kubbe-i Hadra**'ya sızlanır.

Ama Mevlânâ'nın bizzat uyardığı gibi:

“Ölümünden sonra mezarımızı yerlerde arama; ârif kişilerin gönülleri bizim türbemizdir.”

“Ben ayırmak için değil, birleştirmek için geldim”

diyen Mevlânâ dergahı, **Aşıkların Kâbesi**'dir.

Düşünce ve şiiriyle, yüzyıllardır sadece Türk-İslâm kültürünü değil; aynı zamanda, sevgi ve hoşgörüyü evrensel kültürü besleyen Mevlânâ'dır. Engin hayal gücü ve inanılmaz ilhamıyla, sadece kendi çağında ve içinden

çıkacağı insanların dönemine değil; bütün insanlığa seslenebilen, her dinden, her mezhepten, her ırktan insanı sevgi ve hoşgörü ile kucaklayabilen, bir veli, bir filozof ve büyük bir mutasavvıf şairdir. Peygamberler dışında, onun kadar etkisi uzun sürmüş ve çağlar ötesine ulaşabilmiş birini gösterebilmek herhalde mümkün değildir.

Mevlânâ din farklılıklarını şöyle açıklar:

“Yüz ayrı kitap da olsa hepsi bir baptan ibaret. Yüz tarafta da tek bir mihraba dönülür. Bu yolların hepsi de bir kapıya çıkar.”

Mezheple ilgili görüşünü:

“Âşıklar, mezhep ve millet bağlılığından kurtulmuşlardır. Onlar için mezhep ve millet Allah'tır. Pergel gibi, bir ayağımla şeriat üstünde sağlamca durup, öteki ayağımla yetmiş iki milleti dolaşıyorum.”

Mevlânâ için:

“Allah korkusu, imanlı bir kalbin süsüdür; ondan yoksun olan gönüller harap ve şehvet yuvasıdır.”

Hak âşıklarına,

“Ey bu yolun yolcusu! Âşıklar gerçek hayatı ölmekte bulurlar. Gönül vermeyince sen gönül bulamazsın.”

diyen ve Şems-î Tebrizî tarafından:

“Peygamberleri görmek isteyenler Mevlânâ'ya baksın. Onların hâl ve hareketleri ondadır”

sözleriyle yücelttiği Mevlânâ'dan örneklerle sohbeti sürdürüelim.

** Beni anlamak için, benim gibi olmalısın.*

** Ey Allah sırlarının kitabı, ey şahane güzelliğin aynası olan insan! Âlemde ne varsa senden ayrı değildir. Ne istiyorsan kendinden iste ki, aradığın hep sensin.*

** Beri gel beri; daha da beri. Ama lütfen sevgiyle gel; sevgiyle. Mademki, sen bensin, ben de benim. Niye, şu senlik benlik bağı? Ne ben benim, ne sen sensin, ne sen bensin. Hem ben benim, hem sen sensin, hem sen bensin. Ben seninle o hâle geldim ki, sen ben misin, ben sen miyim diye şaşırıyorum.*

** İman etmedikçe selâmete eremezsiniz; birbirinizi sevmedikçe de imân etmiş olamazsınız.*

** Yetmiş iki millet kendi sırrını bizden dinler. Biz, ikiyüz mezhebi tek perdede birleştiren ney gibiyiz.*

** Yıkık yerlerde pek çok defineler gömülüdür. Allah'ın defineleri de yıkık gönüllerdedir. Bir gönül incittin mi, bin kez hacca yaya gitsen de; Kâbe'yi tavaf etsen de Allah kabul etmez. Gönülün varsa, gönül Kâbe'sini tavaf et. Mânâ Kâbe'si gönüldür. Ne diye taştan sanıyorsun onu? Haccı ekber yapmak niyetindeysen, bir gönül tamir et. Bir gönülün bin Kâbe'den üstün olduğunu bil! Unutma ki, Kâbe, Azer oğlu Halil'in bina ettiği yerdir. Ama gönül ise, Allah'ın cemalinin görüldüğü aynadır. Biz hem aynayız, hem de aynaya bakan yüzüz.*

** Allah velilerinin içinde bir mescid vardır ki; orası herkesin secde yeridir. Allah oradadır.*

** Kötü ve kirli huylu bir kimseysen, yıkanmaktan bir şey bekleme. Yıkanmak istiyorsan, evvelâ gönlünü temizle; sonra da bedenini! Hz. İsa sordu "Niçin kabın dışını yıkıyorsunuz?"*

** Umutsuzluk semtine gitme, umutlar vardır. Karanlık yöne gitme, güneşler vardır. Mazlumun gözyaşları yere düşünce, Allah'ın rahmet deryası dalgalanmaya başlar.*

** Üstadıma sordum söz açıp meclisi meyde. Yokluk ile varlık nedir? Bana anlat hazret. Bir bâde çekip; hiç dedi, hiç sorma değmez. Bir gözyaşı sil, işte budur hak ve fazilet.*

** Gece Üstadıma sordum kaç kez. Bana bu cihanın sırrını söyle tez. Üstadım cevap verdi gülerek. Bu sır, ancak bilinir; söylenemez.*

** Hep O'dur, var olan da yok olan da. O'dur, kaynağı acının da kıvancın da. Yok göreceğ göz sende olsa görürdün. Yalnız O var baştan ayağa senin varlığında.*

** Şefkat ve merhamette güneş gibi ol. Başkalarının kusurunu örtmekte gece gibi ol. Sahavet ve cömertlikte su gibi ol. Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol. Tevazu ve mahviyette toprak gibi ol. Olduğun gibi görün, görüldüğün gibi ol.*

** İnsanın hayırlısı, halka faydalı olandır.*

Tâ medrese vü minare virân neşevêd

Ahval-i kalenderî be-saman neşevêd

Tâ iman küfr-ü küfr iman neşevêd

Yek bende-i Hak be-hak Müslüman neşevêd

(**Türkçesi:** Medreseler minareler yıkılıp skolâstik düşünceler dogmatik inanışlar ortadan kalkmadıkça; fikirlerdeki ızdırap da dinmeyecektir. Küfrün de bir nevi iman, taassuplu imanın da bir nevi küfür olduğu anlaşılıp da inanışlarda ve uygulamalarda bir hoşgörü kurulmadıkça; hakkı ve hakikati arayanların hiçbiri idealeine varamayacaktır.)

*** Ben bütün bu sırları, mücmel ve muhtasar söyledim. Üstü kapalı özetledim. Açıkça beyan etmedim. Detaylı ve genişçe açıklanacak olsa, anlatanın dili, dinleyenlerin idraki yanar. Söyleyeceğim çoktur; ama artık sükût ediyorum. Susmayı tercih ediyorum. Her okuyan, her dinleyen kendi aklı miktarınca anlar. Söz bilmeyene bir şey öğretmek için, onun dilince anlatmak gerek.**

Ganem Dede'ye ait:

Ey sofi bizim sohbetimiz cana safadır / Bir curamızı nuş ede gör derde devadır

Hak ile bizim ettiğimiz ahde vefadır / Sema safa, cana şifa ruha gıdadır

Aşk ile gelin talib-i cuyende olalım / Şevk ile Safalar sürelim zinde olalım

Hz.Mevlana'ya gelin bende olalım / Sema safa, cana şifa, ruha gıdadır

Niyaz ilâhisi ile bu bölümü sonlandırıp; yine Mevlânâ'nın "Düne ait sözler bitti / Şimdi yeni şeyler söylemek lâzım" uyarısıyla noktalamak doğru olur.

Mevlânâ'nın, Mesnevi'sini Farsça yazmış olduğu malumdur. Dünyadaki herkes bu eserleri tercümelerinden okuyup aydınlanmaya çalışırken; ana dili Farsça olan İran halkı Mesnevî irfanına dört elle sarılıp, bu insanlık ilkelerini ve evrensel dünya görüşünü benimseyememiştir. Eğer olabilseydi, herhalde İran bugünkünden çok değişik görünür ve bir dünya cenneti olabilirdi! Demek ki, nasip, Anadolu vasıtasıyla tüm insanlarınmış.

Hacı Bektaş Veli

*Hararet nardadır, sacda değildir / Akıl baştadır, taçta değildir
Her ne arar isen, kendinde ara / Mekke'de, Kudüs'te, Hac'da değildir*

Büyük nur, Kırşehir dolayındaki Suluca Karahöyük, yani Hacı Bektaş'ta; verdiği sevgi ve hoşgörü mesajlarıyla önce Anadolu'yu sonra evrensel boyutta bütün dünyayı nurlandıran ve Hazreti Hünkâr olarak tanımlanan, yukarıdaki dizelerin sahibi, **Hacı Bektaş-ı Velî El-Horasanî**'dir. Hacı Bektaş Veli, hem gerçek hem efsane olarak insanüstü bir kişiliğe büründürüldüğü için, aslında 'yaşamı' bir sırdır. Hacı Bektaş Veli, Mevlânâ'dan muhtemelen iki yıl sonra doğar ve iki yıl evvel takriben 62 yaşında Hakka yürür; dolayısıyla, her ikisi aynı dönemin ışıklarıdır. Baba İlyas Horasanî'nin halifesi olduğu; Dede Kargın, Kutbettin Haydar ve Lokman Perende kanalıyla Hoca Ahmet Yesevî'ye bağlı olduğu sanılır. Türkistan'dan Anadolu'ya misyoner olarak gönderilen **Horasan Erenleri** ekolüne bağlı Melâmetliye mektebine bağlı **Kutb'ül aktâb** rütbesindeki görevlidir.

Baba İlyas isyanına karıştığı, kardeşi Mentеш'in 1239 Babai isyanı sırasında öldüğü ve kendisinin de Suluca Karahöyük'teki 'Bektaşlu oymağı' Çepnileri arasında yaşadığı ve bu sırada çevresini aydınlattığı sanılır. Özellikle, Ürgüp yöresindeki Hıristiyanların ihtidası ve işgalci Şamanist Moğolların Müslümanlaştırılması yolunda gayret sarf etmiştir. İnancı, kişileri eski kültür çevrelerinden kopartmadan ve eski inançlarını sunduğu yeni inanç içinde değerlendiren bağdaştırmacı, yani sineritik bir heterodoks İslâm anlayışıdır. Bu nedenle, bölgesindeki Hıristiyanlar tarafından **Aziz Charalambos** adıyla kutsallaştırılmıştır. Eserleri **Makalât ve Vilayetname**'dir. Hacı Bektaş Veli tarikat mensubu değildir. Bektaşilik, çok sonra Balım Sultan tarafından kurumlaştırılmıştır. Hacı Bektaş'ın Anadolu ve Rumeli'de ününü sağlayan halifeleri, Abdal Musa, Sarı Saltık, Seyit Ali, Kaygusuz Abdal, Karaca Ahmet ve Hıdır Abdal'dır.

Hacı Bektaş'ın hoşgörü anlayışına göre: hoşgörü, güler yüzlülüğe, gönül açıklığına ve inanç esnekliğine dayanır. İnsanı anlamda vazgeçilmez bir öğedir. Hoşgörü, belli yakınlarla, gönüldeşlere güler yüz göstermek, iyilik elini uzatmak değildir. Hoşgörü, düşünce, inanç, yöntem ve davranış bakımından bütün dünyaya ve bütün insanlara açılmaktır. Bunu da Hacı Bektaş Veli'nin, Anadolu halkınca sevilen ve benimsenen kişiliğinde bulmak mümkündür. Hacı Bektaş'ın hoşgörüsü, insana yaklaşmanın ve onu kendi anlam bütünlüğü içinde tanımanın bir yöntemi gibidir.

Onunla ilgili hikâyeler ve rivayetlerden anlaşıldığına göre, insan taşıdığı can nedeniyle, bir duygu varlığıdır. Bu duygu can taşıyan tüm yaratıklara yönelik bir sevgi odağıdır. Bu yaratıklar, kendi doğal özellikleri gereğince, bir araya gelmesi olanaksız görülenlerdir. Oysa, Hacı Bektaş'ın dünyasında aslanla ceylan yan yanadır:

*Sevgi muhabbeti kaynar ocağımızda
Bülbüller şevkle gelir, gül açar bağımızda
Hırslar kinler yok olur aşkla meydanımızda
Aslanlar, ceylanlar dosttur kucağımızda.*

Hacı Bektaş'a göre: hoşgörü, insanın kişiliğini yansıtan, tanımlamaya yaraayan gönül belgesidir. Bu belge gönülde hangi yazılarla yazılmışsa, ancak onları bilenlerce okunur. Hoşgörüyü bilmeyen, hoşgörüden anlamaz. Hacı Bektaş, insan seçmez; kadın erkek, genç yaşlı, inançlı inançsız ayrımı yapmaz; önüne çıkan ve kendisine yaklaşan tüm insanlara ve bütün yaratılmışlara ilgi duyar, güleryüz ile bakar ve tatlı dille seslenir. Bu felsefe, Hocendli Baba Kemal'in ağzından:

“Biz, bir pergele benzeriz. Bir ayağımız şeriatı sabit durur. Öteki ayağımızla çizdiğimiz dairenin içine yetmiş iki millet sığar”

hikmetini Mevlânâ benzer olarak işler ve Hacı Bektaş Veli tarafından ilke edinilir.

Hacı Bektaş'ın ilkesi sevgi ve hoşgörüye dayanan barıştır. Bunun için Anadolu'ya gelişi bile barış simgesi güvercin şeklinde olmuştur. “Güvercin donuna” girmiş bir insanın Anadolu'ya geldiğini hisseden Rum Erenlerinden Hacı Tuğrul hemen şahin şekline girerek güvercini yakalamaya çalışır. Hacı Bektaş insan şekline dönüp şahini yakalar ve

“Biz dünyadaki en masum yaratıklardan güvercin şekline girerek sevgi ve barış için Anadolu'ya gelmemize rağmen, siz hemen zalim avcı donuna girdiniz; bundan daha masum bir kıyafet bilseydik öyle gelirdik”

hikmetiyle sitem eder.

Hacı Bektaş'ın hoşgörüsü ve himmeti sadece Müslümanlara değil, tüm insanlara yöneliktir. Kayseri ile Ürgüp arasındaki Sineson adlı fakir Hırısıyan köyüne yolu düştüğünde, kendisine arazilerinde buğday yetişmediği için ancak çavdar ekmeği ikram eden yaşlı kadına:

“Bereketli olsun; çavdar ekin, buğday biçin, küçük hamur tutun, büyük somun alın”

deyişinden sonra, kerametle ürünün düzelmesi üzerine; köydeki Hıristiyanların Hacı Bektaş'ı Aziz ilân ettikleri, oturduğu yeri kutsal adak yeri saydıkları, yortu şenlikleri yaptıkları bilinir. Hacı Bektaş Velî, hoşgörü erdemine şöyle yaklaşır: Af edici, tok gözlü, tatlı sözlü, güleç yüzlü, sevgi dolu olma hâlidir. Bundan dolayı kendisini, bütün insanları ümitten, Hak'tan, özveriden, hoşgörüden, doğruluktan, yüce ahlak ilkelerinden, ilimden, irfandan yana aydınlatmaya adamıştır.

En büyük isteği ise, tek sevillecek varlık olan Yüce Allah'ı bilme ve onun yarattığı bütün insanları büyük bir istekle ve dayanılmaz tutku ile sevmektir. İnsan sevgisinin ve hoşgörünün önemini şu dizesiyle dile getirir:

*Sakin ol kimsenin gönlünü kırma / Gerçek erenlerin izinden çıkma
Eğer insan isen ölmezsin korkma / Aşığı kurt yemez uc'da değildir*

Kapısının tüm insanlara açık olduğunu, halkı yedirmenin içirmenin geleksel miras olduğunu şöyle anlatır:

Sevgi saygı üstüne kurulmuştur yapımız / Tâ ezelden ebede açık durur kapımız

Soframızda yenilen lokmalar hep helâldir / Yiyenlere nur olur ekmeğimiz aşımız

“Benim üç iyi dostum vardır. Ben ölünce biri evde kalır, biri yolda kalır ve biri benimle gelir. Evde kalan malımdır, yolda kalan hısımlarımdır, benimle gelen iyiliklerimdir.”

Gelen dostun adı, sevgi, iyilik ve hoşgördür. Hoşgörü, inanç, düşünce ve vicdan özgürlüğe saygı gösterme olgunluğudur.

Hacı Bektaş Velî, kimseyi kendinden küçük görmemeyi, iyi ahlak, iyi yaşayış, insana faydalı oluş için yükselmesine yardım etmeyi, halka ilim yanında yumuşak huylu, kimsenin ayıbını görmeme ve hoşgörü sahibi olmayı, bütün dünya insanlarını birleştirici evrensel dostluk ve kardeşlik yaratma çabasını, hiçbir milleti ve dini ayıplayıp hor görmemeyi öğütlemiştir. En zor ve sıkıntılı zamanlarda bile *“bunlar Hak'tandır”* diyerek hoşgörüyü bırakmamıştır. Kendisine yapılan birçok yalana ve iftiraya gü-lüp geçmiştir.

İnsanlığı tembelliğe sürükleyen, gelişmeyi ve ilerleyip yücelmeyi engelleyen “*Bir lokma, bir hırka*” dervişlik zihniyetinin karşısında olmuştur. Hz.Muhammed’in “*Hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya, yarın ölecekmiş gibi ahretiniz için çalışınız.*” öğüdü ile uyum içinde, insanlara yardımlaşarak iş yapma yani imece yöntemini öğretmiştir:

“Gündüzleri şevk ile işinizde, geceleri aşk, ibadet ve muhabbette olunuz; Allah bile çalışmayı en iyi ibadetlerden kabul etmiştir.”

demıştır. İnsanların yaratılmışların en şerefliisi olarak bütün canlılara ve doğaya sevgi ve hoşgörüyüyle bakmasını öğütlemiştir. Hacı Bektaş, hoşgörünün insanda kin, gıybet, hile ve düşmanlığı kaldıracağını ve nefse hâkimiyeti sağlayacağını belirterek, şu hikmetleri söyler:

- *Okunacak en büyük kitap insandır.*
- *Birbirinizi kardeşlik sevgisi ve şefkatle sevin.*
- *Size zulmedenler için iyilik dileyin.*
- *Bütün insanlarla barış içinde yaşayın.*
- *Taassubun, kinin, garazın, kibirin düşmanı; güzelliğin dostuyuz.*
- *Topluma mal olmamış hayat boştur.*
- *İnsan düşüncesine, bilgisine, huzuruna yenilik getirebiliyor musun ?*
- *Gönlün elin açık olacak, dirliği birliği akıldan çıkarmayacaksınız.*
- *Kötülüğü elinle ve dilinle yasak et; bütün gücünle önlemeye çalış.*
- *Tahammül etmeyi öğren.*
- *Düşmanını bağışlamakta iki kat zafer vardır; öc almak ve gönlüne sahip olmak.*
- *Her ayıp açılmaz.*
- *Senin en büyük düşmanın kötü nefsidir.*
- *Sabırla beklemek ibadet, sabrın sonu selamettir.*
- *Gönül, alemlerin padişahının nazargâhıdır. Allah ile cümle nesne arasında perde vardır. Lakin gönül ile Allah arasında perde yoktur.*
- *Şöyle bilmek lazım ki, kendini temizlemeyen başkalarını dahi temizleyemez.*

- *Yazık o kimseye ki, içinde kibir, düşmanlık, tamah, öfke, gıybet, kahkaha, maskaralık ve bunlardan başka nice türlü şeytan fiili ola. Dışarıdan su ile yıkanıp arınır mı? Şöyle bilesiniz ki arınmaz. Ve bu saydığımız nesnelere biri bir kişide olsa, onun bütün teati, ibadeti ve ameli boşuna olur.*

Hacı Bektaş Velî'nin yedi yüz yıl önce insanlığa sunduğu derslerden biri insan sevgisi, diğeri hoşgörü ve üçüncüsü toplumsal barıştır. Hoşgörünün temelini teşkil eden, sevginin yanında samimi inançtır. Bu sevgi ve inançtan Allah aşkı ve inananların birbirini sevmesi doğar. Hz. Hünkâr'ın:

“Bir olalım, iri olalım, diri olalım”

deyişle ifade ettiği gibi; bu sevgiden birlik, dirlik, kardeşlik ve kuvvet meydana gelir.

Hacı Bektaş'ın yanında Molla Said adında biri vardır. Said, nefesine yenik ve kendi benini söyleyen biridir. Derviş olmayı da diler. Hünkâr bir gün onu sınamak ister. Erkek dişi oynaşan iki eşeği gösterir ve sorar:

- Alttaki mi olmak istersin, üstteki mi?

Molla hiddetle yanıtlar;

- Beni ne sanıyorsun; erkeğim, elbette üstteki olmayı isterim.

Hünkâr der,

- Tohumun kurusun Said, hâlâ softalık damarın kurumamış! Ben cinsellik için eşekleri sana göstermedim ki... Hep bizi izledin, artık arıfsındır dedim, sözün nereye geldiğini anlarsın sandım. Meğer hâlâ hammışsın. Biliyor musun? Nasıl yücelirdin alttaki olmayı kabul etseydin. Hani, her ağzını açtığında “Vermek sadece Allah'a özgüdür.” demiyor musun? Böylece verenin büyüklüğünü onaylamıyor musun? Ama sen o kör nefisini yenediğün için verici olamıyorsun. Bu örnekte vericiliği sırf cinsellik olarak algılayıp, sözün zahiri hamlığında kalarak küplere biniyorsun. Bunca zamandır, gidip gelirsin meclisimize, hâlâ içindeki ben'i aşamamış, biz demesini bilememişsin. Verici şöyle dursun, sen paylaşımçı bile olmazsın.”

Said derviş olmak için çok ısrar edince, Hünkâr kazana koyup kırk gün kaynatılmasını ister ve sonunda Said erir gider. Hünkâr'ın emri ile bir kırk gün daha kaynatırlar; bakarlar ki, Said bebek gibi suyun içinde yeniden doğmuş. Tam paklanması için Hünkâr'ın emriyle bir kırk gün daha

kaynatırlar, bakarlar ki Said eski hâline dönmüş. Hünkâr Said'i süzdükten sonra, sarığını çıkarıp kafasını koklar ve der ki:

- Ocağın bata Said, hâlâ softa kokuyorsun!

İşte, nefsi yenmenin ve taassuptan arınmanın zorluğunun alegorik anlamı...

Özetle, Mevlana elit kesime Farsça ile insan sevgisi ve hoşgörüyü aşılarken; Hacı Bektaş Veli Anadolu kırsalında aynı idealleri köylü kesime Türkçe ile işlemesi, İslâmiyetin Türkiye'ye özgü özel bir tarza dönüşmesi yönünden **Anadolu Kültürü** için büyük bir aşama olmuştur.

Yunus Emre

Anadolu'da Mevlânâ ve Hacı Bektaş'ın doğumlarından yaklaşık 30 yıl sonra, onların döl oğlu değilse de, ortak yol oğlu veya ülkü oğlu niteliğinde üçüncü bir ışık yanar. Bu evrensel ışık Yunus Emre'dir. 1240'da maddî ömrü başlayan Yunus Emre'nin doğum yerinin kesin olmamasına rağmen, Sarıköy (Yunus Emre) olduğu sanılır. Seksen yıl yaşadktan sonra 1340'da Hakk'a geçer. Yunus'un doğum yeri gibi, ölüm yeri ve mezar yeri de tartışmalıdır. Anadolu'da tam dokuz yerde mezarına veya makamına sahip çıkılır. En güçlü ihtimaller Karaman ve Yunus Emre'dir. Bence, Mihaliççik ilçesine bağlı ve Eskişehir-Ankara tren yolu üzerindeki Yunus Emre'de olsa gerektir. Yunus Emre, büyük şair, büyük düşünür ve büyük mutasavvıftır. Daha eskilerin olduğu gibi, kendisiyle aynı dönemde yaşayan Mevlânâ ve Hacı Bektaş Veli'nin başlattığı görüşlerden istifade ederek ve onları duru bir Türkçeyle bütün Anadolu'ya yaymış bir misyonerdir.

Yunus Emre'nin yirmi yaşlarında bir genç olduğu 1260'lı yıllarda, Mevlana ve Hacı Bektaş Veli elli yaşlarında kemâle ermiş velilerdir. Mevlana, Divan-ı Kebir'i tamamlamış ve Mesnevî'ye koyulmuştur. Hacı Bektaş Veli, Suluca Karahöyük'te ünlü gönül merkezini kurmuş ve Anadolu'yu aydınlatmaya başlamıştır. Bu itibarla Yunus, yanar bulduğu iki ışığın Melâmetiye tarzı tasavvuf geleneğinden doğrudan etkilenmiştir. Zaten, nasip zincirini Taptuk Emre, Sarı Saltık, Barak Baba kanalıyla Hacı Bektaş Veli'ye bağlaması bu savın önemli bir kanıtıdır.

Yunus Emre de, aynı Hacı Bektaş Veli gibi, yarı gerçek ve yarı efsanevi bir kimlik taşır. Ailesi ve soyu hakkında bilgi yoktur. Belki Anadolu'da doğmuş veya belki de diğerleri gibi Horasan'dan gelmiş Erenler kapsamında

misyoner bir dervîştir. Anadolu'nun içinde ve dışında da birçok yerleri doluşmuştur. Farsça ve Arapça'ya vâkıftır. Zengin bir kültüre sahiptir. Şiirlerinde, Calinos, Hipokrat ve Lokman Hekim'in adları geçer. Ayrıca, İbrahim Ethem, Hallacı Mansur, Beyazıt Bistamî ve Mevlânâ'dan söz eder.

İki önemli eseri, **Divan** ve **Risalet'un Nushiyye**'dir. Şiirlerini Türkçe yazan Yunus Emre, kökleri Ahmet Yesevî'ye uzanan **Divan-ı Hikmet** geleneğini en üst düzeye çıkarmış; en derin felsefî ve tasavvufî öğütleri ve meseleleri en yalın şekilde halka indirmeyi ve hâlâ en etkili bir biçimde yaşar şekilde evrensel tarzda günümüze ulaştırmayı başarmıştır.

Yunus Emre'nin birdenbire ortaya çıkması ve tasavvufa doğması bir menkıbedir. Yunus fakir bir köylü delikanlıdır. Köylerinde kıtlık çıkınca, buğday yardımı almak için kendisini Hacı Bektaş Velî'ye gönderirler. Çünkü Hacı Bektaş bolluk zamanda buğday stoklamakta ve kıtlık çıktığında ihtiyacı olanlara karşılık beklemeden dağıtmaktadır. Yunus, yolda giderken önüne çıkan bir ağaçtan alıç topladıktan sonra kapıya varır. Kendisini karşılar ve misafir ederler. Alıç hediyesini de içeri yollarlar. Ertesi gün, içeriden cevap gelir:

- *Buğday mı ister, himmet mi?*

Yunus'un cevabı buğday olur. İkinci gün içeriden yine sorarlar:

- *Buğday mı ister himmet mi, isterse getirdiği alıç sayısınca ona himmet verelim.*

Yunus ne bilsin himmeti; buğdayda ısrar eder. Üçüncü gün Hacı Bektaş'ın huzuruna çıkarırlar ve Hz. Pîr sorar:

-*Buğday mı istersin, erenler himmeti mi? İstersen sana getirdiğin alıçların çekirdeklerinin sayısı kadar himmet vereyim.*

Ama Yunus ısrarlıdır ve ihtiyacının buğday olduğunu söyler. Verirler buğdayı ve yola koyulur. Kendisine teklif edilendeki mana inceliğini hemen idrak edip geri döner ve huzura çıkıp;

- *Alın buğdayı, himmet verin bana...*

derse de; iş işten geçmiş ve maneviyat kapısı burada kapanmıştır; Hacı Bektaş Velî, Yunus'a buyurur:

- *Artık senin anahtarını Taptuk Emre'ye verdik; var git oraya...*

Yunus, aradığının buğday olmadığını ne çabuk idrar edivermiş. Bizlerse, hâlâ buğday da buğday; yani madde de madde, himmet yerine zimmet diye ısrar edip dururuz. Her neyse, Yunus, **Taptuk Emre**'nin kapısına varır ve kırk yıl odun kesip çalışarak, maneviyat ocağına bir tek yaş veya eğri odun getirmediği için Emre olur; Hakikat'in **Allah-İnsan Birliği** demek olan **Tevhid** idraki içinde Velayet makamında yücelir.

Taptuk'un tapusunda / Kul olduk kapusunda

Miskin Yunus çiğ idik / Piştik elhamdülillah

Çünkü artık aradan buğdayı kaldırmış ve ikilikten kurtularak Birlik (Vahdet)'e ulaşmıştır. Özetle pişmiştir. Bu teklikten ve birlikten dolayı, dünyadaki bütün insanları ve varlıkları aynı kökten yansımanın idraki içinde sevmiş ve böyle bir kardeşlik sevgisinin türevi olarak hoşgörüyü kucak açmıştır.

Canlar canını buldum / Bu canım yağma olsun

Kârdan ziyandan geçtim / Dükkânım yağma olsun

Yunus, Muhyiddin Arabî'nin felsefesini bilir. Şeyh'ül Ekber'in, dinlerin asıl amacının insanı manen düzeltmek ve Allah'ta var olmak düşüncesine paralel olarak, Allah sevgisini daha açık ve daha güçlü işlemiş; din, mezhep ve ibadet yerine Allah aşkını koymuştur. Çünkü, Allah'a aşık kişi, hem yoldaşını hem de bütün insanları tek **ÖZ** hakikati içinde sever ve hoşlanır. Bunun için der ki:

Mânâ evine daldık / Vücut seyrini bulduk

İki cihan seyrini / Cümle vücutta bulduk

Gece ile gündüzü / Gökte yedi yıldızı

Levhte yazılı sözü / Cümle vücutta bulduk

Ben gelmedim davi için / Benim işim sevi için

Dostun evi gönüllerdir / Gönüller yapmaya geldim

Öğrenilen ilmin amacı da zaten bu sırra ermek ve kendi benliğini öğrenmektir. Bunun için Yunus Emre tedvin makamında halden hale girerek şöyle söyler:

*İlim ilim demektir / İlim kendin bilmektir
Sen kendini bilmezsin / Ya nice okumaktır*

*Aşk imamdır bize / Gönül cemaat
Dost yüzü kibledir / Daimdir salât*

Yunus Emre'nin en önemli yönü bilinçli bir hümanist oluşudur. Müslümanları değil, bütün insanları sever ve mutluluğun ancak böyle sağlanacağına inanır. İnsan kalbini kırmanın, ibadetin bütün yararlarını gölgeleyeceğini ifade eder.

Yunus, bütün insanlar arasında kardeşlik duygu ve bağlarının gelişmesinin Yüce Allah'ın emri olduğunu açıklar; bütün şiiirlerinde insan gönlüne ve egoizmden kaçmaya ne kadar önem verdiğini gösterir. Çünkü 'Hakk'ı halkta sever ve sayar'. Allah sevgisi soyut ve mistik bir inanç değildir onda. Allah'ı seviyorsa, onun yarattığı her şeyi, itirazsız ve şüphesiz sevmeye zorunluluğu bir doğal oluşumdur. Dost deyince sevilen varlık, gönülde tesis edilen **Allah-İnsan Birliği**'dir. Bu birlikten dolayı hoşgörü şarttır.

*Gönül Çalab'ın tahtı / Çalap gönülle aktı
İki cihan bedbahtı / Kim gönül yıkar ise*

Yunus Emre, insan sevgisinin, bütün milletlere bir gözle bakmanın, gönül kazanmanın yüceliğini şiiir haline getirmiştir. Asla bağınaz değildir. Dar görüşlülüğün kesin biçimde karşısındadır. Mezhep kayıtlarını aşabilmiş, her şeyden önce manevî değerleri dile getirmiş ve insana özgü yüksek nitelikleri her insanda yücelterek onları yetkinleştirmeye çalışmıştır:

*Gelin tanış olalım / İşin kolay kılalım
Sevelim sevilelim / Dünya kimseye kalmaz*

Bu şiiirdeki "İşin kolay kılalım" dizesi, Hz.Muhammed'in "Kolaylaştırınız güçleştirmeyiniz; müjdeleyiniz nefret ettirmeyiniz." hadisinin çok kısa bir yorumu gibidir. Yunus, Hz. Peygamberin amacının insan sevgisi olduğunu "Sevelim sevilelim" dizesiyle en güzel şekilde yansıtmayı başarmıştır.

Yunus Emre, hoşgörüye önem veren bir düşünürdür. İnsanlar arasında din, dil ve sosyal ayırım gözetmeksizin onları sevmiş ve yücelmelerine yardımcı olmuştur. İnsanı bütün eksikleriyle tanımaya çalışmış ve nihayet onun Allah'ın yansıması olduğunu belirtmiştir. Yunus insana kurtuluş yolunu da göstermiştir. Allah sevgisi, insan sevgisi, evren sevgisi ve doğadaki bütün olaylar hakkında derin derin düşünmektir. Örneklenirse:

*Bir kez gönül yıktın ise bu kıldığın namaz değil
Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil*

*Yetmiş iki millete suçum budur hak dedim
Korku hıyanettedir / Ya ben niçin korkayım*

*Yetmiş iki millete bir göz ile bakmayan
Şer'in evliyasıysa hakikatte asidir.*

*Adımız miskindir bizim / Düşmanımız kindir bizim
Biz kimseye kin tutmayız / Kamu âlem birdir bize*

*Biz kimseye kin tutmayız / Ağyar dahi dosttur bize
Nerede ıssızlık var / Mahalle ve şardır bize*

Yunus, kendi milletinin ve inancının sınırlarını aşmış, evrensel hedefini göstermiş; bütün insanlara sevgi ve saygı duyulması öğütlemiştir. Yunus bu anlamda bir hoşgörü velisidir.

*Yol odur ki doğru vara / göz odur ki Hakk'ı göre
Er odur ki alçakta dura / Yüceden bakan göz değil*

Çünkü yol eğer dosdoğru gidiliyorsa yoldur; göz eğer Allah'ı görebiliyorsa gözdür; er yani kâmil insan da başkalarına tepeden bakan değil, alçakta durandır. İnsan bu dünyada çalışıp üretmeli, kazandığı ile herkesi memnun ederek onların gönüllerini kazanmalıdır. Çünkü tek bir insanın kalbini kazanmak yüz defa Kâbe'yi ziyaret etmekten daha iyidir.

*Dür iş, kazan, ye, yedir / Bir gönül ele geçir
Yüz Kâbe'den yeğrekdir / Bir gönül imareti*

*Yunus Emre der Hoca! Gerekse var bin Hacca
Hepisinden eyüce bir gönüle girmektir*

Çünkü insanın gönlü Allah'ın tahtıdır. Allah oraya bakar. Bu nedenle bir gönül kıran kişi her iki dünyada da mutsuz olur. Gönül yıkmanın suçunu beş vakit aptes alıp namaz da kılsa arındıramaz.

*Bir kez gönül yıktın ise / Bu kıldığın namaz değil
Yetmişiki millet dahi / Elin yüzün yumaz değil*

Amerikalı hukukçu Robert Green'in 20. yüzyılın başına yakın bir tarihte hoşgörü için söylediği "Kendin için istediğin her hakkı başka her insana da tanı" tanımlamasını, altı yüz yıl önce Yunus Emre şu dizelerle açıklar.

*Sen sana ne sanırsan / Ayruğa da onu san
Dört kitabın mânâsı / budur eğer var ise*

Allah sevgisinin bütün insanları kardeş bilmekle kazanılacağı görüşüyle:

Hakkı gerçek sevenlere / Cümle âlem kardeş gelir
veya

Bir çeşmeden akan su / Acı tatlı olmaya

der ve insanlığı tek bir çeşmeden akan suya benzeterek, her türlü ayrımı reddeder.

Yunus Emre; dil, din farkı gözetmeden tüm insanlığı kucaklayan ve cümle alemleri kardeş sayan bu en yüce hoşgörü mertebesine varan Hak aşığı ya da hümanist artık dinler üstüdür. Onun inancı hem bu dünyada hem de ahirette artık bambaşkadır ve hiçbir dinde bulunmaz:

*Gayrıdır her milletten bizim diyanetimiz / Hiç dinde bulunmadı din
ü diyanetimiz
Bu din ü diyanette yetmiş iki millette / Bu dünya o ahirette ayırır
taatimiz*

Yunus'un hoşgörüsü üstünlüğe, güce, bağışlanmaya, göz yummaya dayanmaz; sevgiye, barışa ve saygıya dayanır:

*Miskinlikte buldular kimde erlik var ise
Merdivenden iterler yüksekte bakar ise*
veya

*Gelin tanış olalım / İşin kolay kılalım
Sevelim sevelelim / Dünya kimseye kalmaz*
çünkü:

*Miskin Yunus erenlere tekebbür etme toprak ol
Topraktan biter küllisi, gülistandır toprak bana*

dediği gibi, hoşgörünün temelini aynı toprak gibi tevazu olduğunu vurgulamaktadır. Yunus Emre'nin hoşgörüsü:

Elif okuduk ötürü / Pazar eyledik götürü
Yaratılmışı hoş gördük / Yaratandan ötürü

dizesiyle en kısa şekilde özetlenebilir.

Yunus Emre'de hoşgörü konusunu Molla Kasım alegoriyle bitirmek anlamlı olacaktır. Yunus'un:

Derviş Yunus bu sözü eğri büğrü söyleme
Seni sığaya çeken bir Molla Kasım gelir

dizesiyle Molla Kasım adında bir çiğ softanın, Yunus'un 3000 şiirini okuduktan sonra, binini yaktığı, binini denize attığı ve binini insanlar için yeryüzüne bıraktığı anlatılır. Aslında, bu dizelerin sembolik anlamı çok derindir. Molla isminin Kasım olması öncelikle ilginçtir. Çünkü Kasım ayı 'taksim eden, bölüp adaletle dağıtan' anlamındadır. Aynı zamanda, takvim olarak da yılın yarısıdır. Adeta hilkatin kismet dağıtımını yapmıştır. Dikkat edilirse binini yakıp dumanını havaya savurmuştur. Öyleyse, ateş ve hava Yunus'tan nasibini almıştır. Binini denize atıp, suyun hakkını vermiştir. Toprakta kalanlarsa insanın hakkıdır. Böylece, insanın kökeni toprak, su, hava ve ateş arasında, yani dört element arasında, Yunus'un hikmetleri bölüşülmüştür. Yunus'un cümle varlıkları eşit saymasının en somut göstergesidir. Bu nedenle, Yunus Emre bir ucu evrenin bütün canlılarını temsilen halkta, öbür ucu Allah'ta bulunan insanlık zincirinin kilitlidir. Bu nedenle herkesten fazla canlıdır ve kendi benimizden daha çok kendi içimizdedir.

Kendisini silerek herkes olmanın ve herkesi Allah'a ulaştıran en büyük bağı sevgi ve hoşgörü olduğunun sırrına ermiş; bu sırrı en yalın ve saf Türkçe ile herkesin anlayacağı şekilde formüle etmeyi başarabilmiş bir kâmil insandır. Anadolu'nun üç sevgi ve hoşgörü ışığından sonuncusu, ilk ikisinin nurlarından da beslenen Yunus Emre olmuştur. Öyleyse:

Âlimler kitap yazar / Karayı aka dizer
Gönüllerde yazılı / Bu kitabın sûresi

dizeleri sizlere aktarmaya çalıştıklarımı en veciz şekilde ifade etmiyor mu? Sözü daha uzatmadan, kesmek gerekir vesselam... Çünkü buyurur ki:

Beni bende demen/ Bir BEN vardır bende, benden içeri

Tamer Ayan da yüzyıllar sonra şöyle yanıtlar kadim dostu Yunus'u:

Bir BEN vardır bende benden içeri

Yunus böyle demiş, ondaki benim

Sen seni incele, senden içeri

Sen bende, ben sende, sendeki BENİM

SONUÇ

Anadolu'dan Yükselen Üç Büyük Nur'un ağızdan sevgi-hoşgörü-ümit konusunu, aklımızın erdiği, gönlümüzün aldığı ve dilimizin döndüğü kadarıyla aktarmaya çalıştık. İfademizin aczini değerli okuyucular kıymetli katkılarıyla mutlaka gidereceklerdir.

Bu üç büyük ışığın enerji kutuplarından biri ve Allah aşkı sırrının bedelini canıyla ödeyen Seyyit Nesimî'nin telvin makamına mahsus ve özellikle şarkı olarak çok bilinen hoşgörü dizeleriyle bitirmek istiyorum.

Ben yitirdim, ben ararım, yâr benimdir, kime ne

Gâh giderim öz bağıma, gül dererim, kime ne

Gâh giderim medreseye, ders okurum Hak için

Gâh giderim meyhaneye, dem çekerim, kime ne

Sofular haram demişler, bu aşkın şarabına

Ben doldurur, ben içerim, günah benim, kime ne

Ben melâmet gömleğini deldim taktım eğnime

Ar-u namus şişesini taşa çaldım, kime ne

Sofular secde ederler mescidin mihrabına

Yar eşiği secdegâhım, yüz sürerim, kime ne

Gâh çıkarım gökyüzüne, hükmederim Kaftan Kaf'a

Gâh inerim yeryüzüne, yâr severim, kime ne

Kelp rakîp böyle diyormuş, "güzel sevmek pek günah"

Ben severim sevdiğimi, günah benim, kime ne

Nesimî'ye sordular ki, yârin ile hoş musun?

Hoş olayım, olmayayım, o yâr benim, kime ne

LOCALARDA YAPILAN KONUŞMALAR

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
001 İDEAL	Nusret ELGİN ve Selim RAMAZANOĞLU	74. yıl; Kalkedonya Mahfilinden Günümüze İdeal Muhterem Locası Tarihine Mukayeseli Bir Bakış	21-01-13
	Atilla ERDEMLİ, Başak ÜRKMEZ, Cem ÖZORAL, Hilmi GÜNER, Mitat ÇELİKPALA, Özgür İLDENİZ	Spinoza Problemi	18-02-13
	Remzi SANVER	İdealimdeki Masonluk-Üç Yıl Sonra Yeniden	04-03-13
002 KÜLTÜR	Vehbi CİN, Feyzi CİN	Operatif Masonluk Tarihi	18-03-13
	Sedat KORKMAZ	Sümerlerin Uygarlığa Etkileri	18-01-13
	Kemal GÖNENÇ	Vicdan	01-02-13
003 ÜLKÜ	Erol DEĞERLİ	Sözün Hikmeti	15-02-13
	Deniz OKSAL	Tapınak Şövalyeleri	01-03-13
	Aydan EROL	Düşünce Tarihi İçinde Erdem	03-01-13
006 KARDEŞLİK	Murat ELYAZAR	Aydınlanma, Masonluk ve Türk Toplumunu	17-01-13
	Tunçel GÜLSOY	Mesleğimize Koçluk Perspektifinden Bir Bakış	31-01-13
	Kutsi NİRCAN	Mesleğimiz	14-02-13
007 HÜRRIYET	Suat AĞAĞIL	Atatürk'ü Gördüm	10-01-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	07-02-13
	Selim İSPİR	Kalp Sağlığı	07-03-13
008 SEVGİ	Bensiyon PINTO	Azınlık Olmak	22-01-13
	Can KAPYALI	Masonluk-Dramatik Gerilim, Belgesel Yeni Bir Kitap	05-02-13
	Doğan TAMER	İbn-i Haldun	19-02-13
008 SEVGİ	Remzi SANVER	Çıracak, Kalfa Üstat Çalışma Tabloları	14-01-13
	Sevil ÇALIŞKAN	Einstein	11-02-13
	Somay BAYKAN	Değişen Dünyada Tehdit Altındaki Aydınlanma Kültürü	25-02-13
	Kemal GÖNENÇ, Erkan İŞMAN	Masonluk ve Mason	11-03-13
	Refik MELİKOĞLU	Ego'dan Kurtulmak	25-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
009 ATLAS	Çakır Savaş ORAY	Mısır Piramitleri	23-01-13
	Mehmet TANSAL	1871 Paris Komünü ve Fran-Masonluk	20-02-13
	Murat İMAN	Türkiye’de Doğanın Korunması	06-03-13
	Mordo LEVATON	Üçüncü Mabet Bilmecesi ve İnsanlığın Ülkü Mabedi	20-03-13
011 MUSAVAT	Ali ÇELİKKOL	Harici Tahkikatı	11-01-13
	Gürkan AKTOLUÇ	41. Yıl Sonra Niye Hala Buradayım?	24-01-13
	Efe AYDAR	Yabancılaşma ve Masonluk	08-02-13
017 LİBERTAS	Deniz SELMAN	Kültürlerarası İletişim	30-01-13
	Ali KIZILAY	Kardeşlik Zinciri	13-02-13
	Ziya BAYMAN	Arşiv Hazinemiz Eski Konferanslar	13-03-13
	Mehmet TÜRKER	Hür Masonluk Öncesi ve Masonluğun Kuruluşu	27-03-13
018 HAKİKAT	Yorgo TEODORİDİS	Çırak Derecesi’nin Analizi	30-01-13
	Mario Del RE	İnternetin İnsanlığa Yararları ve Katkısı	13-02-13
	Yani PAİSİOS	Çırak Derecesi Tablosu	27-02-13
	Andon PARIZYANOS	Neden Masonuz?	27-02-13
	Yorgo SARİS	Güneş Dönümleri	13-03-13
	Yani PAİSİOS	Çırak Derecesi’nin İşaretleri	27-03-13
019 AHENK	Sunay AKIN	Karanlığa Taşınan Işık	16-01-13
	Ahmet ERMAN, Hasan ERMAN, Harun KUZGUN, Barış ERMAN	Muhterem Sahir Erman Kardeş	13-02-13
	Umur ÇOLGAR	Aktivizm ve Masonluk	13-03-13
	Ekrem UTKU	Demokratik Toplum Mücadelesinde Masonluk	27-03-13
020 FAZİLET	Deniz M. GÜRİSOY	Sümerliler ve Gizemleri	15-01-13
	Baki SODAN	Sıfır Nedir?	29-01-13
	Albert ENDER	Işık Çocuklarının Yolculuğu	12-02-13
028 ERENLER	Hazer AKIN	İçimizdeki Cevherler	11-01-13
	Mete ŞAR, Levent ÖZGÜR	Hermesi Tanımak ve Hermetizmi Anlamak	25-01-13
	Erşan TINAY, Bahri ÖKTEM, Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	22-03-13
029 DELTA	Yalçın TURA	Mason Bestekar J.P.Sousa	14-01-13
	Ata BOZOKLAR	Masonluk ve Bilim	28-01-13
	Halit GÖÇER	Hermenötik	25-02-13
	Kemal ERELEL, Metin AKSU	Bektaşilik, Ahilik ve Masonluk	25-03-13
030 SADIK DOSTLAR	Mehmet Yurdaer AKDUMAN	Tevfik Fikret	10-01-13

LOCA	KONUŐAMACI	KONU	TARİH
	Tümer ARGİN	1959–2013 Bizim Öykümüz	24-01-13
	Remzi SANVER	Dünyada ve Türkiye’de Masonluğa bir Bakış	07-02-13
	Ahmet ÖZSOY	Nafakamız	21-02-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	07-03-13
	Yavuz BATUR	İnsan, Tarımsal Üretim Ve Gezegelimizin Geleceği	21-03-13
031 ÜLKE	Aykunt ADORAN	Masonik Sohbet	22-01-13
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	05-02-13
	Behzat RIZVANI	Ön Asyalı Üç Bilge	05-03-13
	Rint AKYÜZ	Doğudan Esintiler Gönye Üzerine Bir Sohbet	19-03-13
032 ŞEFKAT	Metin ÇELİKEL	Mason Kimliği	04-02-13
	Roy KÜÇÜKATEŐ	Pisagor’a Giriş 101	18-03-13
033 HUMANİTAS	Moris PARDO	Müzik ve Psikoloji	15-01-13
	Albert ENDER	Işık Çocuklarının Yolculuğu	12-02-13
	Jak ALGUADIŐ	La Fayette ve Hür Masonluk	26-02-13
034 HULUS	Dimitri KARAKAŐ	1917’den Önceki Masonluğun Kısa Tarihi Bölüm II.	23-01-13
	Şükrü Köksal ÜNLÜ	James Anderson’un Nizamatı	06-03-13
	Dimitri KARAKAŐ	Sokrates’in Savunması	20-03-13
035 FREEDOM	Remzi SANVER	Çırak, Kalfa, Üstat Çalışma Tabloları	17-01-13
	Amil KUNT	Gezegelimizin Durumu	28-02-13
	Yalın MANÇO	17. Yüzyıl Felsefe Tarihi	14-03-13
	Tunçel GÜLSOY	Vasa, Bir Savaş Gemisinin Hikayesi	28-03-13
037 DEVRİM	Ozan TANYÜ, Emre Efe ONAY, Ali Galip ZEBİTAY, Yaman SATI	Masonluk ve Kendini Bilmek	06-03-13
040 PINAR	Sinan ORALLI	Üçüncü Dalga	22-01-13
	Tayfun ULUSOY	Güncelleően Spekülatif Kardeşlik	19-02-13
	Barış KAVAKLI	Dijital Benlik	05-03-13
	Osman BIYIKOÇLU	1717 Öncesi Masonluk ve Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa Geçiş	19-03-13
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	02-04-13
041 SEVENLER	Levent SEPİCİ, Alican MALTA	İlk Taş Ustaları “Göbeklitepe”	04-01-13
	Bülent ARKMAN	Fotoğraflarla Masonluk	18-01-13
044 HİSAR	Ahmet ERMAN	Harici Alemde Masonluk	12-02-13
	Kemal GÖRKEY	Beyaz Önlüklü Aydının Masonluk Yolculuğu	26-02-13

LOCA	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
048 ÜÇGEN	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	12-03-13
	Metin ÇELİKEL	Mason Kimliği	25-01-13
049 ÜÇİŐİK	Bülent POZAM, Kaan KARACAN, Kerem ÖZALP, Oral DİNSEL ve Tolga OPZAM	Aydınlanma Hareketinde Bir Soluk Voltaire	08-03-13
	Yalçın KURTOÇLU	Tapınak	14-01-13
052 GÜN	Tayfun AKBULUT	Kardeşlik ve Kardeşlik Sevgisi	25-02-13
	Ahmet DİNÇÇAÇ	Cansuyu	11-03-13
	Oğuz TIRPANÇEKER	Kalfa Derecesi Felsefesi	25-03-13
	Ahmet KORKMAZ	Çırac Derecesi Felsefesi	25-03-13
	Orhan ÇEKİÇ	Atatürk Dönemi, Gerici Hareketler	17-01-13
	Mustafa Süreyya SEZGİN	İnanç Sistemleri	31-01-13
053 ÖZLEM	Şadan ERSOY	Üstat Hiram Abif	14-02-13
	Rafet KARYAĞDI	Masonik Bilgiler Loca Nasıl Kurulur?	28-02-13
	Sami KASPI	Alev Saçan Yıldız	14-03-13
	Çetin YILDIRIMAKIN	Gün Muhterem Locasının Doğuşu ve Hizmetleri	14-03-13
054 BAŞAK	Kubilay KUTLU	Kuantum Fiziği	04-02-13
	Ali ZIRH	Bilimin Işığında Ölüm Anı ve Hemen Sonrasına Bakış	04-03-13
	Remzi SANVER	Üç Yılı Değerlendirirken	18-03-13
055 İREM	Levent DANIŐMAN	Sayı Sembolizması ve Ritüelimizdeki İzleri	31-01-13
	Sabri Çağrı SEZGİN	Apokaliptik Metinlerde Kutsal Taş Sembolizması	14-02-13
	Ragıp Yüce UYANIK	Hamtaşı Yontmak 1: Konfor Alanımız	28-02-13
	Ahmet EYÜCE	Kent ve Mimarlık: İstanbul Örneği	14-03-13
057 EVREN	Koray Kemal ÖZDUYGU	Yol'a Bir Bakış: Çırac	28-03-13
	Çınar ŞAHENK	Bitirmesini Bilmek	04-01-13
	Ahmet KURTARAN	Masonluğun Ardındaki Hakikat	18-01-13
	Sedat UYGUR	Masonluk Hakkında Düşünceler	01-02-13
057 EVREN	Fuat ALTINSOY, Nebi ÖNDER	Neyiz, Ne Yapıyoruz, Ne Yapmalıyız	01-03-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	15-03-13
	Ali Yusuf ÖZİÇ	Üç Davet	29-03-13
	Jak ALGUADIŐ	Lafayette ve Masonluk	10-01-13
Metin DELEVİ	1933-1945 Arası Avrupa Masonluğu Bölüm 1	24-01-13	

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Somer ÖNEŐ, Erol PENSO, Herman ERAM	Harici Teklifi ve Tahkikat Yapılmasının İrdelenmesi	07-02-13
	Kıvanç ERMAN	Masallardaki Ezoterik Ögeler	07-03-13
058 PİRAMİT	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	01-02-13
	Ali Rıza KUTLU	Türkiye'de Masonluk, 1909'a kadar	01-03-13
	Murat KÜRÜZ	Darwin, Mevlana ve İslam Alimlerine göre Evrim Teorisi	15-03-13
	Önder BİLGİ	Anadolu'dan İnsan Betimlemeleri	29-03-13
060 NİLÜFER	Rasim ÇAPANOĞLU	Masonlukta Maniizm'in İzleri	26-02-13
062 BURÇ	Önder ÖZTÜREL	Akıl	14-01-13
	Metin TALUY, Eren EREKLİ, Taylan ERGENEMAN, Ahmet KONUR, Ali Haydar GÖKSU	Usta Jak'ın Evlatları	28-01-13
	Celal Kadri KINOĞLU	İnanmak	11-02-13
	Cüneyt SONCELEY	Hazreti Süleyman Tahtından Üstadı Muhterem'e	25-03-13
067 SEMBOL	Erşan TINAY, Özdoğan ANBAR, Bahri ÖKTEM	Duygu ve Düşünceler	21-01-13
	Mustafa Alper ÇELEBİ	Pisagor	04-02-13
	M. Remzi SANVER	Üç Yılı Değerlendirirken	18-03-13
068 GÜVEN	Süleyman TAŐDEMİR	Kalfa Sanatı	17-01-13
	Albert ENDER, Sinan GÜMÜŐLİĞİL, Serkan ÖZKÖK, Deha GELEGEN	Hermes Sırları	28-02-13
	Levent SEPİCİ, Ali Can MALTA	Göbeklitepe	28-03-13
074 MEŐALE	Ahmet şENKUT	Siyah Beyaz Damalı Yer Döşemesinin Cizemi	16-01-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	30-01-13
075 ANADOLU	Mahmut HATİPOĞLU	Kardeşlik Duygusu	22-01-13
	Rüçhan ALTUŐ	Yaşlanmak	19-02-13
	Kuten KURTKAN	Süleyman Mabedi	05-03-13
077 SEZGİ	Erol DOLUNAY	Ülke, Şehir ve Mabet	29-01-13
	Necdet VARCAN	Teklif, Tahkikat ve Devam	12-03-13
080 AKIL VE HİKMET	Aksel SEYAHİ	Altı Şapkalı Adam	10-01-13
	Bülent AKKAN	Kalfa Derecesi Sembolizması	24-01-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	21-02-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
081 BOĞAZIÇI	Sezai GÜLŞEN	Anadolu'da İlkler	07-03-13
	Murat BAKIŞ	Neden Masonluk, Çünkü Masonluk	16-01-13
	Akın CANDAN	Kadim Bilgelik	30-01-13
	Kutay AKIN, Mehmet UYSAL, Tunç ÇELİK, Atahan ERTEN ve Burak BERBER	Masonluk ve Jung Kuramı	13-02-13
	Mustafa ÇETİNKOL, Sabri OZAN	Loca Açılışının Ezoterik Yorumu	27-02-13
084 YEDİTEPE	Cevad GÜRER	Büyük Localar Arası ilişkiler	03-01-13
	Remzi SANVER	Çıracak, Kalfa, Üstat Çalışma Tabloları	17-01-13
	Halit ÖZSÜT	Gürül Gürül Akan Nehirler	31-01-13
	Önder ÖZTÜREL	Akıl	28-03-13
085 GÖNYE	Tanıl TÜRKÖÇLÜ	Dijital Tefekkür	28-01-13
	Emre CEDİMAÇAR	Anadoluda Masonluğun İzleri ve Sır	25-02-13
	Çağrı TÜZÜNER	Ayna Sembolizması	11-03-13
	Ahmet DİNÇÇAĞ	Ezoterizmin Küçük Asyadaki İzleri	25-03-13
086 GÜZEL İSTANBUL	Oral TANGÜNER, Oğuzhan SERTCAN	Sevgi Üzerine Sohbet	11-01-13
	Yener GÜR'EŞ	Hakikatin Nuru Çalışmalarımızı Aydınlatıyor, Ondan Feyz Almaya Koşalım	08-02-13
087 GÜNiŞİÇİ	Erşan TINAY, Özdoğan ANBAR, Bahri ÖKTEM	Duygu ve Düşünceler	22-02-13
	Remzi SANVER	65 Olayları	08-03-13
	Ahmet ÖCAL	Matrix'in Ezoterik Anlatımı	22-03-13
	M. Merih ÖZDEMİR	İktidar Hırsı Üzerine Düşünceler	22-03-13
	Suha YILDIZ, Gökhan YÜKSEL, Albert MARÇELLİ, Burak GÖKHAN, Genco FAS	Yeminlerimiz, Yükümlülüklerimiz, Görevlerimiz, Davranışlarımız	21-01-13
	Tanol TÜRKÖÇLÜ	Dijital Tefekkür	04-03-13
	İzzet TOR	Çanakkale Zaferi ve Sonuçları	18-03-13
089 TANYERİ	Erim Gürkan BALSARI	Senelik Kelimenin Anlamı	04-01-13
	Hüseyin GÜÇER	Hasenat	18-01-13
	Tarık KANTEMİR	Biz Kimiz?	01-02-13
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	15-02-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	01-03-13
	İzzet Erkan YILDIZEL	Locadaki Mücevherlerden Anladıklarım	15-03-13
	Oğuz BIÇER	Gönül Gözümüz	29-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
090 SADAƐAT	Osman URALLI, Reşat OYGUÇ	Üstat Mason	22-01-13
	Yavuz AŐLAK	Anadolu'nun ve Türk'lerin Tarih ve Etnolojisine Dair	05-02-13
	İlhan OR	Kral Süleyman Mabedi	19-02-13
	Uğur KAYIN	Çırak Derecesi Sembolleri	05-03-13
092 MARMARA	Hakkı YILDIRMAZ ve Artun ERZURUMLUOĞLU	Kuantum	14-01-13
	Nihat YILDIRIM	Max Weber ve Otoritenin Türleri	11-02-13
	Cem AYHAN	Çanakkale Zaferi'ne Masonik Bakış	11-03-13
	Ekrem ÜLKÜ	Kalfa Derecesi Menkıbesi	25-03-13
093 SABAH GÜNEŞİ	İbrahim Haluk KÖSE	Masonlukta İnanç Kavramı ve Tarihsel Süreç	14-01-13
	MuhteŐem ŐENTÜRK	Süleyman Mabedi	28-01-13
	Hasan Eren ÇEP	Masonofobi ve Beyazdan Korkmak	11-03-13
	Metin BOZKURT	Örtünmenin Sosyolojisi	25-03-13
094 DOSTLUK	Cüneyt SÜER	Felsefenin Tarihsel Kökenleri	11-02-13
	Engin EKER	Üstadı Muhterem ve Doğru	25-02-13
	Mehmet Nuri TOPLU	Masonluğun Hukuksal Yapısı ve Masonik Muhasebe	11-03-13
095 GELİŐİM	Yalçın ERCEBER	Aydın İnsan: Mason	15-01-13
	Yalçın TURA	Sayılar, Oranlar ve Müzik	29-01-13
	Kamil Fehmi NARTER	Tıbbın Gizemli Tarihi	12-03-13
	Başar TOPALOĞLU	Ölüm Felsefesi	26-03-13
096 ONUR	İbrahim ŐENCAN	Kardeşin Kardeşe Olan Sevgisi ve Sorumluluğru	29-01-13
	Mustafa DOĞRUSOY	Masonluğumuz; Masonik Temel Kavramlar ve Tüzüklerimiz	12-02-13
	Ömer KÖKER	Sokrates	26-02-13
098 UMUT	Erdoğan FIRTINOĞLU	Aydınlanma	12-03-13
	Erkan İŞMAN	Dinler Kavsağı Anadolu	04-02-13
	Yalçın KURTOĞLU	Tapınak	18-02-13
106 YAKACIK	Celal Kadri KINOĞLU	İnanmak	04-03-13
	Hasan AKDENİZ	Semboller, Putlar ve Entropi	20-02-13
107 KADIKÖY	Mustafa UÇUR	1965 Olayları	06-03-13
	Kenan CANTAŐ	Uygarlığı Yaratan Toplum Sümerler	21-01-13
108 GEOMETRİ	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	04-02-13
	Arslan İLERİ	İhvan-ı Safa	04-03-13
	İsmail GÜRCÜOĞLU	Jüridiksiyon-Obediyan	18-03-13
	Aydın EKTİRİCİ, Koray ÇANDIR, Bilgehan TAHTAKAYA, Yakup ELYAZAR	Kalfa Derecesi Sembolizması	23-01-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Serkan YILDIRİMER	Ezoterizmin Düşünce Tarihiyle İlişkisi II-İsa'dan Hür Masonluğa III	20-02-13
	Burak TANRIKUT, Erdal BATIBAY, Serkan YILDIRİMER	Ezoterizmin Düşünce Tarihiyle İlişkisi II-İsa'dan Hür Masonluğa IV (Sonuç)	06-03-13
	Tahir SÜMER	Gresham College, Invisible College, Royal Society	06-03-13
	Emre NADAR, Kerem TUZLACI, Tahir SÜMER	Ezoterizmin Düşünce Tarihiyle İlişkisi II "Masonluk Çağı I ve II"	20-03-13
111 DOĞU	Bedros BOYACIYAN	Çizimlerimle Masonik Düşünceler-2	19-02-13
	Rıdvan TUĞSUZ	Haftada 15 Gün	05-03-13
	Neşet ÖZGEN, Kutay AKIN, Alpaslan BİLGE ve Can ADIGÜZEL	Medeniyetler, Masonluk ve Mason	19-03-13
112 ÜLKÜM	Ahmet ÖRS	Taşın Sembolizması	22-01-13
	Asaf TANAĞAR	Özgürlük Kavramı ve Özgür Düşünce	19-02-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	05-03-13
	Arif DAVRAN	Hür Üzerine Düşünceler	19-03-13
116 UFUK	Serdar ÇİLOÇLU	Felsefe; Bugün Değilse Ne Zaman	10-01-13
	Eray ERSÖZ	Batıl İnançlar Üzerine	24-01-13
	Koray ÜNSAL	Hacı Bektaş-ı Veli	07-02-13
	Remzi SANVER	1965 Olayları	21-02-13
	Hakan AKSU	Benjamin Franklin, Hayatı ve Erdemleri	07-03-13
118 DORUK	İsmet ÇAKIN, Yavuz GÜRSOY, Saygın ERGÜDEN	Topluma ve İnsanlığa Adanmış Bir Hayat, Gandhi	29-01-13
	M. Kerem DOKSAT	Kişiliklerimiz, Kimliklerimiz ve Masonik Etiket	12-02-13
	Erdoğan ALPAY	Teklif, Tahkikat ve Rehberlik	26-02-13
	Tolga Tiğın BOZDAÇ	Mevlana	12-03-13
	İlhami ŞİKOÇLU	Kalfa Derecesi Sembolizması ve Felsefesi	26-03-13
119 ÖRS	Murat BİLGİLİ	Masonik Psikoloji	24-01-13
	Engin BERKER, Serdar ÖKTEM, Kıvanç ÖKTEM	Çırak Derecesi Ritüel Sembolizması	07-02-13
	Ruhi GÜMÜŐOĞLU	Masonluk'ta EKSR	21-02-13
	Yaşar DENİZ	En Muhterem Hayrullah Örs Kardeş	07-03-13
	Hayri ÇULHACI	Skoç Masonluğu	21-03-13
120 GRANİT	Tamer GEDİZ	Masonlukta Kayda Alınmayan Değerler	28-01-13
	İsmail ÖRENGİL	Sevgi, Kardeşlik, Masonluk	11-02-13
	Selçuk GÖKÇE	İnsanlık, Kardeşlik ve Masonluk Konusunda Kardeşlerle Sohbet	11-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
121 TESVİYE	Yalçın KURTOĞLU	Tapınak Nedir?	25-03-13
	Gökhan ÜZGÖREN	Tesviye'de Buluşmak	10-01-13
	Mete GÜRLER	Masallar ve Semboller	24-01-03
	Remzi SANVER	Ezoterizm Üzerine Düşünceler	07-03-13
123 SABAH YILDIZI	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	14-01-13
124 GÜNEY	Mert NAMLI	Mozart	11-02-13
	Ali Oktay CEVER	Sohbet Meclisi	03-01-13
	İlhami ŞİKOĞLU	30 Yıllık Çırak Görüşleri	31-01-13
	İlhami ŞİKOĞLU	Kalfa Derecesi Felsefesi ve Sembolizması	31-01-13
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	14-02-13
125 ATAYOLU	Albert ENDER, Sinan GÜMÜŞLİGİL, Serkan ÖZKÖK, Deha GELEGEN	Hermes Sırları	28-02-13
	Önder ÖZTÜREL	Akıl	14-03-13
	Erşan TINAY, Bahri ÖKTEM, Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	28-01-13
	Şükrü KALEAĞASI, Metin ERTEM	Totaliter Rejimler ve Masonluk	18-02-13
	Aydoğan TAPŞIN, Emre ARIBURNU, Aras ÖZKAYMAK	Düşünce Tarihi-7 Konu: Düşünce Tarih –M.S. 500–1500 yy. Avrupa–Anadolu–Ortadoğu	22-01-13
127 ALTAR	Erdem GÖKTÜRK	Önlük ve Beyaz Eldiven	05-02-13
	Önder ÇEREZCİ	Adalet Duygusu ve İnsanlık Sevgisi	05-02-13
	Özgür ARISOY	Gözleri Bürüyen Hırs ve Tutkular	19-02-13
	Koray DARGA	O da Bir Masondu, Andre Chenier	05-03-13
	Tarık TURFAN	Pisagor Okulu	14-01-13
129 NAR	Kaan BATURAY	Mani ve Manicilik	25-02-13
131 YÜCEL	Orhan BAYAV, Derviş USLU, Okday KORUNAN	Farklı Pencerelelerden Vahdet-i Vücut	11-03-13
	Remzi SANVER	Bazı Temel Kavramlarımız	25-03-13
	Mehmet Nuri TOPLU	Masonik Muhasebe	03-01-13
	Umur ÇOLGAR	Ezoterizmde Bir Deney: Şeyh Bedrettin	17-01-13
	Emin Gürcan ÇAVDAROĞLU	Medeniyetin Sümer Yolu	28-02-13
132 GÜZELLİK	Yaşar Mesut PEKCAN	Aydınlanmaya Açılan Kapı: Tıbbiyeliler	14-03-13
	Kazım SÜRMEK	Mimarlık ve Masonluk	28-03-13
	Halit Ziya ÖRSEL	Kardeşimiz Mozart	03-01-13
	Ender DANDUL	Bulamayacağımızı Bildiğimiz Halde Neden Hakikati Arıyoruz? Gerçek İle Hakikat Arasındaki Fark Nedir?	17-01-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Kamil DİRİKER	1965 Olayları	31-01-13
	Mehmet TANSAL	Krali Sanat ve Işık Şehir Paris' te Masonik ve Ezoterik Bir Gezinti	14-02-13
	Tuay TUFENK	Mutluluk	28-02-13
133 KÜRE	Tanju ERKOÇ	Rönesansta Mimarlık	21-01-13
	Levent UNUTULMAZ	Ezoterizmden Eksoterizme	04-02-13
	Hakan GÜNER, Korkut ZAÇLI	Barok Müzik ve Mimari	18-03-13
135 ÇEKİÇ	Ergun TOPSEVER	Kuzey Doğu Köşesi	29-01-13
	Gökçehan PLEVNE	Compagnonnage Üzerine Faydacı Bir Bakış	26-03-13
136 KOZA	Erşan TINAY, Bahri ÖKTEM, Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	24-01-13
	Mehmet Onur TOPÇU	Üstat Derecesi'nin Açılıőı	28-03-13
139 TAŐOCAęI	Emre BAYIKSEL, Murat DERİCİÖÇLU	Özgürlük	20-02-13
	Osman Mete ALTAN	Hacı Bektaőı Veli	06-03-13
	Murat BİLGEN	Çıraklar Neden Kuzeyde Oturlurlar?	06-03-13
	Okay ÖZTÜRK, Selçuk DURU	Varlık	20-03-13
141 MİMAR HİRAM	Ara KADOĞLU	Takvimlerle Oynayanlar	02-01-13
	Sedat TUMANBAY	Masonluk ve Ezoterizm	30-01-13
	Mihran KARAKIZYAN, Yusuf AKUÇUR, Mehmet AKUÇUR	Yeni Türk Ticaret Kanunu: Evrim mi? Devrim mi?	27-02-13
143 ANIT	Burçin ÇELEN	Kalfa Mason Ne Amaçla Toplanır?	28-01-13
	Engin KOŐAN	Kalfa Mason Toplanma Amacına Ulaőmak İçin Nasıl Çalışır?	28-01-13
	Hasan KALAFAT	Antik Mısır'dan Bize Ne Kaldı?	25-02-13
	Mesut ILGİM	1933 Atatürk Üniversite Reformu ve Ülkemize Siğınan Alman Bilim İnsanları	14-03-13
144 KÖRFEZ	İlhami KULEN	Gönye, Pergel; Gönye ve Pergelin Müthiő Uyumu	17-01-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	31-01-13
	Erşan TINAY, Bahri ÖKTEM, Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	14-02-13
146 ZEYİNDALI	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	25-01-13
	Celil LAYIKTEZ	1965 Olayları	08-02-13
147 IRMAK	Hasan ATAŐOĞLU, Haőim BÜYÜKBALCI	Türk Masonluk Tarihi	15-01-13

LOCA	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
150 SEBAT	Metin GER	Rosslın Őapeli	29-01-13
	Metin GER	Çırak Derecesi Tablosu	26-02-13
	Halil Ege ÖZGENTAŐ	Çırak Derecesi Felsefesi	26-03-13
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	22-01-13
	Aksel SEYAHİ	Altı Şapkalı Adama	05-02-13
	Okan İŞİN	Bir Mason Locasının Tasarımı ve Dolaylı Yollardan Anlatmak İstediği Mesajlar	19-03-13
151 SEVGİ YOLU	Zafer ERGÜVEN	Hakikati Aramak	02-04-13
	Erencan EVREN ve Aydın GÖKÇEN	Vitriol	21-01-13
	Alp ARTAM, Ersin ŐENKAYA	Tefekkür	04-02-13
	Şadan ERSOY	Üstat Hiram Abi'ın Yaşamımızdaki Yeri	04-03-13
155 RÖNESANS	Osman Kutay AKIN ve Bilge Kaan KAZAZ	Hikmetli Söz ile Tekris	18-03-13
	Daniel ŐOEF	Royal Society ve Masonluğa Etkileri	22-01-13
	Yusuf BEŞALEL, Mithat ARIKAN, Ediz ERDOğDU, İ.Cemil ORTAÇ	İnanışlarda Ölüm Sonrası	05-02-13
	Oğuz TEğİN	Non Nobis Domine III kusursuz (Catar'lar)	19-02-13
	Bingür SÖNMEZ	İnsanlığın VaroluŐundan Beri Müzik ve Yoğun Bakımlarda Müzik ile Tedavi	05-03-13
156 VEFA	Sedat GÜLGEN	Anadolu İnanç Mozaiğinde Müzik Yolculuğu	19-03-13
	Okan İŞİN	Üç Defa Gönyelemek	04-01-13
	Mete AKYOL	Atatürk ve Anlaşılamayan Laiklik	01-02-13
	Önder ÖZTÜREL	Akıl	01-03-13
	İlhami ŞİKOğLU	Mason İçin Felsefenin Önemi	15-03-13
	Haluk SANVER	Hiram Efsanesi	29-03-13
	Haluk SANVER	Evrensel Mabet	29-03-13
157 SUR	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	28-02-13
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	14-03-13
	Mesut İLGİM	Fotoğraflarla Afrodisias	27-03-13
160 AYDINLANMA	Mustafa DOğRUSOY	Masonluğumuz, Masonik Temel Kavramlar ve Tüzüklerimiz	23-01-13
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	06-03-13
161 AKASYA	Cavit YANTAÇ	Rönesans'a Bakış	07-02-13
	Sami UYGURER	Leonardo Da Vinci	07-03-13
	Tansu GÜDELİCİ, Onur TETİK ve Ahmet DENİZLİ	Tıpta Yeni Teknolojiler	21-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
163 ATAIZI	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	07-03-13
	Sedat KORKMAZ	Sümerlerin Uygarlığa Etkileri	21-03-13
167 SÖZ	Celil LAYIKTEZ	Masonluğun Osmanlı'daki Sekülerizm ve Laiklik Üzerindeki Etkileri	15-01-13
	Okan ACAR, Barış GÖÇEK, Kaan İYİBOZKURT, ve Korkut KULBUL	İlkçağ Felsefesi-Bölüm II	29-01-13
	Sinan ERKİNER	Aydınlanma III-Fransa	26-02-13
168 AKEV	Aliyar DENGİZ	Doğu Felsefesi	12-03-13
	Burak ARZOVA	Mimar Sinan ve Masonluk	18-01-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	15-02-13
	Sait Mehmet TANSAL	Kralî Sanat ve Işık Şehri Pariste Masonik ve Ezoterik Bir Gezinti	01-03-13
173 CUMHURİYET YILDIZI	Berç BİRİŞİK	Hasenat	15-03-13
	Mustafa DOÇRUSOY	Masonluğumuz, Masonik Temel Kavramlar ve Tüzüklerimiz	20-02-13
	Kuthan SAVAŞÇIN, Turgut TİFTİK, Erol AYDIN, Enver YALÇIN, Can DEMİR	Tekrisin Ezoterizmi ve Zaman üstü Yorumu	20-03-13
174 İSTANBUL	Önder ÖZTÜREL	Zaman Kavramı ve Felsefesi	04-01-13
	Kemal GÖNENÇ	Mutluluk	18-01-13
	Naci KAYA	Değişim	15-02-13
	Remzi SANVER	1965 Olayları	01-03-13
	Bozkurt GÜVENÇ	Felsefenin Yararları Üstüne	15-03-13
	Atilla BÜYÜKTUNCAY	Şiir Serüvenimden Kesitler	29-03-13
175 PETEK	Koray ALPASLAN, Hakan Ali TOKER, Orhan ÇENDEK ve Tarık KAYAKAN	"Oralar" da ve "Buralar" da Müzik- Müziğin Doğuşu, Etimolojisi, Batı'daki ve Anadolu'daki Gelişimi	10-01-13
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	24-01-13
	Yakup GÜLHAN	Üç, Üçgen, Üçleme	07-02-13
	Çağdaş KAVRUK	Sinemada Masonik Kodlar	21-02-13
	Serhan YALKUT	Kalfa Derecesi Felsefesi	07-03-13
	Metin YELKENÇİ	Secret-Pozitif Düşünme Sanatı	21-03-13
177 ZAFER	Ahmet ŞENKUT	Siyah Beyaz Damalı Yer Döşemesinin Gizemi	17-01-13
	Ali Sina KUMCUOĞLU	Bilimin Doğudan Batıya Akışı	31-01-13
	Mete AKYOL	Atatürk ve Anlaşılamayan Laiklik	14-02-13
	Gökhan DİKLER, Tolga GÜLER	Yemin	14-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Bülent AKKAN	Kalfa Derecesi Sembolizması	28-03-13
179 BİLGE	Emin ŐAYLAN, Edip SANER, Derviş USLU	Farklı Pencerelelden Vahdet-i Vücut	23-01-13
	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	06-03-13
	Mehmet HACIHANEFİOĞLU	İnsan Nasıl İnsan Oldu	20-03-13
180 KALKEDON	Okday KORUNAN, Tayfun AYKAÇ	Ortaçağ Bir Metofo mu?	21-01-13
	Erşan TINAY, Bahri ÖKTEM, Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	18-02-13
	Oral TANGÜNER, Murat BİLGE	İstanbul'un Mekanları	04-03-13
181 VATAN	Yunus BORHAN	Doğudan Gelen Işık "Agap"	18-03-13
	Ahmet AKSAN	LGT	18-03-13
	Önder ÖZTÜREL	Akıl	23-01-13
	Erol DEĞERLİ	Sözün Hikmeti	20-03-13
	Oğuz TEGİN	Non Nobis Domine III kusursuz (Catar'lar)	27-02-13
185 SİMGE	Remzi SANVER	1965 Olayları	27-03-13
	Adał TUNGA	Şarap ve Masonluk	21-01-13
186 LOTUS	Fatih ERTİMUR	Kölelikten Günümüze; Bir Müzik Öyküsü	04-03-13
	Reha EREKLİ	Acıların Büyüttüğü Sevgi; "Mübadele"	18-03-13
	Osman URALLI	Mason Kimdir, Nasıl Olunmaya Çalışılır	16-01-13
	Fikret NEMLİ	Beethoven 9. Senfoni ve Yorumu	30-01-13
	Dikmen UÇKAY	Anadolu Geleneklerinde Masonik Benzerlikler	13-02-13
188 KOŐUYOLU	Gürkan AKTOLUÇ	41 Yıl Sonra Ne Öğrendim? Hala Neden Buradayım?	13-03-13
	Süleyman TAŐDEMİR	Kalfa Sanatı	27-03-13
	Tunç TIMURKAN	Royal Arch	12-02-13
	Fikret AZOV	İlk Masonik Belgeler: Regius ve Cooke	26-02-13
	Ergin KOPARAN, Turgut TİFTİK	Türkiye'deki Masonluk Tarihi 1909-1935	12-03-13
189 HUZUR	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	26-03-13
	Numan AYDINOĞLU	Masonluk Nedir, Ne Değildir?	02-01-13
	Erdem KEÇECİ	Beni Gönye ile Deneyebilirsiniz	16-01-13
190 KRİSTAL	Çetin BÖKE	Hamtaşı Seçmek	13-03-13
	Sabri Ferda ÖZDER	Sevgi	06-02-13
	Acar ŐENSOY	Hermetizm ve Masonluk	19-02-13
	Uğur ORAL	Masonluğa Saldırmanın Dayanılmaz Hafifliği	19-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
197 VİTRİOL	Vehbi CİN, Fevzi CİN	Operatif Masonluk Tarihi	19-02-13
	Koray DARGA	O da Bir Masondu, Andre Chenier	05-03-13
	Ahmet ÖZGEN	Masonik Açından Ağaçlar ve Sütunlar	19-03-13
199 KUVVET	Remzi SANVER	Büyük Loca-Rit İlişkileri	10-01-13
	Sezai GÜLŞEN	Anadolu'da İlkler	07-03-13
	Ahmet ERMAN	Harici Alemde Mason	21-03-13
200 EGERAN	Ali Oktay CEVER, Deniz KAPLAN	Masonik Karma Yorumlar ve Komprimeler	04-01-13
	Hakan DÜZ	Özgürlük ve Görevimiz	18-01-13
	Adnan AKIN	Özgürlük ve Mesleğimiz	18-01-13
	Ahmet KURTARAN	Masonluğun Ardındaki Hakikat	01-02-13
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	01-03-13
	Erol DEĞERLİ	Sözün Hikmeti	15-03-13
	Engin YOLAÇ, Engin KESKİNEL	Dinler Tarihi: Musevilik	29-03-13
	Erdoğan ERENTÖZ, Tolga Achim MÜLLER, Levent DECEDELİ, Ernur KAYA	Biz Buraya Niye Geldik	14-01-13
201 İLERİ	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	28-01-13
	Efdal İŐBİLEN, Koray ÇITAK, Arda AKATAY	Biz Burada Ne Yapıyoruz? Niye Kalıyoruz?	11-02-13
	Arif DAVRAN	Hür Üzerine Düşünceler	25-03-13
	Ayhan CÖNER	Şarap ve Felsefe	02-01-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	16-01-13
202 ATAÇAÇ	Kerem ŐENOĐLU	Kabala-Ruh İçin Teknoloji	30-01-13
	Ali Nezih BİLGE	Gerçekler ve Hakikat	13-03-13
	Remzi SANVER	1965 Olayları	27-03-13
	Tunç PEKMEN	Çizgi Romanlardaki Masonik Temalar	15-01-13
	Ahmet ERMAN	Harici Alemde Mason	29-01-13
204 TOPRAK	Bingür SÖNMEZ	Dolmabahçede Son 15 Gün	26-02-13
	Fethi GÜRDÖL	Mevlana	12-03-13
	Emircan ŞAHİN, Bora SEVERCAN, Halim ERCAN, Vedat BOZACI	Bizim İşimiz Masonluk, Hoşgörü ve Tolerans	26-03-13
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	11-01-13
	Gökhan KUŐKUCU, Ahmet BAŐKAYA	Matematik ve Masonluk	08-02-13
207 KŐŐETAŐI	Çağın ÜNSAL, Volkan VURAL	İngiliz Devrimi-Magna Carta'dan Glorious Revolution'a	22-02-13

LOCA	KONUŐMCAI	KONU	TARİH
	Cem AYHAN	Gelibolu 1915-Masonik Bakış	08-03-13
	Remzi SANVER	Masonluk-Işığı Arayanların Hikayesi	22-03-13
208 AKKAN	Metin AYCIL	Bir Loca Neden Vardır, Neden Buradayız?	02-01-13
	Nejat N. ÇETINKAYA	Din Nedir?	16-01-13
	Yalın MANÇO, Başar MÜNİR	Yerel Dinler	30-01-13
	Zeki ALASYA, Bora YALÇIN, Aytuğ ELERMAN, Tansel ÖZYAMAN	Sanat ve Masonluk	27-02-13
	Yılmaz BÜYÜKUNCU, Erdal SALİHOĞLU, Sümer YAMANER, Levent COŞKUN	Eski Mısır'da Dini İnanışlar	13-03-13
	Dursun BUĞRA Muammer TUNCER, Batur ŐULEN, Atakan COŞKUN	Operatif Masonluktan Spekülatif Masonluğa Geçiş	27-03-13
	Harun KUZGUN	Kalfa Derecesi Üzerine Söyleő	27-03-13
209 ADALET	Erşan TINAY, Bahri ÖKTEM, Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	11-01-13
	Ömer Faruk AÇIL	İnsanlık Tarihi Sürecinde İnanç Sistemlerinin Etkileőimi ve Geçirilen Evreler	08-03-13
211 ALEV	Deniz GÜRISOY	Kardeşlikte Biz Bilinci	23-01-13
	Özcan GÖKÇE	Eski Mısır'dan Günümüze Üçlemeler	06-02-13
	Erşan TINAY, Özdoğan ANBAR, Bahri ÖKTEM	Duygu ve Düşünceler	20-02-13
	Remzi SANVER	1965 Olayları	06-03-13
	Mehmet TANSAL ve Eren KALAYCIOĞLU	Krali Sanat ve Işık Şehir (Paris'te Masonik ve Ezoterik Bir Gezinti)	20-03-13
212 GÖNÜL DOSTLARI	Gürcan VURAL	İnanç, Felsefe ve Bilim Tarihinde Sembolik ve Felsefi Keőiőmeler	06-02-13
	Kerem ATABEYOĞLU, Ziya KÜRKÜT	Işık	20-02-13
	Ömer KÖKER	Zaman Kavramı ve Zamanı Doğru Kullanma Sanatı	20-03-13
214 KARDELEN	Hüseyin ESKİCİ	Bedeninizin Dili	07-02-13
	Tayfun AYKAÇ	Kırık Sütun	21-02-13
	Derviş USLU, Emin ŐAYLAN, Okday KORUNAN	Vahdet-i Vücut	07-03-13
	Erşan TINAY, Bahri ÖKTEM, Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	21-03-13

LOCA	KONUŐMAMCI	KONU	TARİH
218 ATEŞ	Cumhur ERKAYA	Piramitlerin Sırrı- Şişedeki Mesaj	11-01-13
	Erşan TINAY, ŐzdoŐan ANBAR, Bahri ÖKTEM	Duygu ve DűŐünceler	25-01-13
	Oktay GÜNDOĞDU	Ezoterizm	08-02-13
	Güngör ÖNAL	Mason Olmak	22-02-13
219 HÜR DUVARCILAR	Aras ŐENVAR	DoŐru YaŐama Sanatı: Masonluk	11-01-13
	Mehmet Saim İZLİ, Hulki GÖKER	Sevginin Diğer Yüzü	25-01-13
	Koray DARGA, Emre GİRİTLİ	O da Bir Masondu "Andre Chenier"	08-02-13
	Bingür SÖNMEZ	İnsanlığın VaroluŐundan Beri Müzik ve Yoğun Bakımlarda Müzik ile Tedavi	22-02-13
	Ali KESKİN	Doruklardan Derinlere, Bir Su Damlasının Serüveni	08-03-13
	Orhan ÇEKİÇ	18 Mart Deniz Zaferi ve Sonuçları	22-03-13
221-PERA	İlker KANZIK	Üstat Derecesinin Getirdiği Yükümlölükler	11-01-13
	Erol DEĞERLİ	Sözün Hikmeti	22-02-13
	M. Emin AYABAKAN	Hermetizm ve Masonluk	22-03-13
EUCLİDES GEÇİCİ LOCA	Korkut KESKİNER	Ezoterizmin Pratiği	04-01-13
	Mete ŞAR	Hermesi Tanımak, Hermetizmi Anlamak	18-01-13
	Bahattin BURSALI	Masonlukta Gördüklerim, İŐittiklerim	15-02-13
	Ahmet ŞENKUT	Bazı Ritlerin Tarihine Kısa Bir Bakış	01-03-13
	Halim ERKER	Masonlukta Gördüklerim, İŐittiklerim	29-03-13
ERGUVAN GEÇİCİ LOCA	Özcan ŐZMEN	Kimdir ırac Mason	25-01-13
	İsmail OKSAYAR	Mikro Kozmostan, Makro Kozmosa, Sonsuzluk ve Masonluk	08-02-13
	Hasan ATAŐOĐLU	Laplace'ın Őeytanı	22-02-13
	Erşan TINAY, Bahri ÖKTEM, ŐzdoŐan ANBAR	Duygu ve DűŐünceler	08-03-13
NEDRET GEÇİCİ LOCA	Kaan ŐKTEN	Ramak: Ölümü DűŐünmek	23-02-13
	Haluk ARI, Can EGE, Emre KALMUK, Cem DEMİZRİZ	Nişan Sönmez, Nedret Alooğlu, Tanju Koray Kardeşleri Anma	09-03-13
	Ahmet ERMAN	Dante, İlahi Komedyası'nın Ezoterik Yorumu	23-03-13
İŐIK SELİ GEÇİCİ LOCA	Murat ÖKTEM	Bir Masonik Sohbet	01-02-13

LOCA	KONUŐMAMCI	KONU	TARİH	
REFORM GEÇİCİ LOCA	Yılmaz DEÇER	HamtaŐtan Uygarlığa	15-02-13	
	Kemal SEVİMLİ	Bilim, İlim ve Biz	15-03-13	
	Fabrizio CASERETTO	Montaigne ve Özgür Düşünce	29-03-13	
	Bülent DENLİ	Bir Yudum Mısır	04-01-13	
	Seren KUTADGU	Duvardaki İnsan - İnsandaki Duvar	18-01-13	
	Mert ÜNSAL	Masonlukta Tanınma	01-02-13	
	Rint AKYÜZ	Doğudan Esintileri, Gönye Üzerine Bir Sohbet	15-02-13	
	Remzi SANVER	1965 Olayları	01-03-13	
EVRENSEL GEÇİCİ LOCA	Mustafa ÇETİNKOL, Sabri OZAN	Loca Açılışının Ezoterik Yorumu	29-03-13	
	Remzi SANVER	Masonlukta Temal Kavramlar I	11-01-13	
	Remzi SANVER	Masonlukta Temal Kavramlar II	25-01-13	
	Cevad GÜRER	Hasenat	08-02-13	
	Deniz GÜRİSOY	Kader Kavramı Üzerine Faklı Görüşler	22-02-13	
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	22-03-13	
	Sami SAY	Dünya ve Türk Masonluğu'nun Kısa GeçmiŐi	17-01-13	
	Hakan TÜRKKUŐU, Hasan ÇOLAKOĞLU	Tarih ve Hukukun Bakış Açısında, Operatif Dönemden Günümüze Loca ve Mabet Kuruluş ve Toplantı Uygulamaları	24-01-13	
ÖZEL TRAKYA GEÇİCİ	Bülent AKKAN	Kalfa Derecesinin Sembolizması	07-02-13	
	Murat BILGEN, Oral TANGÜNER Barkovizyon: Deniz KAPLAN	İstanbul'da Tarih, Mekan ve Kişiler	21-02-13	
	Alev GÜNER	Evren, İnsan, Beyin, Akıl ve Sezgi	07-03-13	
	Ercan İsmail ÜNAL	Avrupa Birliği Sosyal Politikası	21-03-13	
	Naif TİMUR, Mustafa Süreyya SEZGİN	İnsan, Mason ve Sevgi	23-02-13	
	Remzi SANVER	Başlarken	21-03-13	
	ÖZEL NIKOMEDIA GEÇİCİ			

ANKARA

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
005 UYANIŐ	Yücel GÜNGEN	Kendimizi Tanıyalım	04-01-13
	M. Yaşar KUNDUH, Haluk YANMAZ	Savaşlarda Masonlar ve Kardeşlik	18-01-13
	Tufan SUBAŐI	Rüya Gibi	01-02-13
	Kürőat ÖMERBEYOĞLU	Felsefeye Dair	15-02-13
	Kamil HATİPOĞLU	Bilginin Masonluğa Zaman İçindeki Yolculuğu	01-03-13
	Ömer ENES	Masonluk Üzerine Düşünceler	15-03-13
010 DOĞUŞ	B. Hayri ACAR	İnsanlığın Yürüyüşünde Toplum/Hukuk Düzenleri ile Masonlar ve Masonluk Üzerine Bir Deneme	29-03-13
	Taylan KARABEY	Bana İlginç Gelenler	08-01-13
	Güneş YUNUS	Doğuş'ta 50 Yıl	22-01-13
	Yaşar AYSEV	Pisagor ve İnisiasyon	26-02-13
	Derya KAYA	İletişim Yönetimi ve Masonluk	12-03-13
	Celal ERTEM	Masonca Düşünmenin Ön Şartı-Akılcılık	26-03-13
012 YÜKSELİŞ	Çetin İMİR	Anadolu'daki Sağlık Mabetleri	03-01-13
	Sedat BAYER	Devlet Protokolü ve Masonik Protokol	21-02-13
014 İNANIŞ	Mustafa SAYIN	Kesin İnaçlılar	14-01-13
	Yılmaz KOCABAŐ	Ayna Sembolüne Bakış	11-02-13
	Mete GÜRLER	Masallar ve Semboller	25-02-13
	Semih KESKİL	Kadın Beyni Erkek Beyni	11-03-13
	Nural TURHAN	Goethe ve İslamiyet-Batı Doğu Divanı	25-03-13
015 BİLGİ	Ömer L. GÜLKAL	Regensburg, Passav ve Bilgi Muhterem Locasının Kardeşlik Zinciri ve Alman Masonluğundan İzlenimler	02-01-13
	Hakan ŞAHİN, Levent BARLAK	Sokrates-Alkibiades Diyaloğu "Kendini Bilmek ve Erdem"	16-01-13
	Remzi SANVER	21. Yüzyılda Ezoterizme Bir Bakış	06-02-13
	Sunay AKIN	Bakmak ile Görmek	20-03-13
021 BARIŞ	Remzi SANVER	Dünyada ve Türkiye'de Masonluğun Geleceğine Yönelik Düşünceler	07-01-13
	Ő. Şinasi ŐANSAL	Atatürk ve Masonluk	21-01-13
	Murat ÖZBAYOĞLU	Friedman'ın Dünya Düzdür Görüşü Kapsamında 21. Yüzyıla Bakış	04-02-13
	Duran BÜLBÜL	Şeyh Bedrettin ve Kathar Şövalyeleri	18.02.213
	Faik KORUMUŐ	Ana Hatları ile Rotary	04-03-13
022 DİKMEN	Haluk AR	Masonlukta Çağdaş Nesiller ve (Mabet Dışındaki Sesi)	17-01-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Fethi TÜRKTAN	Gelibolu	07-03-13
027 YILDIZ	Necmi SÖKER	Mason Olmak	10-01-13
	Mehmet KALPAKLI	Yaşamın Her Anında Bir Mason Olabilmek	24-01-13
	Altan SÜBAKAN	Tarihte Gizemli Yapılar	14-02-13
036 ÇANKAYA	Cevat AYVALI, Ümit GÜRELLİ	Hermeneutik (Yorum Sanatı)	11-01-13
	Güner GÖKERİ	Masonik İlkeler ve Amaçlar	22-02-13
	Bülent PAYASLIOĞLU	Yabancı Dilde Çalışan Localar	08-03-13
	Ahmet TUGAY, Tolga KÖSE	Ateizm, Teizm, Deizm, Panteizm	22-03-13
038 ARAYIŞ	Ali SELEK	Belagat	29-01-13
	Remzi SANVER	21. Yüzyılda Ezoterizme Bir Bakış	05-03-13
039 ÜÇGÜL	Refik ÇELTIKÇI	Tüzüklerimizde Özerkleşme Hareketleri	09-01-13
	Bedros BOYACIYAN	Çizimlerimle Masonik Düşünceler	23-01-13
	Yener ÇELTIKÇI	Üçgü'lü Temsil Etmek	27-02-13
	Okan ERTUĞRUL	Gıdalar ve Etik	13-03-13
045 AHİLER	Behçet SEPİCİ	Sevgi ve Vefa	24-01-13
	Barkın GÜRCAN	Anadolu'dan Üç Nefes; Yunus, Hacı Bektaş, Mevlana	28-02-13
	Uğut TARHAN, Serkan KOCADERE	Masonik Müzik	14-03-13
	Mehmet Hadimi YAKUPOĞLU	Kardeşlik Bağlarının Kurulması, İnsanlığın İlerlemesi ve Hakikatin Araştırılması	28-03-13
046 ÇAĞ	Mete GÜRLER	Behiç Bey	07-01-13
	Tankut ÜNAL	Hepimiz Farklıyız ama Kardeş ve Aynıyız	21-01-13
	Mustafa SAYIN	Kesin İnançlar	04-02-13
050 GÖNÜL MİMARLARI	Nazif UYGUR	Ruhun Ölümsüzlüğü ve Masonluk	19-02-13
	Ersan ÖZTUNA	George Bernard Shaw	05-03-13
	Cenk PALA	Kalfa Derecesi Çalışma Tablosu ve Sembolizması	19-03-13
051 EŞİTLİK	Hakan DERELİ	Üç Sütun	08-01-13
	Remzi SANVER	Türkiye ve Dünyada Masonluğun Geleceği	13-02-13
	Hasan YILMAZ	Bir Anadolu Bilgesi Tyana'lı Apollonius	12-03-13
	Bora YILMAZYİĞİT	Ezoterizm	26-03-13
056 ANKARA	Rıza DOĞAN	Sivri Ucu Göğşe Dayalı Kılıç	04-01-13
	Barış ÖNAL	Adalet Bütün İşlerinizde Size Yol Göstersin	15-02-13

LOCA	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
059 YUNUS EMRE	Haşim Ata MADEN	Kardeşlik Sevgisi Her Yana Yayılın	01-03-13
	Çınar GÜNER	Çalışma Tablosu ve Düşündürdükleri	15-03-13
	Taylan KARABEY	Operatif Bir Yapıcı Gözüyle Mabedin İnşası	28-01-13
	Çetin İMİR, Tekin İMİR	Bir Masona Yakışacak şekilde Davranmak	11-03-13
063 İLKE	Hikmet GÜNDÜZ	Mesleğimizin Amaç ve İlkeleri	25-03-13
	Kadir BERK	Kardeşlik Sevgisi	08-02-13
064 ATANUR	Tolunay DEMİRDİZEN	Masonlukta Müzik Kavramı ve Dinleti Sunusu	22-03-13
	Halit YILDIRIM	Sorumluluk Bilinci	04-02-13
066 ÇUKUROVA	Okan İŞİN	Eşlerimize Hür Masonluk Hakkında Neler Söyleyebiliriz	18-02-13
	Okan KAPLAN, Emrehan DEMİREL, Kerem şENOL, Mehmet SUNAR	Yaşama Anlam Vermek	04-03-13
	Ersan ÖZTUNA	Aryan Okültizmi Işığında Thule Gesellschaft ve Sonrası Oluşumlar	18-03-13
	Emirullah MEMETOV	Tanrı Parçacığı	08-01-13
069 ERDEM	Bora GÜRKAN	Masonlukta Hak, Hukuk, Adalet	12-03-13
	Mehmet PEKMEZCİ	Hasenatın Masonlukta Yeri	26-03-13
	Oğuz KARAASLAN, Mehmet DEMET	Hikaye, şiir ve Düşünceler	29-01-13
	Semih KESKİL	Kadın Beyni	05-02-13
070 DENCE	Ruhi ALTINÖRS	Hamtaşın Seçimi	19-02-13
	Çetin GÜLOVALI	Mesleğe Başlarken	05-03-13
	Özhan KIZILTAN	Yasak Ağacın Meyvesi	19-03-13
	Sedat YERLİ, Doğa GÜRAY	Masonik Portreler: W.Churchill	08-01-13
073 DOÇAN GÜNEŞ	Bülent KALELİ, Bora AKSU	Masonik Portreler: Mustafa Reşit Paşa (Tanzimat Fermanı)	12-02-13
	Aytek İTEZ, Noyan DEDE, Zeki ALASYA	Masonik Portreler: Zeki Alasya	26-02-13
	Mahir GÜNEY, Osman ARMAÇAN, Murat SERTSÖZ	Masonik Portreler: Charles Dickens	26-03-13
	Tevfik ORBEY	Özgürlük, Geçici midir? Sonsuz mudur?	11-02-13
076 TOLERANS	Bülent şENERDEM	Özgürlük, Nereye Kadar?	25-03-13
	Altay BİRAND	45 Yıl Önceki Tekris Töreni Anılarım	09-01-13
	Bedros BOYACIYAN	Çizimlerimle Masonik Düşünceler II	23-01-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	H. Şükrü ÇORAKÇI	Regalyeler	13-02-13
	Tuncay BİRAND	Akıl ve Hikmet	27-02-13
	Orhan TURAMAN	Bir Loca Kuruluyor: Tolerans	13-03-13
	Ali DEMİRDAÇ	Masonluğun Kurumsal ve Ezoterik Yapısı	27-03-13
079 KUTUP YILDIZI	A. Serdar ŐENTÜRK	Hasenat	03-01-13
	Teoman BILGIÇ	Dinler Tarihi 2 Semavi Dinler	17-01-13
	Osman Oytun NAİPOĞLU	Dekart ve Dekartçı Felsefe	07-02-13
	F. Selim YURDAKUL	Aydınlanma Çağı	21-02-13
	Teoman BILGIÇ	Aydınlanma Felsefesi ve I. Kant	07-03-13
083 ÜÇNUR	Taceddin CİVAN	Görev İradesi	14-01-13
	Taylan KARABEY	Operatif Bir Yapıcı Gözüyle Mabedin İnşası	28-01-13
	Barış TEOMAN	Masonluğun Ahlaki Soy Kütüğü "Erdem, Yasa ve Yarar"	11-02-13
088 BAŞKENT	Okan IŞIN	Masonlukta Erdemler	21-01-13
	Hüseyin Üner ÖZTÜRK	Fransız İhtilali'nin Masonluk Üzerine Etkileri	04-03-13
	Gazanfer CAN	Masonlukta Adalet Kavramı	18-03-13
091 GÖKKUŐAĐI	Ömer Lütfü AVŐAR	Gökkuőađı	18-01-13
	Mahmut Can YAĞMURDUR	Ortaçağ Anadolu'sundaki Ezoterik Akımları	29-03-13
101 HOŐŐÖRÜ	Tarık ŐAHIM	Schopenhauer Felsefesi: Pessimizm (Kötümserlik)	06-02-13
	Turgay ÇELEN	Kalfa Derecesinin Düşündürdükleri	20-02-13
	Levent KARAKAŐ, Doruk ÖZDEMİR	Kendini Bilmek ve Kardeşlikte Biz Bilinci	06-03-13
	A. Refik KUTLUER	Amerikan Masonluğuna Bir Bakış; Mavi Localar-Skoç Riti-Shrinerlar	06-03-13
	Gökhan ABRA, Atınc UZUN	Masonluğun İlk ve Son Sembölü Olan, Kardeşlik Zincirinin Bir Halkası Olmak	20-03-13
103 ANTALYA	Halit YILDIRIM	İnsan Nedir ve Nasıl İnsan Olunur?	03-01-13
	Mehmet Kerem DOKSAT	Kişilik, Kimliklerimiz ve Masonik Etiket	07-02-13
104 EKİN	Ulaő SÖZENER	Organ Nakli Hakkında Bilinmesi Gerekenler	15-01-13
	Kayhan EROL	Eski Anadolu Uygarlıklarından Hititler	05-03-13
	Metin İMİR	Bir Masona Yakıőacak Şekilde Davranmak	19-03-13
109 YÖRÜNĐE	Serhat KOFOĞLU	Maske	08-01-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
110 PERGEL	Ali Murat VURAL	Türkiye'nin Yeni Genç Kuşaağı	08-01-13
	İsmet YILMAZ	Locamızın Dünü Bugünü	15-01-13
	Tamer YILMAZ	Dünden Bugüne Süleyman Mabedi	29-01-13
	Demir BAYKA	Neden Mason Oldum	05-02-13
	Umur YUMUTURUÇ	Tanrının Tarihi	19-02-13
114 UYUM	Saffet BAYKA	Hakikati Nerde Aramalıyız	19-03-13
	Taylan KARABEY	Bir Üstadı Muhteremin Kardeşlerinden Beklentileri	24-01-13
	Ongun ONARAN	Masonluğun Yontulmuş İnsana Yakıştırdığı Yedi Kadim Değerden Biri; Müzik	31-01-13
	Halit SUNGUR, Cengiz ÜLGER	Sevgi ve Masonluk	14-02-13
117 GÜNEY YILDIZI	Tanju GÜLTEKİN, Erman AKSOY	Demokrasi ve Masonluk	28-03-13
	Tamer GÖK	Hırslarımız ve Benlik	14-02-13
122 AND	Samir ATAT	Kurallar ve Davranışlar	28-02-13
	Çağdaş EKİNCİ	Dört Temel Element	16-01-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	20-02-13
126 ESKİŞEHİR	Asım AKİN	Mason Kimliği Kazanma	06-03-13
	Cenk GÜNDOĞDU	Büyük Loca ve Büyük Loca Görevlileri ve İşlevleri	20-03-13
	Başar TEKİN	Doğruluk, Gerçek, Hakikat	17-01-13
	Asım AKİN	Mabet	07-02-13
	Behçet SEPICİ	Ölmek İsteyen İnsan	21-02-13
128 ÇINAR	Yavuz Selim AÇAOĞLU	Çırac Dokunuşu	07-03-12
	Tarık ÇAÇA	Masonun (Aydın)ın Toplumdaki Rolü Ne Olmalıdır?	21-03-13
	O. Barkın GÜRÇAN	İslam Felsefesi	17-01-13
	O. Barkın GÜRÇAN	Endülüs İşığı	31-01-13
130 EVRİM	Oğuz DİKER	Kendine Güven	21-02-13
	Levent KARAKUŐ	Aklını Kullanma Cesaretin Var mı? Aydınlanma Felsefesi	07-03-13
	Cavit BİLEN	Spinoza	21-03-13
	Remzi SANVER	Dünyada ve Türkiye'de Masonluğun Geleceği Üzerine Düşünceler	07-01-13
	Tamer YILMAZ	Beslenmenin Felsefesi	18-02-13
Mustafa ŐİŐMAN	Farkında Olmak	04-03-13	

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
137 PUSULA	Cemil LALİK, Saadettin SÖNMEZOĞLU, Ramazan GÜRBÜZ	Cumhuriyetin Aydınlığında Anadolu'ya Işık Taşıyan Eller; Hasan Ali Yücel, İ. Hakkı Tonguç, Aşık Veysel	18-03-13
	Tolga SOYAL	Su, Toprak ve Ateş Elementleri ile İnisiye Olmak	16-01-13
	İ. Hakkı ATEŞ	Hırs ve Arzularımızdan Arınmak	06-02-13
	Mehmet BEKAR	Skrüten	20-02-13
	Bülent BATMACA	Dik Durma ve Eşitlik	06-03-13
	Ünsal AKTAŞ	Aynada Gördüklerimiz	06-03-13
	Altay BİRAND	Antik Mısır, Hermetik Felsefe ve Dünyadaki Etkileri	20-03-13
140 ODAK	Taylan KARABEY	Bir Üstadı Muhteremin Kardeşlerinden Beklentileri	17-01-13
	Süleyman GÖRPELİOĞLU	Din ve Bilim	07-02-13
	Mümtaz TURFAN	Neden Semboller ve İşaretler	21-02-13
	Aykulu ORKUN	1965 Olayları	07-03-13
152 DEFNE	Tuncay BİRAND	Mason ve Sanat	21-03-13
	Y. Sabit AĞAOĞLU	Masonluğun Temeli, Temsil ve Temessül	02-01-13
	Eftal CERİTOĞLU	İnsanlaşmanın Neresindeyiz?	30-01-13
	Ö. Alp ÇEKEREK, Hüseyin ÖZDEMİR	Teklifçi, Tahkikatçı ve Rehber Üstat	06-02-13
	Tahir HAYTOĞLU	Kalfa Derecesinde Kutsal Kitap, Pergel ve Gönye	20-02-13
153 BİLİM	Cihangir GENER	Ezoterizm ve Kuantum	23-01-13
	Ural ADA	Masonlukta Çıracak Öğretilerinin Önemi	27-02-13
	Yoel ÖZAYDIN	Ezoterizm	13-03-13
	Murat ERİLHAN	Hakikati Aramak	27-03-13
154 ÖZGÜRLÜK	Doğan Gözde ÖZGÖDEK	Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Hakkı	08-01-13
	Cevad GÜRER	Büyük Localar Arası İlişkiler	22-01-13
	Remzi SANVER	Türkiye ve Dünyada Masonluğun Geleceği	12-02-13
	Erkan YÜCEL	Masonik Hukuk ve Sınırları	26-02-13
	Kaya YAZGAN	Gökyüzünden Çiçeklere Geometri	26-03-13
158 MOZAIK	Taner MÜFTÜOĞLU	Akıl ve Yürek "Dost mu? Düşman mı?"	25-01-13
	Atila TÖZÜM, Genco ÇETİNKANAT, Ö. Faruk ERGİN, Mehmet AYRANCIOĞLU, Cem ALPERDEM	Dogma ve Hür Düşünce	08-02-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Ali AYDIN	Aydınlanma Çağını Hazırlayan Etmenler	22-02-13
	Genco ÇETİNKANAT	Parsekle Fermi Arasındaki İnsan	08-03-13
159 GÜNEŞ	Taylan KARABEY	Bana İlginç Gelenler	10-01-13
	Cem AYTAK	Kağıt-Matbaa ve Kardeşlik	14-02-13
	Volkan ÖZGÖMEÇ	Őahmaran	28-02-13
	Orhan PAMUK	Masonik Dil ve Sevgi	14-03-13
162 ÇAğRI	Tevfik ORBEY	Albert Einstein	08-01-13
	Hakan YAVUZ, Doğan COŞKUN	Masonluğun Dünü, Bugünü, Yarını Zamanda Yolculuğumuz	22-01-13
	Mehmet ALTUNTAŐ, Emre SOYDAŐ	Masonluğun Dünü, Bugünü, Yarını Geçmişten Günümüze Masonik Düşünce	12-03-13
	Tamer YILMAZ	Beslenmenin Felsefesi	26-03-13
166 BİRLİK	Fehmi ÇATALTEPE	Üç Büyük Dinde Ezoterizm II- Gnostisizm	15-01-13
	Başar ARCAK	Üç Büyük Dinde Ezoterizm III-Tasavvuf, Mevlevilik, Bektaşilik	29-01-13
	Ali İsmet KOÇAK	İbn-i Arabi	19-02-13
	Ahmet METAN	Floransa Aydınlanması ve Mediciler	05-03-13
	Selçuk MERT	Dante-İlahi Komedy ve Ezoterik Yorumu	19-03-13
169 TANYILDIZI	Levent Mete ÖZGÜRBÜZ	Yönetim Üzerine Video İzletisi	14-01-13
	Taylan KARABEY	Operatif Bir Yapıcı Gözüyle Mabedin İnşası	28-01-13
	Ercan TURA	Masonlukta Değişim ve Dönüşüm	11-02-13
	Yalın MERİÇ	VaroluŐçuluk Felsefesi ve Kalfa Mason	25-02-13
	Ersan ÖZTUNA	Aryan Okültizmi Işığında Thule Gesellschaft ve Sonrası OluŐumlar	18-03-13
	Yalın MERİÇ	VaroluŐçuluk Felsefesi ve Üstat Mason	25-03-13
170 ŞAFAK	Can HAMAMCI	Bir Kardeşlik Kuruluşu Olarak Ahilik	10-01-13
	İsmail YALÇIN	Hakikati Arayan Bilimsel Düşünce Üzerine	24-01-13
	Yaşar AYSEV	Pisagor ve İnisiasyon	14-02-13
	Memduh MAZMANCI	Yolda Olmak, Sembolde Bulmak	28-03-13
183 SİMURG	Turgan VARGI	Giordano Bruno	10-01-13
	Eray BAğCI	Kutsal Kitaplar, Gönve ve Pergel	14-02-13
	Erol ELDEM	Sufilerin Kudüs'ü ve Süleyman Mabedi	24-01-13
	Serhat İNANÇ	Yüzüklerin Efendisi'ndeki Semboller	28-02-13
	Ünsal YAVUZ	II. Meşrutiyet'e Giden Yol	28-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
191 SEDİR AĞACI	Teoman DEĞİRMENCI	Tesviye	08-02-13
	Bahri BALKAN	Çırak Derecesinin Felsefesi	22-02-13
193 BİRİKİM	Murat ÖCAL	Ay Işığında Gökkuşaağı	07-01-13
	Zeki ALASYA	Masonluk ve Sanat	21-01-13
	Volkan ÖZGÖMEÇ	Şahmeran	04-03-13
194 AYDINLIK	Can ÜNVER, Öztuna NORMAN	Altın Oran	09-01-13
	Can ÜNVER, Öztuna NORMAN	Altın Oran-II	23-01-13
	Halit YILDIRIM	Evrenin Yaratılıő Öyküsü ve İnsan Yaşaminın Kökeni Üzerine	27-02-13
	Güntaç KÖLAY, Berke DUVAN	Hacı Bayram Veli "İnsanın Olgunlaşma Yolculuğuna Hamtaşın Yontulması"	27-03-13
195 KAYNAK	Erkan UÇAR	Akıl Bir Işıksa Gönülle Birleşmeli mi?	09-01-13
	Levent Naci ÖZLÜOĞLU	Yaşam İçinde "Zaman ve Önemi"	13-02-13
	Cem UDUM	Vicdan Muhasebesi Yapmak Gerekli midir?	27-02-13
	Selim ERKUT	Kuantum Ne İfade Edebilir	13-03-13
	Ahmet SÜRMEİİ	Kiő Kendine Karşı da Doğru Dürüst ve Tevazu İçinde Olmalı mıdır?	27-03-13
196 SAĞDUYU	E. SAĞOL	Travay "Masonluk ve Deontoloji"	14-01-13
	İ. CANBOLAT	Ölü Deniz Yazmaları	25-02-13
	H. DÖRTKAŐ	Şarap Sembolizması ve Agap	25-03-13
203 ÖNDER	Ongun ONARAN	Masonluğun Yontulmuş İnsana Yakıştırdığı Yedi Kadim Değerden Biri; Müzik	31-01-13
	Belgin ERKAN	Yazılı Olmayan Kurallar	14-02-13
	Mehmet TOMAK	Bilim, Metot, Düşünce	28-02-13
	Uğur TARHAN, Serkan KOCADERE	Masonik Müzik	14-03-13
	Şevket ÖZÜGERGİN	Dünyadaki Gelişmeler ve Türkiye Ekonomisi	28-03-13
206 YÖNTEM	Orkun AKTAŞ, G. AYTİMUR	Tek Tanrılı Dinlerde Kadının Yeri	18-01-13
	Tuğrul TANKUT	Kendini Bil	01-02-13
210 DÜŐÜN	Aydemir BOZKAYA	Zorbalık, Cehalet ve Milgram Deneyi	13-03-13
	Atilla İNAN	Kaostan Aklın ve Hikmetin Işığında Kurtuluş Yolu	27-03-13
216 ADANA	Abdulmesih MUKANNAŐOĖLU	Nereden Geldik, Nereye Gidiyoruz	21-01-13
	Sabri YURDAKUL	Hamtaşın Seçimi	04-02-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Halit YILDIRIM	İlericilik, Gericilik ve Muhafazakarlık, Tutuculuk Kavramları ve Masonluk	18-02-13
217 SÜMER	Cem Tolga SEYİTOĞLU	Çıracık Avadanlıkları	17-01-13
	Hakkı Feyzan EREL	Askerlik ve Masonluk	07-02-13
	Dilaver ALTAY	Kalfa Derecesinin Felsefesi	21-02-13
	Engin BELLİSAN	Türkiye'yi Laikleştiren Yasalar	07-03-13
	Ata ATALAY	Türkiye Dışında Türkçe Çalışan Localardan İzlenimler	21-03-13
222 DORLİON	Nadir GÜREFE	Bilmek ve Sanmak	07-01-13
	Niyazi ÇÖL	Masonluğa Giriş Yolunda Teklif ve Tahkikat	04-02-13
	Suat UNGAN	Bilginin Kaynağına Doğru Üç Adım	04-03-13
223 MERSİN	Aytaç VURAL	Ezoterizm	23-01-13
	Vahap ARPACI	Erdemli Olmak	06-03-13
EKİNOKS	Kıvan Galip ÖVER	Çıracık Derecesi Çalışma Tablosu	16-01-13
	Çetin AYDAR	Müzik ve Masonluk	06-02-13
	Zülküf ÖNAL	Fransız Devrimi ve Masonluk	20-02-13
	Mehmet BEKAR	Masonik Hukuk Nizamı	06-03-13
	Tunç GÜÇLÜ	Mu Medeniyeti	29-03-13
WISDOM	Werner GRUBER	Avusturya ve Masonluk	18-01-13
	Serdar AKÜNAL	Kral Süleyman Mabedinin Fiziksel ve Sembolik Yönleri	01-02-13
	Thomaz Zimmerman	Tarih Öncesi ve Yakın Tarihteki Topluluklarda Zaman Kavramı ve Zamanı Gösteren Araçlar	15-02-13
ERCİYES	Levent ÖZBAKKALOĞLU	Mason ve Eylem	12-01-13
	Serhat DEMİREL	Ben ve Kendim Hakikati Arıyoruz	26-01-13
	Ömer AKYÜZ	Ritüel	23-02-13

İZMİR

LOCA	KONUŐMAMCI	KONU	TARİH
004 İZMİR	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	17-01-13
	Zeki ALASYA	Rıza Tevfik	28-03-13
013 NUR	Erdoğan BAYDAR	Sayılar ile Nur Muhterem Locası	05-02-13
	Erol SAYGI	Kararlarımızı Verirken Ne Kadar Özgürüz?	05-03-13
	Turgay ANLATIR	Zıtlıklar	19-03-13
016 PROMETHEE	Kerim BESİMZADE	Prometheus Sembolizması	02-01-13
	Jozef ÇİKUREL	Optimizm Üzerine Bir Tartışma	16-01-13
	Christopher DOLOGH	Aziz Valentin Sembolizması	13-02-13
	Selim BESİMZADE	Yöntem: Ezoterizm ve Ritüeller	27-02-13
	Kerim BESİMZADE	Küçük Prens Sembolizması	13-03-13
024 GÖNÜL	Levent ELBEYLİ	Tolerans Üzerine	10-01-13
	Fahri ÇOŐKUN	Dilimiz, Dünyamız ve Biz	21-02-13
025 İRFAN	Güngör KAVADARLI	En Temel Soru Üzerine Bir Sentez Denemesi	14-01-13
	İzzet AKSU	Laiklik ve Eğitim	11-02-13
026 ÜMİT	Rafael LEVİ	Masonlukta Fikir Hürriyeti ve Muhafazakarlık	08-01-13
	Sıtkı AYTAÇ	Farkındalık	22-01-13
	Memduh KANSUK	Güneş ve Ay	05-02-13
	Erdem GÖKER	Hayatı Bilmek Ölümü Anlamaktır	05-03-13
042 EPHEBUS	Yavuz Selim AĞAOĞLU	Bu Bir Çırak Dokunuşudur	04-02-13
	Ömer AKYÜZ	Kalfa Derecesi Felsefesi	18-03-13
047 EYLEM	Mustafa YILMAZ	Antik Mısır'da İnisiasyon	21-01-13
	Ata BOZOKLAR	Mason ve Bilim	18-03-13
061 MANİSA	Orhan ATİKER	Hamtaş ve Masonik Yaş	02-01-13
	Nedim ÇAKIR	Tarih Yazan Bir Kardeşimiz: Labirentindeki General	27-02-13
	Mete ŞAR Levent ÖZGÜR	Masonluk Tarihimizde Manisa ve Manisa Muhterem Locasının Kuruluşu	13-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
065 EGE	Fırat VAR	Ebedi Maşrıka İntikal Etmiş Loca Kardeşlerimiz	13-03-13
	Tanıl ADALI	İzmir'de Masonluk Tarihi Üzerine Bir Çalışma	07-02-13
	Kaan YARALIOĞLU	31. Kuruluş Yıldönümü "Dünden Bugüne Sözlerimiz"	07-03-13
071 İŞİN	Mehmet AKHALİL- Jerar ABAJOLİ- Moris SORYANO	Fransız Masonluğu	21-03-13
	Erhan SİREKİN	Doğudan Gelen Işık ve Masonluk	07-01-13
	Kenan KOLDAY	Kendini Bilmenin Reçetesi	21-01-13
072 BAŞARI	Nazif MANDACI	Hermetizm	04-02-13
	Önder KAYIN	Loca İçi Sohbet (Kuruluş Günü)	18-02-13
	Eray KARA	Perdenin Arkasını Gören Göz	18-03-13
	Ferhat TARMAN	Evrenin Ulu Mimarı ve Biz	14-01-13
	Yavuz Selim AĞAOĞLU	Kardeşlikte Kırılma- 1965	28-01-13
078 ÜÇSÜTUN	Remzi SANVER	Büyük Loca, Rit ve İlişkileri	25-02-13
	Erşan TINAY- Bahri ÖKTEM - Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	25-03-13
	Önder LİMONCUOĞLU	İnsan Haklarının Öyküsü	03-01-13
	Ömer KÖKER	Doğunun ve Batının Ortak Filozofu: İbn-i Rüşd	17-01-13
	Reha ÖZOK	Üstat Mason'un Hakikati Arayışı	31-01-13
082 KARŐIYAKA	Serdar ÇİLEK	Felsefeyle İlgileniyor musunuz?	28-02-13
	Korkut TAŐAN	Mutluluk Üzerine	14-03-13
	Tacettin ÜRKMEN	Rit, Obediyans ve Masonik İntizam	07-01-13
097 BODRUM	Rint AKYÜZ	Gönye Üzerine Bir Sohbet	18-03-13
	Sinan ÖZER	Masonlukta Devamın Önemi	10-01-13
	Hüseyin DİNÇER	Rehberlik	14-02-13
	İbrahim AVAR	Kalfa Avadanlıkları	28-02-13
	Hüseyin DİNÇER	Rehberlik	28-02-13
	İskender İŐİK	Masonik Yaşamlar: "Voltaire"	14-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
	Yüksel KAZMIRCI	Loca	28-03-13
099 KORDON	Hakan ÖZER	Masonik Etiket	31-01-13
	Abidin YENİ	Sevgi ve Vefa	14-02-13
	Tümay DAĞDELEN	Neden?	14-03-13
	Coşkun ÖZEL	Akil, Zihin, Ruh	28-03-13
102 DOĞA	Güngör KAVADARLI	İşığa Yürüyüşün Seyir Defteri	12-02-13
	Kunter COŐAR	“Bana İtirafta Bulunabilir misiniz?”	12-03-13
105 TAN	Tanıl ADALI	İVAL (İzmir Vadisi Araştırma Locası)	05-02-13
	Erdoğan BAYDAR	Masonik Musâhabe’den Fikri Çalışmalara	19-02-13
	Sümer DENİZ	Bir Mason, Masonik Görevlerini Niçin Aksatır	05-03-13
	Berkhan SAVAŞIN	Karşıtların Egemenliği	19-03-13
113 OCAK	Artun GÜVEN- Mehmet YÜKSEL	Ocak Muhterem Locası 19. Kuruluş Yıldönümü ve Anıları	10-01-13
	Nail TENLİ	Masonik Kurallar	21-03-13
115 ŐAKUL	Levent ELBEYLİ	Özgürlük	14-01-13
	Ahmet Bülent ÇUBUK	İnanç Sistemlerini Bekleyen Tehlike	28-01-13
	Hayri Tuna YÜKSELEN	Abdallık	11-03-13
134 MARMARIS	Ömer ERÜL	Masonik İnisiyasyon Süreci	24-01-13
	Bedros BOYACIYAN	Çizimler ile Masonik Düşünceler-2	07-02-13
	Taner UYSAL	Masonik Bir Yorum İle 10. Boyuta Doğru	21-02-13
138 NOKTA	Atila AKKOÇLU	Küba’da Masonlar ve Masonluk	25-02-13
142 İMBAT	Daniel LEVİ	Kurbandan Duaya	15-01-13
	Alphan ÇAL	İnsanlık Mabedi	29-01-13
	İbrahim İZMİT	Geçmişten Günümüze Mabet	12-02-13
	Mazhar AYKOL	Masonik Tarih	26-02-13
	Önder BARÇIN	Masonik Ritler	12-03-13
	Ali BALCI	Çırak Mabedi’nde Sütunlar	26-03-13
145 NİRENGİ	Ömer KÖKER	Felsefenin İnanca Bakışı ve Masonluk	10-01-13
	Türkhan SLEM	Eğitimin Toplumdaki Yeri	07-02-13

LOCA	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
	Üzeyir KIRCA	Masonlukta Görev ve Eğitim	21-02-13
148 AGORA	Ali Rıza AYDER	Oğlum Biraderim	03-01-13
	Can AYDER	Babam Biraderim	03-01-13
	Semih DERECE- Hüsnu ERONAT	Egenin Efeleri, İsyan mı? Özgürlük Mücadelesi mi?	17-01-13
	Levent OLGUN	Spekülatif Masonluğun 4. Yüzyılında Türk Masonluğu	31-01-13
	İsmail Oğuz ÇIKIKÇI	Sevgi	14-02-13
	Alp ORAY	Şarap, Ekmek ve Tuz	28-03-13
149 İŐIK	Necip DALKILIÇ	İhvan-ı Safa-İŐık Doğudan Yayılır	14-01-13
	Bülent ŐENOCAK	Antropomorfizm	28-01-13
	Güngör KAVADARLI	En Temel Soru Üzerine Bir Sentez Denemesi	11-02-13
	Tansu ALPER	Evreni Bilmek ve İnanç	25-02-13
	Nedim ATILLA	Aklın Evrimi, Din, Bilim ve Modernite	11-03-13
	Rint AKYÜZ	Türkiye’de Masonluk “Geçmişten Geleceğe”	25-03-13
164 FETHİYE	Metehan AKINCI	Mason Olmak	22-01-13
171 TERAZI	Alp Altan UÇUR	Konuşma ve Sunum Hazırlama Teknikleri	21-03-13
172 ÇEŐME	Ata BOZOKLAR	Mason ve Bilim	13-01-13
	Levent SERAL.	Uhuvvet	24-03-13
176 SENTEZ	Oktay KURAL	Adalet Kavramı ve Masonluk	15-01-13
	Tuncay FİLİZ	Hayatı Sanata DönüŐtürmektir Masonluk	12-02-13
178 KUŐADASI	Erşan TINAY- Bahri ÖKTEM- Özdoğan ANBAR	Duygu ve Düşünceler	13-02-13
	Gürhan HURDA	Nasrettin Hoca	27-02-13
	Güngör KAVADARLI	Hoş Geldiniz Sevgili KardeŐim	13-03-13
182 ZUHAL	Tanıl ADALI	İzmir’de Masonluk Tarihi Üzerine Bir Çalışma	17-01-13
	Üzeyir KIRCA	Masonluk Tarihi Üzerine	14-02-13
	Ehat MERİÇ	Sadakat’ten Sevgi ile Gidilen Yol Vefa	28-02-13
	METE ŞAR - Levent ÖZGÜR	Kendini Bilme Paradigmasınının Masonluktaki Yeri	14-03-13

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
187 ÖZVERİ	Rint AKYÜZ	Gönye Üzerine Sohbetler	27-02-13
	Adem GÜLER	Üstat Masonun Sırları	13-03-13
192 HERMES	Ercüment ER	9. Kuruluş Yılında Arşivimizden Hatırlatmalar	18-03-13
198 PAMUKKALE	Adil Giray ÇELİK	Konfüçyus Yaşamı ve Düşünceleri	07-01-13
	Güngör KAVADARLI	Masonluk Nedir? Ne Değildir?	04-03-13
	Salih SAYHAN	Masonlukta Ezoterizm	18-03-13
205 HERODOT	Rıdvan İŐİL	Bektaşilik ve Ezoterizmi	03-01-13
	Tolga ALPASLAN	Landmarklar	17-01-13
	Murat ŐEREMETLİ	Masonluğun Yolu Çıraklıktan Geçer	07-02-13
	Cafer DEMİRAL	Hermetizm ve Masonluk	21-02-13
	Oğuz SELÇUK	Pisagor ve Öğretisi	21-03-13
213 DOKUZ EYLÜL	Hüsnü İLERİ	Son Ritüel Değişiklikleri, Milli ve Evrensel Masonluk	15-01-13
	Berkhan SAVAŞÇIN	Masonlukta Düalizm	29-01-13
	Haluk KAHYAOĞLU	Masonluk ve Biz	12-02-13
	Erkan İMREK	Sadakat mı? İtaat mı?	26-02-13
220 OKYANUS	Nuri ERÇETİN	Masonluğun Dört Temel Erdemi	08-01-13
	Orkan SÖZER	Cennet Benim (İnsanın) İyi Yönlerinin Yazarıdır	22-01-13
	Mehmet GÜLER	Koruyucunun Görevi	05-02-13
	Cem AKDENİZ	Ötenazi	19-02-13
	Ali AKIN	Karakterimiz Kaderimiz midir ?	19-03-13

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	LOCA	İNTİKAL TARİHİ
ÜNER BİRKAN	ZÜHAL	19-06-12
MEHMET OYGUÇ	DOKUZ EYLÜL	31-10-12
ERDAL MEHMET URAL	EPHESUS	19-11-12
SUAT GÜVEN	AKASYA	02-02-13
İSKENDER AKÇAN	HİSAR	02-02-13
EKMEL DENİZER	BURÇ	08-02-13
CUMHUR ESGİN	ATAÇAĞ	11-02-13
MORİS BOLAY	KÜLTÜR	24-02-13
SÜHA TUĞRUL AKSOY	ATAYOLU	24-02-13
ATILLA CELAL BAYAR	GÜZELLİK	01-03-13
YÜCEL DAĞDEVİREN	GÜVEN	14-03-13
YELMAN GAZİMİHAL	DOĞUŞ	18-03-13
ERDOÇAN ALKİN	İREM	28-03-13
SERDAR CEYLAN	ATANUR	28-03-13
MUSTAFA KEMAL TÜMAY	AKKAN	02-04-13

HİÇBİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Eb. Maş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev.: 'in Ul.: Mi.: 'ndan sonsuz mağfiret kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAZI KABULÜ ve YAYIN KURALLARI

Yazının Kabulü

Mimar Sinan Dergisi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin üç ayda bir yayımlanan akademik nitelikteki yayın organıdır ve 10 Ekim 1966 tarihinden beri yayınlanmaktadır. Dergide, Masonlukla ilgili özgün araştırma, makale ve çeviriler yayımlanır.

Mimar Sinan Dergisi iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, hakemler tarafından değerlendirilen ve yayımlanması uygun görülen özgün araştırma yazılarına, ikinci bölümde de dergi alanı kapsamındaki konulara özgü yorum makalelerine yer verilmektedir.

Yazarlar, makalenin özgün bir yazı olduğunu, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmadığını ve makalenin değerlendirme süreci içerisinde başka bir yerde yayımlanmayacağını kabul etmelidirler.

Yazılardaki bilgilerin ile kaynakların doğruluğundan tümüyle yazarlar sorumludur. Dergide yayımlanan yazılar, yazarların şahsi görüşlerini ifade eder ve sorumluluğu tamamen kendilerine aittir. Bu yazıların Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın veya başka bir Masonik biriminin resmi görüşlerini veya fikirlerini temsil ettiği iddia edilemez.

Yayın Kuralları

Hakemli bölüm için gönderilen yazılar 30 sayfayı, kişisel yorum makaleleri ise 15 sayfayı aşmamalıdır. Araştırma yazıları ve makalelerin Türk Dil Kurumu yazım kurallarına uygunluğu şart olup, imlâda Türk Dil Kurumunun kaidelerine uyulacaktır. Bir sözcüğün yazımında tereddüt olduğu takdirde Ana Yazım Kılavuzu'na (Ömer Asım Aksoy, Adam Yayınları) bakılacaktır. Kısaltma kullanmak gerekiyorsa, Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının kısaltma dizini geçerli olacaktır.

Yazılar elektronik ortamda verilmeli, yazar/yazarların iletişim bilgileri belirtilmeli, konferans üslubunda olmamalıdır. Özgün araştırmaların dayandırıldığı belgelerden alıntılar sarıh bir biçimde, dip not veya son not olarak belirtilmelidir.

Makalenin ilk sayfasında makalenin adı, özeti ve anahtar sözcükler (Türkçe ve İngilizce) yer almalıdır. Ayrıca yazının Türkçe ve mümkünse İngilizce kısa bir özeti (özet – abstract) ile yazı başlığının İngilizcesi bulunmalı ve faydalanılan kaynaklar belirtilmelidir. İnternet'ten alınan kaynakların doğruluğu mutlaka tahkik edilmelidir.

Yazıda resim veya şekil kullanılmışsa; bunlar yazının içindeki yerine konulduğu gibi, ayrı birer dosya olarak da verilmeli, resimler basılabilecek kalitede (en az 300 dpi) olmalıdır.

Çeviri yazılarda; yazarın ve çevirenin adı ile birlikte orijinal yazının nerede ve hangi tarihte yayınlandığı belirtilmelidir. Ayrıca müellifin onayı alınmış olmalı veya çeviri yazının telif hakkı sorun olmamalıdır.

Gönderilen yazılar Yayın Kurulunun onayından geçtikten sonra yayınlanır. Yayınlanmayan yazılar için geleneğimiz uyarınca herhangi bir gerekçe gösterilmez. Yayın Kurulu gerekli gördüğü durumlarda metinde editoryal düzeltmeler yapabilir. Gönderilen veya yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez, yazı yayınlandığı takdirde bütün telif hakları Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin olur.

Yazarlar yazılarını, Yayın Kuruluna teslim ettiklerinde bu şartları kabul etmiş sayılırlar.

Yazılarınızı, her türlü istek, soru, şikayet ve önerilerinizi aşağıdaki yazışma ya da e-posta adresine gönderebilirsiniz.

YAZIŞMA ADRESİ:

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAYIN KURULU

Nur-u Ziya Sokak, No. 9, Kat 2 34420 Beyoğlu – İstanbul

e-posta : mimarsinandergisi@gmail.com

MİMAR SİNAN

The Quarterly Journal of the Grand Lodge
of Free and Accepted Masons of Turkey

ISSN 1301-2762

CONTENTS

7. Message From The Grand Master M. Remzi SANVER
9. General Assembly No: 3... April 9, 1955..... Erdal TÜRKER
22. Rituals, Constitutions and Regulations
in the Grand Lodge Archives Ergin KOPARAN
31. The Book of Constitutions of the United Grand
Lodge of England Taylan KARABEY
48. In the Eye of a Hurricane : German Freemasonry
in the Weimar Republic and the Third Reich Ralf MELZER
Translated by: Yücel KUBANÇ
64. Ramon Lull Erol DOLUNAY
88. The Early Turkish Rituals: Michel A. Nouradoughian and
Two Important Documents Koray ÖZALP
95. Tolerance in Anatolia Tamer AYAN
119. News from The Lodges Mimar SİNAN
150. Obituaries Mimar SİNAN
151. Article Submission Rules Mimar SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı – Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR : 2013

NO : 159

